

РЕШЕНИЕ
14.12.2018

Зеленодольск ш.

КАРАР
№ 219

Татарстан Республикасы
Зеленодольск муниципаль районы
«Зеленодольск шәһәре» муниципаль
берәмлеге территориясен
төзекләндерү кагыйдәләрен раслау
турында

Россия Федерациясе Торак кодексына, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законга, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлдәгә 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законнарына, Татарстан Республикасы Зеленодол муниципаль районының «Зеленодольск шәһәре» муниципаль берәмлеге Уставына, Зеленодольск шәһәр прокуратурасының 02-08-01 номерлы протестына таянып/ 2018 елның 25 маенда Зеленодольск шәһәре Советы **карап итте**:

1. Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Зеленодольск шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен өлеге карар кушымтасы нигезендә расларга.

2. Үз көчен югалткан дип танырга:

- Зеленодольск шәһәре Советының 2014 елның 26 маендагы 251 номерлы карары

«Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Зеленодольск шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында»;

- Зеленодольск шәһәре Советының 2016 елның 8 августындагы 80 номерлы карары

«Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Зеленодольск шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында».

3. Өлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында (<http://pravo.tatarstan.ru>) һәм Зеленодольск муниципаль районы мәгълүмат сайты составында Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы (<http://zelenodolsk.tatarstan.ru>) «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштырырга.

**Зеленодольск шәһәре мэры,
Совет рәисе**

А.В. Тыгин

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЗЕЛЕНДОЛЬСК МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
«ЗЕЛЕНДОЛЬСК ШӘҺӘРЕ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕНЕҢ
ТЕРРИТОРИЯНЕ ТӨЗЕКЛӘНДЕРҮ КАГЫЙДӘЛӘРЕ**

1 нче бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘ

1.1. Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының "Зеленодольск шәһәре" муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләре (алга таба – кагыйдәләр) Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Зеленодольск шәһәре» муниципаль берәмлеге территорияләрен карап тоту һәм жыештыру тәртибен һәм таләпләрен билгели (алга таба - "Зеленодольск шәһәре" муниципаль берәмлеге территорияләрен карап тоту һәм чистарту тәртибен (алга таба-кагыйдәләрне) – муниципаль берәмлек), шул исәптән ел сезоннары буенча, яшел үсентеләрне, кече архитектура формаларын, стационар булмаган сәүдә объектларын, стационар булмаган хезмәт күрсәтү объектларын, төзекләндерү элементларын тоту тәртибен, биналарның фасадларын ремонтлау һәм буяу эшләрен башкару тәртибен, каты көнкүреш калдыкларын жыю һәм чыгару тәртибен, юлларны эксплуатацияләү, территорияне яктырту, Күмү һәм күмү урыннарын карап тоту, һәркем файдалана алырлык булу тәртибен билгели. яшәү тирәлегенең чисталыгын, тәртибен, югары эстетик сыйфатын һәм уңайлылыгын тәэмин итү максатларында территория тирәлеге, территорияне бәйрәмчә бизәү, шулай ук өлеге кагыйдәләрне бозган өчен җаваплылык карала.

1.2. Әлеге кагыйдәләр муниципаль берәмлекнең бөтен территориясендә гамәлдә, муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан биналарны, төзелмәләрне һәм корылмаларны кулланучы яки хужа булган барлык юридик, физик һәм вазыйфаи затлар тарафыннан үтәлгә тиеш. Төзекләндерү, карап тоту һәм жыештыру муниципаль берәмлекнең бөтен территориясе һәм анда урнашкан барлык биналар (торақ йортларны да кертеп), корылмалар, инженерлык коммуникацияләре һәм корылмалар (алга таба - биналар, корылмалар) төзекләндерелгә тиеш.

1.3. Муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү һәм карап тоту өлкәсендә мөнәсәбәтләрен хокукый җайга салу Россия Федерациясе Конституциясе, Россия Федерациясе Граждан кодексы, «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, №131-ФЗ Федераль законы, Татарстан Республикасы Конституциясе, «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» 28.07.2004 ел, №45-ТРЗ Татарстан Республикасы Законы, башка Федераль законнар һәм башка Татарстан Республикасы законнары белән, Россия Федерациясе региональ үсеш министрлыгының 27.12.2011 №613 боерыгы, Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Зеленодольск шәһәре» муниципаль берәмлеге Уставы, Зеленодольск муниципаль районының һәм Зеленодольск муниципаль районының башка муниципаль хокукый актлары һәм өлеге Кагыйдәләр белән расланган Муниципаль берәмлекләр территорияләрен төзекләндерү нормаларын һәм кагыйдәләрен эшләү буенча Методик тәкъдимнәр белән Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы норматив хокукый актлары

1.4. Бу кагыйдәләрдә түбәндәге төшенчәләр кулланыла:

Территорияне төзекләндерү - муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре белән билгеләнгән чаралар комплексын тормышка ашыру эшчәнлеге, ул гражданның яшәү шартларының уңайлылыгын тәэмин итүгә һәм яхшыртуга, муниципаль берәмлек территориясенең санитар һәм эстетик торышын тәэмин итүгә һәм яхшыртуга, торақ пунктлар территорияләрен һәм шундый территорияләрдә урнашкан объектларны, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне, җир кишәрлекләрен, биналарны, корылмаларны, якин-тирә территорияләрне карап тотуга юнәлдерелгән.

Төзекләндерү чараларына түбәндәгеләр керә:

- биналарның, корылмаларның, корылмаларның, урамнарның, тротуарларның фасадларын ремонтлау, проектлау, бизәү һәм төсләр белән бизәү, шулай ук аларның тышкы ясалма яктыртылуы;
- шәһәр халкының массакүләм ял итү өчен шартлар тудыру һәм халык күпләп ял итә торган урыннарны төзекләндерүне оештыру;
- вакытлы объектларны функциональ яктан нигезләнгән урнаштыру;
- муниципаль берәмлекне бәйрәмчә бизәү;
- муниципаль берәмлек территориясен яшелләндерү;
- коммуналь һәм башка калдыкларны жыюны, туплауны, саклауны, чыгаруны, транспортлауны оештыру һ. б.;
- җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын карап тоту, эксплуатацияләү (алга таба-автомобиль юллары);
- инженерлык, коммуникация челтәрләрен, биналарны, корылмаларны, техник конструкцияләрне һәм элементларны, шул исәптән су белән тәэмин итү, канализация, энергия белән тәэмин итү, жылылык белән тәэмин итү һәм башкаларны урнаштыру, төзү, карап тоту, эксплуатацияләү.

Территорияне төзеклөндөрү элементлары - декоратив, техник, планлаштыру, конструктив жайланмалар, яшеллөндөрү элементлары, төрлө жиһазлар һәм бизәкләр, шул исәптән биналарның, корылмаларның фасадлары, кече архитектура формалары, капитал булмаган стационар булмаган корылмалар һәм корылмалар, мөгълүмати калканнар һәм территорияне төзеклөндөрүнең состав өлөшлөрө буларак кулланыла торган күрсәткечләр:

- йортларның, биналарның, корылмаларның фасадлары, шулай ук аркалы йөрү порталлары, түбөләр, козыреклар, саклагыч рәшәткәләр, тәрәзәләр, тәрәзәләр, керү төркөмнәре, керү ишекләре, балконнар, тышкы баскычлар, эркерлар, лоджия, кәрнизләр, столяр эшләнмәләр, ставнилар, суүткөргөчләр, фасадларның өстәмә жиһазлары, йорт яны территорияләре;
- коймалар (коймалар), коймалар, капкалар;
- бәйрәм бизәлеше предметлары;
- капитал булмаган стационар булмаган корылмалар, вакытлыча объектлар, конструкцияләр;
- жәяүлеләр коммуникацияләре;
- транспорт, инженерлык коммуникацияләренең техник зоналары, инженерлык коммуникацияләре, су саклау зоналары;
- балалар, спорт майданчыклары һ. б.;
- төзелеш майданчыклары, ремонт, реконструкция объектлары һәм башкалар;
- контейнер майданчыклары, саклау урыннары, калдыклар туплануы;
- хайваннарны йөртү һәм өйрөтү өчен корылмалар;
- автостоянкалар майданчыклары, муниципаль берәмлек территориясендә транспорт чараларын урнаштыру һәм саклау;
- яктырту элементлары (ачык ясалма яктырту);
- тышкы мөгълүматны урнаштыру чаралары, реклама конструкцияләре;
- капитал төзелеш объектлары элементлары;
- кече архитектура формалары;
- яшеллөндөрү элементлары;
- урам коммуналь-көнкүреш һәм техник жиһазлары (аерым урнашкан урам жиһазлары объектлары, тутталыш пунктлары, телефон будкалары, мөгълүмат һәм реклама урнаштыру өчен объектлар (тумбалар, стендлар, таблолар, урам сөгәт жайланмалары һәм башка шундый корылмалар), жәмгәт бөдрәфлөрө, чүп савытлары һәм чүп жыючылар);
- су жайланмалары;
- инженерлык һәм территорияне саклау элементлары;
- йөгертмә;
- һәм башкалар.

Нормалаштырыла торган төзеклөндөрү элементлары комплексы - муниципаль берәмлек территориясендә куркынычсыз, уңайлы һәм кызыклы мохит булдыру өчен төзеклөндөрү элементларының кирәкле минималь ярашуы.

Төзеклөндөрү элементларының нормалаштырыла торган комплексы жириле нормалар һәм территорияне төзеклөндөрү кагыйдәләре составында жириле үзидарә органы тарафыннан билгеләнә.

Төзеклөндөрү объектлары - төзеклөндөрү буенча эшчәнлек алып барыла торган муниципаль берәмлек территорияләре: майданнар, ишегаллары, кварталлар, функциональ-планлаштыру белемнәре, шәһәр округларының административ округлары һәм районнары территорияләре, шулай ук бердәм шәһәр төзелеше регламентациясе (саклау зоналары) яки визуаль-пространство сиземлеге принцибы буенча бүлеп бирелә торган территорияләр (төзелеш белән майдан, якындагы территория һәм төзелеш белән урам), башка муниципаль берәмлек территорияләре, шул исәптән:

- күп катлы йортларны урнаштыру, индивидуаль торак төзелеше, төзелеш өчен бирелгән биналарны, корылмаларны эксплуатацияләү һәм хезмәт күрсәтү өчен билгеләнгән жириле участкалары, шулай ук административ һәм офис биналарын, мөгариф, фән, сәламәтлек саклау һәм социаль тәэминат объектларын, физик культура, спорт, мәдәният, сәнгәт һәм мәдәният, гараж, бакчачылык һәм башка объектларны урнаштыру өчен билгеләнгән жириле кишәрлекләре;

- майданнар, урамнар, юллар, автомобиль юллары, яр буйлары, скверлар, бульварлар, бакчалар, парклар, урман парклары, пляжлар; балалар, спорт һәм спорт - уен майданчыклары һәм башка шундый объектлар;

- аеруча саклаулы табигәт территорияләре һәм тарихи-мәдәни әһәмияттәге жириләр;

- күмү урыннары;

- яшел урыннар, Яшел урыннар белән мәшгуль территорияләр;

- ясалма юл корылмалары;

- барлык төр транспорт, Корылмалар һәм транспорт чараларына техник хезмәт күрсәтү һәм саклау урыннары вокзал станцияләренең территорияләре һәм капитал корылмалары, юл сервисы объектлары;

- причаллар, дебаркадерлар, кечкенә суднолар кую урыннары, Яр корылмалары, Корылмалар, көймә станцияләре һ. б.;

- житештерү һәм куллану калдыкларын жыю һәм чыгару өчен урыннар, жиһазлар һәм корылмалар һ. б.;

-житештерү объектлары һәм зоналарын, инженер инфраструктурасы зоналарын, махсус билгеләнештәге зоналарны төзеклөндөрү объектлары, шул исәптән чүплекләр, житештерү һәм куллану калдыкларын күмү өчен полигоннар, шул исәптән аларны күмү өчен, ассенизация һәм компостлаштыру кырлары, үлөт базлары, шулай ук тиешле санитар-саклау зоналары .

Территорияне төзеклөндөрүне нормалаштыру объектлары - муниципаль берәмлек

территориясен төзеклөндөрү нормаларында һәм кагыйдәләрендә түбәндәгеләр билгеләнә: төзеклөндөрү элементларының нормалаштырыла торган комплексы, әлеге территориядә урнаштыру нормалары һәм кагыйдәләре. Мондый территорияләр төрле функциональ билгеләнештәге майданчыклар, жәяүлеләр коммуникацияләре, йөрү юллары, жәмәгать киңлекләре, жәмәгать төзелеш участкалары һәм зоналары, производство төзелеш санитар-саклау зоналары, рекреация объектлары, торак пунктның урам-юл чөлтәре, инженерлык коммуникацияләренә техник (саклау-эксплуатация) зоналары булырга мөмкин.

Территорияләргә жыйыштыру - житештерү һәм куллану калдыкларын, башка чүп-чарны, карны махсус билгеләнгән урыннарға жыйу, чыгару белән бәйлә эшчәнлек төре, шулай ук халыкның экологик һәм санитар-эпидемиологик иминлеген тәмин итүгә һәм әйләнә-тирә мохитне саклауга юнәлтелгән башка чаралар. Жир кишәрлекләренә кадастр планнары, аренда шартнамәләре яки башка килешүләр, карарлар белән билгеләнгән чикләрдәге территорияләргә карап тоту һәм жыйыштыру өчен беркетелгән.

Яшеллөндөрү-төзеклөндөрү һәм территориянең ландшафт оешмасы элементы, ул үсемлек компонентларын актив файдаланып, муниципаль берәмлек мохитен формалаштыруны, шулай ук муниципаль берәмлек территориясендә элек барлыкка килгән яисә башта булган табигый мохитне саклауны тәмин итә.

Гомуми файдаланудагы территорияләр - скверлар, парклар, бакчалар һәм бульварлар;

Чикләнгән файдаланудагы территорияләр -предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләргә яшеллөндөрелгән территорияләргә;

Махсус билгеләнештәге яшеллөндөрелгән территорияләр - санитар зоналар, су саклау зоналары, зиратларны яшеллөндөрү, үсентеләр питомниклары;

Хужалык майданчыгы – торак зонада кер юу, чүп жыйу майданчыклары, келәм чистарту һәм өй әйберләрен киптерү майданчыгы;

Яшел урыннар - агач, агач һәм куак, куак һәм үләнле үсемлекләр, ясалма һәм табигый.

Махсус сайланган үләннәр чөчү белән ясалган Газон – үлән каплавы, утырту һәм парк корылмалары өчен фон һәм ландшафт композициясенә мөһтәб элемент.

Каты көнкүреш калдыклары-халыкның тормыш эшчәнлегенә нәтижәсендә житештерелгән һәм кулланган вак көнкүреш калдыклары.

Зур габаритлы калдыклар - каты коммуналь калдыклар (жиһаз, көнкүреш техникасы, торак биналарны агымдагы ремонттан калдыклар һ. б.), аларның күләме аларны контейнерларда тупларга мөмкинлек бирми

Каты көнкүреш калдыкларын чыгару графигы - урынны (адресларын), каты көнкүреш калдыклары күләмен һәм чыгару вакытын күрсәтеп каты көнкүреш калдыкларын чыгаруга Шартнамәнең состав өлеше.

Каты көнкүреш калдыкларын чыгару графигын бозу - 2 сәгатьтән артык вакыт эчендә маршрутлы, сәгатьлек каты көнкүреш калдыкларын чыгару графигын үтәмәү.

Контейнер майданчыгы-әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә Россия Федерациясә законнары һәм халыкның санитар-эпидемиологик иминлеген тәмин итү өлкәсендә Россия Федерациясә законнары таләпләре нигезендә төзеклөндөрелгән һәм контейнерлар һәм бункерларны урнаштыру өчен билгеләнгән каты коммуналь калдыклар туплау урыны.

Зур калдыклардан кала каты коммуналь калдыкларны туплау өчен эшләнгән чүп жыйу контейнеры.

Зур калдыкларны туплау өчен эшләнгән чүп савытлары .

Производство һәм куллану калдыклары (алга таба - калдыклар) - житештерү, эш башкару, хезмәт күрсәтү яки куллану процессында барлыкка килгән матдәләр яки әйберләр, алар чыгарыла, закон таләпләре буенча бетерү яки бетерелгән тиеш.

Калдыкларны сортлау-житештерү һәм куллану калдыкларын билгелә бер критерийлар буенча аеру һәм (яки) катнашу.

Каты көнкүреш калдыкларын жыйу (КГМ) - эш чүп-чарларын чистарту, контейнерлар тугыру һәм контейнер майданчыкларын чистарту белән бәйлә чаралар комплексы. ҚДМ жыйу-контейнер майданчыгы территориясендә ҚДМ складлау буенча чаралар (бункер-туплаучы булмаганда) яисә ҚДМ территориясеннән жыйелган урам жыйыштыручыларны яки бункерларны комплекслы жыйыштыручыларны йөкләү.

Каты коммуналь калдыкларны чыгару-каты коммуналь калдыкларны жыйу һәм туплау урыннарыннан алып каты коммуналь калдыкларны эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру, каты коммуналь калдыкларны күмү өчен кулланыла торган объектларга кадәр ташу.

Каты көнкүреш калдыкларын чыгаруга килешү (КГМ) - заказ бирүче һәм подрядчы оешма арасында каты көнкүреш калдыкларын чыгаруга юридик көчкә ия булган язма килешү.

Каты көнкүреш калдыкларын чыгару графигы - урынны (адресын), каты көнкүреш калдыклары күләмен (КГМ) һәм чыгару вакытын күрсәтеп каты көнкүреш калдыкларын чыгаруга Шартнамәнең состав өлеше;

Чүп өеме - житештерү һәм куллану калдыклары жыймасы, аларны рөхсәтсез ташлау (урнаштыру) яки складлау нәтижәсендә барлыкка килгән, күләме 1 куб метрдан артмый.

Рөхсәтсез чүплек - 50 кв. метрдан артык майданда һәм 30 куб. метрдан артык майданда көнкүреш калдыкларын, ҚДМНЫ, житештерү һәм төзелеш калдыкларын, юридик яки физик затлар эшчәнлегенә барышында барлыкка килгән башка чүп-чарны рөхсәтсез ташлау (урнаштыру) яки складлау.

Калдыкларны утильләштерү-калдыкларны товарлар (продукция) житештерү, эшләр башкару, хезмәтләр күрсәтү өчен куллану, шул исәптән калдыкларны турыдан-туры билгеләнештәге калдыкларны

кабат куллану (рециклинг), аларны тиешле эзерлектән соң житештерү циклына кайтару (яңарту), шулай ук аларны кабат куллану өчен файдалы компонентлар чыгару (рекуперация) .

Калдыкларны зарарсызландыру - калдыклар массасын киметү, аларның составын, физик һәм химик үзлекләрен үзгөртү (шул исәптән яндыру һәм (яки) махсус корылмаларда зарарсызландыру), калдыкларның кеше сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынтысын киметү максатларында.

Йорт хужасы-аның янындагы жир белән шәхси торақ йорт.

Төзелеш объекты паспорты-объект атамасын, төзүче (заказчы), эшләрне башкаручы (подрядчы, генподрядчы), объект буенча эшләрне җаваплы житештерүче фамилиясен, вазыйфаларын һәм телефон номерларын, эшләрне башлау һәм тәмамлау срокларын, төзелеш объектында билгеләнгән объект схемасы күрсәтелгән мәгълүмати такта.

Милек рәвешләренә, даими (срогы чикләнмәгән), түләүсез сроклы файдалануга, гомер бие мирас итеп алынган милек, аренда, субарендага ия булган теләсә нинди юридик һәм физик затлар (алга таба – хокукка ия булучылар) булып санала.

Якын - тирә территория-шундый жир участогы барлыкка килгән һәм Россия Федерациясе субъекты законы белән билгеләнгән тәртип нигезендә муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре белән билгеләнгән очракта (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 1 статьясындагы 37 пункты).

Беркетелгән территория-әлеге Кагыйдәләр белән билгеләнгән тәртиптә милек рәвешләренә, саклау һәм санитар чистарту өчен ведомство карамагына карамастан, юридик яки физик затка беркетелгән жир участогы.

Беркетелгән территория тора:

– хокукка ия булучылар өчен-жирдән файдалану территориясеннән һәм аның тирәсендәге территориядән;

- биналарның һәм корылмаларның хужалары һәм арендаторлары йә аларның өлешләре, шулай ук биналарының тирә – юндәге территорияләреннән.

Ишегалды территориясе-торақ бинасы янындагы һәм гомуми файдаланудагы территория, шул исәптән анда яшәүче затлар, периметр буенча торақ биналар, корылмалар яки коймалар белән чикләнгән. Ишегалды территориясендә балалар майданчыклары, ял итү урыннары, автомобильләр кую урыннары, яшел үсентеләр һәм жәмәгать кулланылышындагы башка объектлар урнашкан.

Балалар майданчыгы – ГОСТ Р 53102-2008 «Балалар уен майданчыклары жиһазландырылган. Терминнар һәм төшенчәләр»

Территорияне санитар чистарту – үз эченә алган чаралар комплексы:

- беркетелгән һәм якын-тирә территорияне даими, вакытында жыештыру;

- житештерү һәм куллануның каты, сыек һәм азык калдыкларын жыю һәм чыгару;

- кардан һәм боздан вакытында чистарту;

- биналарны, корылмаларны һәм кече архитектура формаларын чиста тоту.

Биналарны, корылмаларны карап тоту-объектлар белән яки тоту объектларында үткәрелә торган планлы-кисәтү чаралары комплексы:

- төзек халәтне саклау;

- вакытсыз тузу, картлык, жимерү, үлем турында кисәтүләр;

- эксплуатация, хезмәт срогын арттыру;

- зыянны, ватыклыкны, кимчелекләрне, житешсезлекләренә һәм ачыкланган кимчелекләрне бетерү;

- билгеләнгән тәртиптә бирелгән техник шартлар яки күрсәтмәләр нигезендә тышкы кыяфәтне торгызу һәм яхшырту.

Хезмәтне саклау һәм санитар чистарту объектлары:

- юл йөрү өлеше һәм жәяүлеләр тротуарлары проспектлар, урамнар һәм тыкрыклар, киселешләр;

- майданнар, күперләр, юлүткөргечләр, баскычлар, күчешләр;

- парклар, урман парклары, скверлар, бакчалар, аллеялар, газоннар, агачлар, куаклар;

- спорт һәм балалар майданчыклары, аттракционнар майданчыклары (уриннар), стадионнар, жәйге эстрада майданчыклары, пляжлар, бөдрөфләр, вокзаллар, көймә һәм коткару станцияләре;

- фасадлар, биналар һәм корылмалар стеналары, коймалар, коймалар, капкалар;

- төзелеш майданнары;

- кече архитектура формалары һәм конструкцияләре (беседкалар, күлөгәле түбәләр, Пергола, чәчәк түтәлләре, чәчәк түтәлләре, эскәмияләр, фонтаннар, урналар, реклама стендлары, декоратив һәм плескательный бассейннар, коймалар, телефон будкалары (түбәләр), автотранспортны көтү өчен павильоннар);

- инженерлык коммуналь инфраструктурасы объектлары (котельный, чистарту корылмалары, насос станцияләре, трансформатор подстанцияләре корылмалары, кайнар һәм салкын су, газ биру өчен торбаүткөргечләр, канализация агымын, яңгыр һәм эретелгән суну агызу өчен, кабул итүчеләр һәм буран һәм йөзмә канализациянең күзәтү коелары, суүткөргеч (дренаж) канализацияләре һәм чокырлар, баганалар (опоры) урам яктырту, калдыкларны жыю өчен контейнерлар һәм аларны урнаштыру майданчыклары һ. б.);

- монументаль-декоратив сәнгать әсәрләре, тарихи һәм архитектура кыйммәтен чагылдырган һәйкәлләр, объектлар;

- су чыганақлары, чишмәләр һәм су объектлары;

- үзәкләштерелгән хужалық-әчә торған су белән тәэмин итү чыганақларын санитар саклау зоналарын тәзү (арт. скважиналар, каптажларны, чишмәләрне һәм коеларны тәзекләндерү һәм ремонтлау);

- зират;

- базарлар, кибетләр, сәүдә павильоннары, киосқлар, палаткалар, лотоклар;

- жәмәгәт транспорты утырту мәйданчықлары;

- торақ йортлар, административ һәм сәнәгәт биналары;

- сәүдә, жәмәгәт туклануы һәм мәдени-көнкүреш объектлары;

- торақ тәзелеш зонасында, шулай ук гараж-тәзелеш кооперативлары территорияләрендә урнашқан индивидуаль гаражлар, күмәк һәм түләүле автостоянкалар;

- бакча, бакча берләшмәләре.

Беркетелгән территорияләрне карап тоту һәм жыештыру өчен жаваплы затлар (алга таба - жаваплы затлар) - милек хокуқына яисә башка төрле хокукка ия булған физик затлар, жир участкалары, биналар, корылмалар, ясалма корылмалар, жир асты инженерлық коммуникацияләре, шулай ук тәзелгән шартнамәләр нигезендә территорияләрне карап тоту һәм жыештыру эшләрен башкаручы физик затлар һәм юридик затлар.

Жаваплы затлар-юридик, вазыйфаи һәм физик затлар, аларга әлеге Кагыйдәләр нигезендә карап тоту һәм санитар жыештыру өчен территория беркетелә.

Жаваплы кешеләр:

- хокук ияләре, йорт хужалары милекчеләре;

- биналарның, корылмаларның, яисә аларның өләшләренәң, шулай ук биналарда, тәзелмәләрдә һәм корылмаларда булған биналарның хужалары (арендаторлар, кулланучылар) һәм милекчеләре;

- барлық жир мөнәсәбәтләрендә катнашучылар.

Башкаручылар-муниципаль берәмлек территорияләрен жыештыручы юридик, вазыйфаи һәм физик затлар, житештерү һәм куллану калдықларын шушы урын өчен билгеләнгән урынга жыю һәм чыгару, объектларны һәм территорияләрне чисталыкта һәм тәртиптә тәзекләндерү һәм аларга ярдәм итү буенча башка эшләр һәм хезмәтләр.

Ирекле киңлек-табигый (гранит текә дивар, сулықлар яры) яки ясалма (коймалар һәм башка коймалар, бина, тәзелеш һәм корылма стенасы) булмаған территория.

Тротуар-жәяүләләр зонасы, аның асфальт-бетон яисә башка каплавы бар, урамнар һәм 1,5 метр киңлектәге юллар буенда.

Авария эшләре - инженер коммуникацияләрендә, башка объектларда, зыян күргән очракта, жир эшләрен кичектергесез житештерүне таләп итә торған, кешеләрнең курқынычлылығын, аларның хокуқларын, шулай ук закон тарафыннан саклана торған мәнфәгәтләрен бетерү өчен ремонт-торгызу эшләре;

Ордерны гамәлдән чыгару-объектта эшләр башкару хокукыннан мәхрүм итү;

Ташланған транспорт – милекче тарафыннан алты ай һәм аннан да күбрәк вакытка калдырылған, башка затларга (ишекләр, тән пыяла элементлары, тәннең башка элементлары, бикләмәгән ишекләр булмау, ишекләрне бикләп куя алмау һ. б.), шулай ук билгеләнеше буенча файдалана алмау билгеләре булған хәлдә (төшерелгән тәгәрмәчләр, тәгәрмәчләр яки башка конструктив детальләр булмау һәм башкалар), һәм шул ук вакытта гомуми файдалану урыннарында (йорт яны территорияләрендә), транспорт чараларын саклау өчен каралмаған (транспорт чараларын урнаштыру өчен махсус билгеләнгән урыннардан тыш) йә транспорт чараларын (парковкаларны, парковка урыннарын, түләүле автостоянкаларны, гаражлардан яки техниканы саклау өчен билгеләнгән башка биналардан тыш) урнаштыру өчен махсус билгеләнгән урыннарда озак вакыт (алты ай һәм аннан да күбрәк) һәм жәяүләләр йөрүгә, йөрүгә, территория жыештыруга, автомашиналарны йөртүгә комачаулый торған ашыгыч хезмәтләр, башка махсус транспорт, подъездларга чүп жыю машиналары, чүп контейнерларына һәм (яки) жирлек (шәһәр округы) территориясен тәзекләндерү кагыйдәләрен бозып урнаштырылған. Ташландык транспорт чарасы автомобильләр йөртүгә, жәяүләләр үтүгә, территорияне жыештыруга, ашыгыч хезмәт автомашиналарын, башка махсус транспортны, подъездларны чүп-чар контейнерларына чүп-чар жыю машиналарын йөртүгә, шулай ук потенциал Террорчылык Курқынычын бетерү максатларында билгеләнгән тәртиптә эвакуацияләнергә тиеш.

Транспорт чараларын урнаштыру өчен махсус бүленгән урыннар – законнар нигезендә оештырылған автомобиль стоянкалары, гаражлар, ремонт остаханәләре һәм техниканы саклау (хезмәт күрсәтү) өчен билгеләнгән башка биналар; «юл хәрәкәте кагыйдәләре турында " 23.10.1993 ел, № 1090 Россия Федерациясе Министрлар Советы карары белән расланған Россия Федерациясенәң Юл хәрәкәте кагыйдәләре нигезендә билгеләнгән парковкалар (парковка урыннары).

Тәзекләндерүне торгызу-бозылған тәзекләндерүне норматив актларның техник таләпләренә туры китерү; елның салкын вакытында тәзекләндерүне өләшчә торгызу рөхсәт ителә, ул объектның эшләү мөмкинлеген күздә тотат;

Юл - жиһазландырылған яки жайлаштырылған һәм транспорт хәрәкәте өчен кулланыла торған жир полосасы яки ясалма корылма өслеге. Roadл бер яки берничә машина юлын, шулай ук трамвай юлларын, тротуарларны, юл кырларын һәм бүлү полосаларын үз әченә ала;

Юл киеме-юлның конструктив элементы, ул каплау, нигездән һәм өстәмә катламнардан тора (аяз саклаучы, жылылык изоляциясе, дренаж һ. б.);

Техник клиент - төзүчө тарафыннан вөкалэтле һәм төзүчө исеменнән инженерлык эзләнүләрән башкару турында, проект документациясен эзерләү турында, Капиталь төзелеш объектларын төзү, реконструкцияләү, капитал төзөклөндөрү турында шартнамәләр төзүчө юридик зат күрсәтелгән эш төрләрән башкаруга биремнәр эзерли, инженерлык эзләнүләрән башкаручы һәм (яисә) проект документларын эзерләүне, төзелеш, реконструкцияләүне, капитал ремонт ясаучы затларга проект документларын эзерләүне, төзүне, реконструкцияләүне, капитал ремонт ясауны гамәлгә ашыручы затларга бирә төзелеш, күрсәтелгән эш төрләрән башкару өчен кирәкле материаллар һәм документлар, проект документациясен раслый, капитал төзелеш объекттын фэйдалануга тапшыруга рөхсәт алу өчен кирәкле документларны имзалай, шәһәр төзелеш эшчәнлегә турындагы законнарда каралган башка функцияләрне (алга таба - техник заказчы функцияләрән) гамәлгә ашыра. Техник заказчы функцияләре, өлөгә Кодексның 47 статьясындагы 2, 48 статьясындагы 4_1 өлөшөндә, 52 статьясындагы 2_2 өлөшөндә каралган очрактардан тыш, инженерлык эзләнүләре, архитектура-төзелеш проектка, төзелеш, реконструкция, капитал төзелеш объектларын капитал ремонтлау өлкөсөндә үз-үзөн жайга салучы оешма өгъзасы тарафыннан гына башкарылырга мөмкин (Россия Федерациясә Шәһәр төзелеш кодексының 1 статьясындагы 22 пункты).

Казу эшләре - грунт казу (эшләү), аны күчөрү һәм билгелә бер урынга салу (шул исәптән туфрақ катламы зарарлана торган башкару процессында), Жир өслөгөнөң башка каплавы һәм (яки) төзөклөндөрү элементлары зыян күрә торган, объектларны төзөгөндә, реконструкциялөгөндә, капитал яки агымдагы ремонтта, монтажлаганда һәм сүтүдә башкарыла торган башка төзөклөндөрү элементларын үз эченә алган эшләр комплексы төзөклөндөрү һәм аларның аерым элементларын, реклама конструкцияләрән, жир асты салу (шул исәптән күчөрү өчен) кабель линияләрән, инженер-техник тәмин итү чөлтөрләрән, электр чөлтөрә хужалыгы объектлары, шулай ук өлөгә кагыйдөлөр талөпләрәнә туры китереп жир эшләрән башкаруга махсус язма рөхсәт нигезөндә тикшерү эшләрә алып барганда;

Эшләрне житештерү зонасы-эшләр житештерү өчен бүлөп бирелгән, шулай ук эш житештерүдә кулланыла торган территория, шул исәптән материаллар, жиһазлар, механизмнар, көнкүрөш шәһәрчөклөрән вакытлыча урнаштыру;

Инженерлык коммуникацияләре-жир асты һәм жир өстө чөлтөрләрә, ачык һәм ябык канализация, электр -, жылылык, газ, су белән тәмин итү, элементә трассалары, электр транспортының элементә чөлтөрләрә, шулай ук аларда Корылмалар;

Капиталь ремонт-объектның аерым конструктив өлөшләрән физик тузу һәм (яки) жимерелү белән бөйлә рөвөштө торгызу яки аларны шундый ук яки башка, эксплуатацион күрсәткөчләрнә яхшыртучы, объектның төп техник-икътисади күрсәткөчләрән үзгөртмичә генә алмаштыру буенча эшләр;

Кызыл линияләр-гомуми кулланыштагы территорияләрнөң планлаштырылган (үзгөртөлө торган, янадан барлыкка килә торган) чикләрән һәм (яки) сызыклы объектлар белән билөгән һәм (яки) линия объектларын урнаштыру өчен билөгөлөгән территорияләр чикләрән билгеләүчө линияләр.

Өчөчө категориялө объектлар-вакытлыча, сезонлы яки ярдөмчө билгелөнөштөгө биналар һәм корылмалар, шул исәптән жөмөгөт бөдрөфләрә, спорт мөйданчыклары;

Ордер-муниципаль берәмлек Башкарма комитеты тарафыннан бирөлө торган жир эшләрән башкару хокукын бирә торган документ;

Жир асты инженер корылмалары һәм коммуникацияләрөнөң сак зонасы – Жир асты инженерлык коммуникацияләре буенда урнашкан территория, аның чикләрә объект категориясенә бөйлә рөвөштө законнар һәм башка норматив хокукый актлар нигезөндә билгелөнө, аның чикләрөндө өлөгә Корылмалар һәм коммуникацияләр хужалары, шулай ук Контроль һәм күзөтчөлөк итүчө органнар белән килештермичө телөсә нинди эшчәнлек алып бару тыела жир асты инженер корылмаларының һәм коммуникацияләрөнөң торышы, эчтөлөгө һәм эксплуатациясә;

Күрсөтмә-Башкарма комитетының муниципаль берәмлекнөң автомобиль юллары буенча хәрөкөтөн вакытлыча чиклөү яки туктату өчен рөхсөтө;

Капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләү (линия объектларыннан тыш) - Капиталь төзелеш объектның, аның өлөшләрөнөң (биеклегә, катлары саны, Мөйданы, күләмнәрә) параметрларын үзгөртү, шул исәптән өстөмө төзү, үзгөртеп кору, капитал төзелеш объекттын киңөйтү, шулай ук Капиталь төзелеш объектның йөклө төзелеш конструкцияләрән алыштыру һәм (яки) торгызу, мондый конструкцияләрнөң аерым элементларын шундый ук яисә башка күрсәткөчләрнә яхшырта торган элементларга һәм (яисә)) күрсәтелгән элементларны торгызу;

Килештерүчө оешмалар - оешмалар, учреждениеләр, шулай ук үз ризалыгын бирүчө һәм эшләр башкаруга шартлар тудыручы жир участоклары хокукына ия кызыксынган затлар катнашты;

Төзелеш мөйданчыгы-төзелеш, реконструкция, капитал ремонт объектларын урнаштыру, шулай ук материаллар һәм конструкцияләр складлау, машина һәм механизмнарны урнаштыру, вакытлыча биналар һәм корылмалар төзү (реконструкция, капитал ремонт) чорында билгелөгән тәртиптө бүлөп бирелгән (яисә кулланыла торган) жир участогы;

Ордерның гамөлдө булуын туктатып тору-ачыкланган бозуларны тулысынча бетөргөнчө, эшләр житештерүне вакытлыча тыю;

Эш житештерүчө-территориянө төзөклөндөрүне бозу белән бөйлә Жир, төзелеш һәм ремонт эшләрән башкаручы юридик яисә физик зат (генераль Подрядчы да, субподрядчы да);

Проект (төзелешнө, эшләрнө житештерүне оештыру) - билгелөгән тәртиптө текст формасындагы һәм карталар (схемалар) рөвөшөндөгө материалларны үз эченә алган һәм Объектны һәм аның өлөшләрән төзүнө һәм реконструкцияләүнө тәмин итү өчен архитектура, конструктив һәм инженер-техник карарларны, шулай ук эш урынында урнаштырыла торган объектны ремонтлау (капиталь ремонтлау) үткөрүнө билгели торган проект документациясә;

Төзеклөндөрү -объектның төзөклөнгөн һәм эшләвен (шул исәптән аның эксплуатацион характеристикаларын) торгызу буенча кирәк булган эш, аларны башкарганда объектның ышанычлылыгы һәм куркынычсызлыгының конструктив һәм башка характеристикалары кагылмый.

Мәгълүмат урнаштыру чаралары - структуралар, Корылмалар, техник жиһазлар, сәнгать элементлары һәм мәгълүмат тарату өчен эшләнгән башка медиа.

Тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасы - территорияне төзөклөндөрү элементы, ул оешманың урнашкан урында һәм (яисә) турыдан-туры товарны сату, хезмәтләр күрсәтү урынында урнаштырыла торган мәгълүмат конструкциясе булып тора, кулланучыларга хәбәр итү өчен биналарны мәгълүмати яктан рәсмиләштерү максатында, «кулланучылар хокукларын яклау турында» Федераль законның 9 статьясы нигезендә мәжбүри күрсәтелә торган мәгълүмат, ягъни, "кулланучылар хокукларын яклау турында" Федераль законның 9 статьясы нигезендә - оешманың фирма исеме (атамасы), урнашу урыны (адресы) һәм эш режимы турында мәгълүмат, шулай ук закон үз көчендә урнаштырылырга тиешле яисә гадәти эш әйләнеше нигезендә урнаштырыла торган һәм реклама белән бәйле максатларга омылмый торган мәгълүматны үз эченә алган мәгълүмат. «Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары» һәм «ачык мәгълүмат чарасы» төшенчәләре бер үк.

Стационар булмаган сәүдә объекты-вакытлыча корылма яки вакытлыча корылма булган, инженерлык-техник тәэминат чөптәләренә тоташу (технологик тоташтыру) булуга яки булмауга, шул исәптән күчмә корылмага карамастан, жир участогы белән ныклы бәйләнештә булмаган сәүдә объекты.

Яңгыр канализациясе (яңгыр канализациясе) - үзе арасында технологик бәйләнгән инженерлык корылмалары комплексы (чүтлар, яңгыр яудыручылар, лотоклар һәм торбалар, коелар, канаулар), өске (яңгыр, кар), су сибү һәм дренаж суларын ташу өчен билгеләнгән.

Йорт билгеләре - бинада (төзелештә, корылмада) аншлаг (урам атамасы, мәйданда, проспектта), номер билгесе (йорт һәм корпус номеры күрсәткече), подъезд һәм фатир номерлары күрсәткече, инвалидлар өчен объектның халыкара символы, флаг тотучылар, истәлекләр такталары, полигонометрик билге, янгын гидранты күрсәткече, грунт геодезия билгеләре күрсәткече, магистраль камералары һәм суүткәргеч чөптәре кое күрсәткечләре, шөһәр канализациясе күрсәткече, жир асты газүткәргеч корылмалары күрсәткече;

Жир участогы-Жир өслегенә чикләре федераль законнар нигезендә билгеләнгән өлеше;

Бинаның кохлер паспорты (фасадларның төсе) - килешенгән һәм билгеләнгән тәртиптә расланган, шөһәр территориясендә урнашкан аерым бинаның фасадының бердәм архитектура һәм төс карарын билгели торган һәм аның тышкы бизәлешенә таләпләренә билгели торган документ;

Йорт яны территориясе-торак бина янындагы жир участогы, аңа яшеллөндөрү элементлары, керү юллары, йортка керү юллары, мәйданчыклар (балалар, спорт мәйданчыклары, ял өчен, контейнерлар, этләр йөртү өчен) һәм хезмәт күрсәтү, эксплуатацияләү һәм төзөклөндөрү өчен билгеләнгән башка объектлар керә;

Транспорт чарасын юу-транспорт чарасы өслегеннән (шул исәптән тән, тәгәрмәч, төен, агрегатлардан), салоннан, кабинадан, тузан, тузан, пычрак, су һәм (яки) юу чараларын кулланып башка пычраткыч матдәләр, һәм (яки) төрлө жайланмалар (кисточка, скребка, гөмбәләр, тузан) һәм (яки) юу өчен билгеләнгән жайланмалар (шул исәптән кузовтан, тәгәрмәчләрдән, төеннәрдән, агрегатлардан) тулы яки өлешчә чыгару белән бәйле чаралар. Транспорт чарасы югыч түгел пыяла һәм (яки) фараларны тузан, пычрактан, кисточка, губка, тузан ярдәмендә башка пычраткыч матдәләр, әгәр бу кулланылуы су һәм (яки) транспорт чарасыннан юу чаралары агып китү белән бәйле булмаса, шулай ук транспортны кар һәм (яки) скребка ярдәмендә чистарту;

Территорияләренә санитар карап тоту һәм төзөклөндөрү максатында беркетү тәртибе

Торак пункт территорияләрен төзөклөндөрү гражданныр, предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләр тарафыннан, оештыру-хокукий формасына бәйсез рәвештә, үз жир бүлөп биру чикләре һәм аның янәшәсендәге территория чикләрендә биш метрдан да ким булмаган күләмдә яки әлегә эшчәнлек төрен үтәүгә йөкләнгән махсус предприятиеләр һәм оешмалар тарафыннан башкарыла.

Шөһәр территорияләренә тиешле санитар торышын тәэмин итү, әйләнә-тирә мохитне пычранудан саклау һәм саклау чараларын тормышка ашыру максатыннан шөһәр жирлегә территориясе, оештыру-хокукий формасына бәйсез рәвештә, гражданныр, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмаларга чистарту һәм санитар карап тоту өчен беркетелә:

Күп катлы төзелеш микрорайоннарының ишегалды эчендәге территорияләре, тулаем алганда, әлегә торак фондына хезмәт күрсәтүчә торак предприятиеләренә беркетелә.

Торак-төзелеш кооперативларының күп катлы торак йортлары территорияләре, торак милекчеләре ширкәтләре (ТМШ), ведомство йортлары өчен - ТТК, ТМШ һәм ведомство торак фондының баланс тотучылары яки торак фондка хезмәт күрсәтергә вәкәләтле оешмалар, шулай ук идарәчә компанияләр, периметр буенча кимендә 5 метр (урам ягыннан - юлның машиналар йөрү өлешенә кадәр) торак

йортлардан ким булмаган территория (тротуарларны, автотранспорт өчен парковкаларны, махсус транспорт өчен керү юлларын, балалар майданчыкларын, газоннарны, подъездларны исәпкә алып).

Социаль өлкә учреждениеләренә (мәктәпләр, мәктәпкәчә учреждениеләр, мәдәният, сәламәтлек саклау, физкультура һәм спорт учреждениеләре) - керү юллары, автотранспорт өчен парковкалар, жир бүлеп бирү чикләрендә, шулай ук периметр буенча кимендә 5 метр киңлектәге территорияләр (урам ягыннан - юл читенә кадәр) күрше жирдән файдаланучылар булмаганда беркетелә.

Эчке биналарда урнашкан социаль өлкә учреждениеләре территорияләрен жыештыру һәм карап тоту өчен әлеге предприятиеләр җаваплы.

Сәнәгать, сәүдә һәм җәмәгать туклануы предприятиеләре, транспорт, ягулык салу станцияләре артында-килү юллары, автотранспорт өчен парковкалар, жир бүлеп бирү чикләрендәге участоклар, шулай ук күрше жирдән файдаланучылар булмаганда, периметр буенча кимендә 5 м киңлектәге территория бар.

Шәхси йортлар (йорт хужалары) артында - жир бүлеп бирү чикләрендәге участоклар, шулай ук периметр буенча кимендә 5 м киңлектәге территория (урам ягыннан - юлның машиналар йөрү өлешенә кадәр) күрше жирдән файдаланучылар, шулай ук подъездлар, шәһәр юлына тоташканчы жәяүлеләр юллары булмаганда.

Ваклап сату предприятиеләре (леклар, киосклар, павильоннар, жәйге кафелар һәм вакытлыча урам сәүдәсе объектлары) артында - сәүдә ноктасыннан периметр буенча кимендә 5 метр (урам ягыннан-юлның машиналар йөрү өлешенә кадәр) жир участкалары бар.

Сәүдә һәм җәмәгать туклануы предприятиеләре, автомагистральләрдә урнашкан заправка станцияләре артында - жир бүлеп бирү чикләрендәге участоклар, килү юллары, автотранспорт өчен парковкалар һәм периметр буенча кимендә 5 м киңлектәге территория (урам ягыннан-юлның машиналар йөрү өлешенә кадәр), күрше жирдән файдаланучылар булмаганда.

Гараж кооперативлары артында-керү юллары, жир бүлеп бирү чикләрендәге жир участкалары һәм периметр буенча 5 метрдан да ким булмаган территория (урам ягыннан-юлның машиналар йөрү өлешенә кадәр).

Бакча ширкәتلәре һәм дача кооперативлары артында - жир бүлеп бирү чикләрендәге жир кишәрлекләре һәм периметр буенча 50 метрдан да ким булмаган буш урын зонасы. Шулай ук жир бүлеп бирү периметры буенча 250 метр радиуста юлларның, жир асты юлларының һәм юл буе полосаларының санитар-экологик торышы өчен дә җаваплы.

Коммуналь билгеләнештәге аерым житештерү корылмаларының (ЦТП, ТП, ВЗУ, КНС һ.б.) подъезд юллары территорияләре, алар карамагында булган оешмалар артында, корылма яки участок киртәсеннән периметр буенча кимендә 5 м (урам ягыннан - юл читенә кадәр) чикләрендә.

Зират-жир бүлеп бирү чикләрендә һәм периметр буенча 5 метрдан да ким булмаган территориядә (урам ягыннан-юлның машиналар йөрү өлешенә кадәр) хезмәт күрсәтүче оешма артында.

Контейнер майданчыклары һәм якын - тирә территория периметры буенча 5 метрдан да ким булмаган радиуста (урам ягыннан - юлның йөрү өлешенә кадәр) - майданчыклар хужалары яисә каты көнкүреш калдыкларын (каты көнкүреш калдыкларын чыгару килешүе буенча алып баручы предприятиеләр артында.

Базарлар артында-килү юллары, автотранспорт өчен парковкалар, жир бүлеп бирү чикләрендә һәм якын - тирә территориядә периметр буенча кимендә 50 м (урам ягыннан-юлның машиналар йөрү өлешенә кадәр) күрше жирдән файдаланучылар булмаганда.

Чистарту эшләрен оештыру һәм житештерү җаваплылыгы йөкләнә:

Тротуарлар буенча:

- урамнар һәм юллар буенда урнашкан яки машиналар йөрү өлешеннән Аерылган газон һәм торак биналарның подъездларынан чыкмаган предприятиеләр-машиналар йөрү өлешен жыештыру өчен җаваплы предприятиеләргә, аларга норматив актлар беркетелгән;

- торак биналарның подъездларынан, шулай ук ишегалды территорияләреннән, ишегалларына керү юлларынан, йорт хужалары территориясендә урнашкан жәяүлеләр юлларына-әлеге хужалык карамагындагы яки идарәсендәге предприятиеләргә;

- күперләрдә, юлүткәргечләрдә, эстакадаларда, шулай ук инженер корылмаларына һәм баскыч жыеннарына янәшәдәге техник тротуарларда-балансында инженерлык корылмалары булган предприятиеләрдә.

Сарайлар, гаражлар тирәсендәге территорияне, периметр буенча кимендә 5 метр (урам ягыннан - юлның машиналар йөри торган өлешенә кадәр) радиуста "ракушка" һәм "пенал" типтагы металл тентларны жыештырган өчен төзелеш хужасы җаваплы.

Шәһәркүләм яшелләндерү объектлары буенча (парклар, скверлар, ял зоналары, юлларның йөрү өлеше буенча газоннар, тарату полосаларының яшел зоналары, елга буендагы су саклау зоналары) - әлеге яшелләндерү объектлары карамагында булган яки аларга норматив-хокукый актлар беркетелгән яки Яшел Үзән муниципаль районы Башкарма комитеты белән аларга хезмәт күрсәтү өчен контрактлар төзелгән махсус оешмаларга.

Реклама объектлары янындагы территорияләрне ким дигәндә 5 м радиуста (урам ягыннан - юлның машиналар йери торган өлешенә кадәр) реклама конструкцияләре ияләренә жьештырган өчен.

Файдаланылмый торган һәм үзләштерелми торган территорияләрне, корылмаларны сүтеп бетергәннән соң озак вакытлар файдаланылмаган һәм үзләштерелми торган территорияләрне жьештырган өчен - объектларны баланс тотучыларга яки әлеге территориядән файдаланучыларга яки әлеге территория бирелгән заказчы оешмаларга, корылмаларны сүтү буенча эшләрне башкаручы подрядчы оешмаларга.

Урып - жью, төзекләндерү, территорияләрне һәм подъезд юлларын чисталыкта тоткан, жир бүлеп бирү чикләрендә һәм периметр буенча кимендә 5 м киңлектәге автомобиль кую урыннары (урам ягыннан - юлның машиналар йөрү өлешенә кадәр) өчен-объектлар хужаларына.

Тротуарларда һәм яшел зоналарда урнашкан мачталар һәм тышкы яктырту баганалары тирәсендәге территорияләрне кулдан жьештырган өчен-әлеге территорияләр карамагындагы предприятиеләрдә.

Фехтовкалау, коймаларны тоту, аларны вакытында буяу һәм белдерүләрдән, рекламалардан, листовкалардан һәм граффитидан чистарту өчен жьаваплылык алар карамагындагы предприятие һәм оешмаларга йөкләнә.

Шәһәр пассажир транспорты майданчыкларын жьештырган өчен алар карамагындагы предприятиеләрдә.

Периметр буенча кимендә 5 метр (урам ягыннан - юлның машиналар йери торган өлешенә кадәр) радиуста "ракушка" һәм "пенал" тибындагы металл тентлар тирәсен жьештырган өчен тент хужасы жьаваплы.

Көнкүреш чүп - чарын, сәүдә предприятиеләре янындагы территориядән кар, машина кую урыннары, гаражлар, түләүле парковкалар һ.б. воз чыгарган өчен-баланс тотучыларга, әлеге объектларны файдаланучы хужаларга һәм вазыйфаи затларга.

Бер бинада кулланучылар яки берничә кулланучы (арендатор) урнашкан очракта, территорияне санитар карап тоту өчен бина милекчесенә яки аның вәкаләтле вәкиленә йөкләнә. Бу очракта жьаваплылык зоналарын чикләү шулай ук аренда килешүе яки бинаның барлык кулланучылары имзалаган контракт белән билгеләнергә мөмкин.

Чиктәш территорияләрнең милекчеләре ризалыгы жьитмәгән очракта, килешү шәһәр жирлегә администрациясе карары буенча якларның вәкаләтле вәкилләре тарафыннан имзаланган беркетмә белән рәсмиләштерелгән.

Вакытлыча хокукый актлар белән беркетелмәгән территорияләрне карап тоту муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен сатып алуны үтәү өчен контракт төзелгән оешмага йөкләнә.

2 нче бүлек. ТЕРРИТОРИЯНЕ ТӨЗЕКЛӘНДЕРҮ ЭЛЕМЕНТЛАРЫ

2.1. Инженерлык һәм территорияне саклау элементлары

2.1.1. Территорияне саклау һәм инженерлык эзерләү элементлары территориядән файдалану куркынычсызлыгын һәм уңайлылыгын тәэмин итә, аны яңа төзелеш яки реконструкция белән бәйле табигый һәм техноген йогынты ясаудан саклый. Территорияне саклау һәм инженерлык эзерләү элементларын проектлау жьир өсте суларының рельефын һәм агымын оештыру чаралары составында башкарыла.

2.1.2. Төзекләндерүне проектлаганда рельефны оештыру бурычлары территориянең функциональ билгеләнүенә һәм аны үзгәртеп кору һәм реконструкцияләү максатларына бәйле рәвештә билгеләнә. Реконструкцияләнгән торган территория рельефын оештыруны, рельефны, булган яшел үсентеләрне, булган өслек ташландык суларны агызу шартларын максимал саклауга, төзелеш майданында күчерелә торган грунтларны куллануга юнәлтергә.

2.1.3. Рельефны оештырганда 150-200 мм калыныктагы туфракның уңдырышлы катламын алуны һәм аны вакытлыча саклау урынын жьиһазлауны күздә тотарга кирәк, ә анда теләсә нинди төрне нормативтан артык пычрату булмау - пычранудан саклау чаралары расланса. Грунтка сибелгән очракта территориядә минераль грунтларны һәм туфракның өске уңдырышлы катламнарын гына куллану рөхсәт ителә.

2.1.4. Рельефны терраслаганда, стеналарны һәм тауларны проектлау. Тайпылыш почмакларының максимал рөхсәт ителгән зурлыклары туфрак төрләренә карап билгеләнә.

2.1.5. Тамакларны ныгыту. Материалны һәм ныгыту технологиясен сайлау тау башына, механик йөкләрнең тау дәрәжәсенә, тау текәлегенә һәм формалашкан мохиткә бәйле.

Шәһәр төзелешендә өслек агымының сулыкка керүен булдырмый торган материаллар һәм алымнар кулланып, ачык ярларны ныгыту һәм механик йөкләнешләрнең югары дәрәжәсе шартларында ярларны юк итү: терәк стеналар, дивар блоклары кулланып яр буйларын формалаштыру, плителәр белән тышлау һәм омоноличивание тегүләр белән тышлау һ. б.

2.1.6. Сакланган стеналар конструкцияләү террас биеклекләренең аермасын исәпкә алып. Рельефның үзгәрүе 0,4 мнан кимрәк борт ташы яки табигый таш салу белән эшләнәргә киңәш ителә. Рельеф 0,4 метрдан артык арткан чакта терәк диварларны инженер корылмасы буларак проектларга киңәш ителә, ул югары террасаның тотрыклылыгын тарту (монолит, массив кладкадан) яки субай (юка якорь, эремчек) терәк дивар төрләре белән тәэмин итә.

2.1.7. ГОСТ Р 52289, ГОСТ 26804 нигезендә, аларда транспорт коммуникацияләрен урнаштырганда терәк диварларны һәм өске кашыкларны киртәләүне күздә тотарга. Шулай ук әлеге корылмалар буенда урнаштырыла торган жьәүлеләр юлларын, терәк диварның биеклегенә 1,0 м дан артык

булганда, 2 м дан артык биеклектә киртэләрнең биеклеген 0,9 м дан да ким булмаган күләмдә билгеләргә кирәк.

2.1.8. Магистраль урамнар буенда урнашкан рельефның ясалма элементлары (терәк стеналар, жир биеклекләре, чокырлар) шау-шу калканнары буларак кулланылырга мөмкин.

2.1.9. Өске сулар агымын проектлаганда СНиП 2.04.03 кулланылырга тиеш. Агымны оештырганда суүткәргеч жайланмаларның рельефын һәм ачык яки ябык системасын оештыру мәсьәләләрен комплекслы хәл итүне тәэмин итәргә: суүткәргеч торбалар (суүткәргечләр), лотоклар, кюветлар һәм тиз агымнар, яңгыр кабул итү коелары. Жир өстендәге ташландык суларны проектлауны жир эшләренен минималь күләмә белән башкарырга һәм туфрак эрозиясе мөмкинлеген булдырмый торган тизлек белән су агызуны күздә тоту.

2.1.10. Ачык суүткәргеч жайланмаларны Парклар һәм урман парклары территорияләре чикләрендә куллану рәхсәт ителә. Төбә буенча яки бөтен периметр буенча ачык лотоклар (канаулар, кюветлар) ныгытырга (одерновка, таш асфальт, моноклит бетон, жыелма тимер-бетон, керамика һ.б.), кюветларның тайпылу почмагын грунт төрләренә карап кабул итәргә.

2.1.11. Минималь һәм максималь тауларны билгеләргә, су агызу элементларының каплау төренә карап кабул ителә торган су тизлеген исәпкә алып. Рельеф участкаларында, анда яңгыр суларының агым тизлегенә рәхсәт ителгәннән югарырак, тизтоктар (баскыч аермасы) урнаштыруны тәэмин итәргә кирәк.

2.1.12. Рекреация объектлары территорияләрендә су бүлү подшипниклары жәяүлеләр коммуникациясен газон белән каплауны тәэмин итә ала, аларны егерлек элементларыннан (яссы таш таш, чөнечке яки пилен брусчатка, таш плитка һ.б.) башкарырга киңеш ителә, тоташтыргычларны югары сыйфатлы балчык эремәсе белән моноклитларга рәхсәт ителә.

2.1.13. Яңгыр кабул итү коелары яңгыр (яңгыр сулары) канализациясенә ябык системасы элементлары булып тора, проект рельефы түбәнәйгән урыннарда билгеләнә: су агымы ягыннан жәяүлеләр кичү зонасына кадәр кисешкән урында, урамнарның йөрү өлешләре лотокларында һәм урамнарның озынайтылуына карап (әлеге Кагыйдәләргә 2 нче кушымтаның 1 нче таблицасы). Яшел Үзән шәһәре территориясендә коеларны һәм парга әйләндерү майданчыкларын урнаштыру тәкъдим ителми.

2.1.14. Жәяүлеләр коммуникацияләрендә су үткәргеч подшипникларны каплаучы рәшәткәләренә төзекләндергәндә, рәшәткәләренә кабыргалары жәяүлеләр хәрәкәте юнәлешенә буенда түгел, ә кабыргалар арасындагы тишекләренә киңлеген 15 мм нан артмаска тиеш.

2.1.15. Урамның киңлегенә Кызыл линияләрдә 30 м дан артык һәм 30 промилле (3 процент) төшкәндә, яңгыр кабул итү коелары арасын 60 м дан да артмаган күләмдә билгеләргә кирәк. Урамнар, квартал эчендәге юллар, бульварлар, сулыкларда трассирланган скверлар өчен яңгыр кабул итү коелары арасын ике тапкыр арттырырга мөмкин. Квартал эчендәге территорияләр чикләрендә су агымын шактый күләмдә формалаштырганда, яңгыр канализациясен аның чикләренә кертүне күздә тотарга кирәк, моны исәп-хисап белән нигезләргә кирәк.

2.2. Яшелләндерү

2.2.1. Утырту һәм яшелләндерүнең төп төрләре булып массивлар, төркемнәр, солитерлар, киртәләр, кулислар, боскетлар, шпалерлар, газоннар, чәчәк түтәлләре, төрле утырту төрләре (аллеялы, рядлы, чәчәк бәйләмнәре һ.б.) тора ала. Утырту төрләрен сайлауга карап, утыртмаларның күләмле-пространство структурасы билгеләнә һәм алар арасында һәм торак пункт төзелешенә белән яшелләндерелгән территорияләренә визуаль-композицион һәм функциональ элементларга тәэмин ителә.

2.2.2. Муниципаль берәмлек территориясендә ике төрле яшелләндерү кулланырга мөмкин: стационар - үсемлекләренә грунтка утырту һәм мобиль - үсемлекләренә махсус күчмә савытларга (контейнерлар, вазоннар һ.б.) утырту. Стационар һәм мобиль яшелләндерү табигый һәм ясалма рельеф элементларында архитектура-объектовшафт объектларын (газоннар, бакчалар, чәчәкләр, куаклар һәм агачлар белән майданчыклар һ.б.) булдыру өчен кулланыла.

2.2.3. Яшелләндерү, яшелләндерү объектын төзекләндерү эшләре, төзекләндерү объектының милек формасына карамастан, бары тик муниципаль берәмлек Башкарма комитетының вәкаләтле органнары белән мәжбүри рәвештә килештерелгән проект буенча гына алып барыла. Яшелләндерүне проектлаганда түбәндәгеләренә исәпкә алырга: инженерлык чөптөрләренә, биналарга һәм корылмаларга кадәр агачлар һәм куаклар утыртуның минималь арасы, үсентеләр утырту өчен комнар, чокырлар һәм траншеялар (әлеге Кагыйдәләргә 2 нче кушымтаның 2 нче таблицасы). Торак пунктның төрле территорияләрендә максималь утырту санын (әлеге Кагыйдәләргә 2 нче кушымтаның 3 нче таблицасы) үтәргә, төрле функциональ билгеләнештәге участкаларда яшелләндерелә торган территорияләренә якинча проценты, утырту материалын сортларга аеру өчен параметрлар һәм таләпләр (әлеге Кагыйдәләргә 2 нче кушымтаның 4 - 9 таблицалары).

2.2.4. Яшелләндерү системасын проектлау һәм муниципаль берәмлек территориясендә яшел үсентеләр системасын формалаштыру шәһәр экосистемаларының үзрәгуляциягә сәләтен югалту факторларын (теге яки бу дәрәжәдә) исәпкә алып алып барырга. Үсентеләрнең һәм торак пунктның яшелләндерелә торган территорияләренә яшәүчәнлеген тәэмин итү өчен кирәк:

- хужалык эшчәнлегенә билгеләнгән режимнары һәм норматив рәхсәт ителгән рекреацион йөкләнешнең зурлыгы нигезендә жирле эһәмияттәге аеруча саклаулы табигый территорияләр территорияләрен төзекләндерергә (әлеге Кагыйдәләргә 2 нче кушымтаның 10, 11 нче таблицалары);

- якин-тирә территорияләрдән техноген йөкләнешләренә исәпкә алырга;

- утырту өчен адаптацияләнгән утырту материалларын, аларның антропоген факторларга каршы торучанлык характеристикаларын исәпкә алып, сайлап алырга.

2.2.5. Уңайсыз техноген һәм климат факторлары торак пунктның төрле территорияләренә тәэсир иткәндә, саклагыч утырту формалаштырырга; берничә фактор тәэсир иткәндә, интенсивлык буенча алып баручыны һәм (яки) территорияне функциональ билгеләү өчен иң әһәмиятлесен сайларга.

2.2.5.1. Жилдән саклану өчен, 60-70% идәннең вертикаль ябыклығы белән ачык структуралы яшел майданнарны кулланырга киңәш ителә.

2.2.5.2. Шау-шу саклагыч үсентеләрне 7 метрдан да ким булмаган бер рәт яки күп рәт утырту рәвешендә проектларга киңәш ителә, ул өлкәннәр көүсәләре арасында 8-10 м (киң тажлы), 5-6 м (урта тажлы), 3-4 м (тар тажлы), подкрон киңлеген куак рәт белән тутырырга мөмкинлек бирә. Көтелгән тавышны киметү дәрәжәсе бу Кагыйдәләргә 2 нче кушымтаның 7 нче таблицасында күрсәтелгән.

2.2.5.3. һаваның пычрану дәрәжәсе югары булган шартларда күп рәт агач-куак утыртуны формалаштырырга киңәш ителә: Яхшы жылләтү режимы булганда - ябык типтагы (тажларны тоташтыру), жылләтү режимы начар булганда - ачык, фильтрау тибындагы (кроннарның кушылмавы).

2.3. Каплау төрләре

2.3.1. Муниципаль берәмлек территориясендә Куркынычсыз һәм уңайлы йөрү шартлары тудырыла, шулай ук әйләнә-тирә мохитнең архитектур-сәнгати йөзен формалаштыра. Муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү максатларында түбәндәге катламнар билгеләнә:

- каты (капиталь) - монолит яки асфальтобетон, Оцементобетон, табигий таш һ. б. Материаллардан башкарыла торган жыелма;

- йомшак (капиталь булмаган) - табигий яки ясалма Комлы Материаллардан (ком, вак таш, гранит чөчү, керамзит, каучук ватык һ. б.) башкарыла торган, табигий халәттә, тыгызланган яки ныгытылган коры катнамаларда;

- үлән катламын эзерләү һәм утырту буенча махсус технологияләр буенча башкарыла торган газоннар;

- югарыда күрсәтелгән капламаларның комбинацияләрен күрсәтүче комбинацияләр (мәсәлән, газонга баткан плитка һ.б.).

2.3.2. Проектта кулланыла торган каплау төрен ныклы, ремонтка яраклы, экологик яктан чиста, сикерергә ярамый торган итеп билгеләргә киңәш ителә. Каплау төрләрен максатчан билгеләнешенә туры китереп сайларга: каты - мөмкин булган йөкләнешләренә, хәрәкәтнең характерын һәм составын, проектлау вакытында гамәлдә булган янгынга каршы таләпләренә исәпкә алып; йомшак - аерым территорияләренә (балалар, спорт майданчыкларын, этләренә йөртү өчен майданчыкларны, жәяү йөрү юлларын һ.б. объектларны) төзекләндергәндә аларның үзенчәлекләрен исәпкә алып; аеруча экологик яктан чиста булган газоннар һәм катнаш.

2.3.3. Каты каплау төрләрен тупас өслек белән урнаштырырга киңәш ителә, коры хәлдә ким дигәндә 0,6, дымда 0,4 ким түгел. Кафель, метлах плиткасын, жәяүлеләр коммуникацияләре территориясендә ясалма һәм табигий таштан ясалган плитәләренә, жир өсте һәм жир асты кичүләрендә, баскыч баскычларында, биналарның керү төркемнәре подъезд майданчыкларында каплау рөхсәт ителми.

2.3.4. Сулыкларда, яңгыр канализациясе системасы булганда, аны кимендә 4 промилле билгеләргә кирәк; яңгыр канализациясе системасы булмаганда, 5 промилледан да ким булмауска тиеш. Транспорт һәм жәяүлеләренә хәрәкәт шартларына карап максимал ь качуны билгеләргә кирәк.

2.3.5. Муниципаль берәмлекнең жәмәгать пространстволары территориясендә барлык киртәләр (юллар, баскычлар, пандуслар, агачлар, яктырту, мөгълүмати һәм урам техник жиһазлары, шулай ук жәмәгать транспорты тукталышлары һәм урам аша чыгу зоналарында тротуар кыры) тактиль катламнар белән бүлеп бирелергә тиеш. Тактиль катламын урам кырыеннан кимендә 0,8 метр ераклыкта, куркыныч участок башына кадәр, хәрәкәт юнәлешен үзгәртү һ. б. ераклыкта башларга киңәш ителә. Өгәр дә тактиль каплауда 15 мм дан артык һәм 6 мм дан артык тирәнлектәге озынлыктагы трюклар булса, аларны хәрәкәт юнәлеше буенда урнаштырырга киңәш ителми.

2.3.6. Башка төр саклану булмаганда (ятма рәшәткәләре, бордюрлары, периметр эскәмияләре һ.б.) таштан кимендә 1,5 м радиуста саклагыч төр катламнарны башкаруны күздә тотарга киңәш ителә: вак таш, ташлы, газон чөчелгән «бал кортлары». Саклагыч каплау жәяүлеләр өчен бер дәрәжәдә яки югарырак каплауда эшләнәргә мөмкин.

2.3.7. Кулланылуы төр катламның колористик чишелешен формалаша торган мохитнең төсле чишелешен исәпкә алып, башкарырга киңәш ителә, ә торак пунктның ижтимагий киңлекләре территорияләрендә - бу территорияләренә төсле чишүнең тиешле концепциясе.

2.4. Өслекләренә парлаштыру

2.4.1. Өслекләренә парлаштыру элементларына борт ташларының төрле төрләре, пандуслар, баскычлар керә.

Борт ташлары

2.4.2. Тротуар һәм юл йөрү өлешендә, кагыйдә буларак, борт ташлары урнаштырыла. Борт ташлары машиналар йөрү өлеше дәрәжәсеннән ким дигәндә 150 мм артыграк норматив рәвештә урнаштырыла, ул өслекләр ремонтланган очракта да сакланырга тиеш. Автотранспортны газон белән машиналар йөри торган урыннарда газон белән каплауны булдырмау өчен гомумшәһәр һәм район әһәмиятендәге урамнарда, Шулай ук зур хезмәт күрсәтү объектлары каршындагы автостоянкалар майданчыкларында күтәрелгән борт ташын кулланырга киңәш ителә.

2.4.3. Газон белән жәяүлеләр коммуникацияләрен каплау белән бергә газон дәрәжәсеннән 0,5 метрдан ким булмаган 50 мм артып китү бирүче бакча бортын урнаштырырга була, бу газонны саклый һәм пычрак һәм үсемлек чүп-чарының каплауга эләгүенә комачаулый, аның хезмәт итү вакытын арттыра. Жәяүлеләр зоналары территориясендә табиғый материаллардан (кирпеч, агач, ташлар, керамик борт һ.б.) файдаланырга мөмкин.

Басмалар, баскычлар, пандуслар

2.4.4. Жәяүлеләр коммуникацияләре качкан очракта, 60тан артык промиллега баскычлар урнаштырырга кирәк. Сәламәтлек саклау учреждениеләре урнашу урыннарында һәм башка массакуләм объектларда, инвалидлар һәм картлар йортларында баскычларда төп жәяүлеләр коммуникацияләрендә, ничиксез, аларны пандус белән озатып, 50 дән артык промилле авышканда каралырга тиеш. Төп жәяүлеләр коммуникацияләрен юллар белән кисешкәндә яки проекткага бирелгән башка очрақларда, тротуарны каплаудан юл катламы дәрәжәсенә төшүне тәэмин итү өчен, бордюр пандусын күздә тотарга кирәк.

2.4.5. Рельеф аермаларындагы ачык баскычларны проекткада баскычларның биеклеген 120 мм дан да артык түгел, киңлеген-400 мм дан да ким булмаган һәм 10-20 промилле югарыдагы баскычка таба таянырга киңәш ителә. Һәр 10-12 баскычтан соң кимендә 1,5 м озынлыктагы майданчыкларны урнаштырырга киңәш ителә. Тышкы баскычларның барлык баскычлары Бер марш эчендә баскычларның киңлеге һәм биеклегенә буенча бер үк урнаштырылырга тиеш. Торак пунктның барлыкка килгән территорияләрен реконструкцияләү шартларында баскычларны проекткада баскычларның биеклегенә 150 мм га кадәр арттырылырга мөмкин, ә баскычларның киңлеге һәм майданның озынлыгы - 300 мм һәм 1,0 м га кадәр киметелгән.

2.4.6. Пандус мәжбүри рәвештә горизонталь трюкларсыз тупас өслек текстурасы булган тайгак булмаган материалдан эшләнергә тиеш. Киртәләү конструкцияләре булмаганда, мәжбүри тәртиптә биеклегенә 75 ммнан да ким булмаган биеклектәге койма бортын һәм ручняларны күздә тотарга кирәк. Пандусның күтәрелү биеклегенә бәйлеләгә әлегә Кагыйдәләргә 2 нче кушымтаның 12 нче таблицасы буенча кабул ителергә тиеш. Чик пандусының иелүе, кагыйдә буларак, 1:12 не кабул итәргә кирәк.

2.4.7. Пандусны яисә аның озынлыгы 9 метрдан артыграк борылганда, һәр 9 метр саен 1,5 x 1,5 метр зурлыктагы горизонталь майданчыкларны күздә тотарга. Горизонталь участкалары юллары башында һәм ахырында пандуса башкарырга отличавшими нче окружающими нче өслекләр текстурасы һәм төсе.

2.4.8. Баскычның яки пандусның ике ягы буенча, мәжбүри рәвештә, 800-920 мм түгәрәк яки турыпочмаклы бүлекчәләрен күздә тотарга кирәк, ул кул белән колачлау өчен уңайлы һәм стенадан 40 мм калыша. баскыч киңлеге 2,5 м булганда һәм аннан да күбрәк бүлү ручкаларын күздә тотарга. Тоткычларның озынлыгы пандус яки баскыч озынлыгынан ким дигәндә 0,3 м, түгәрәкләнгән һәм шома тоткыч очлары белән. Проекткада металл белән кулга кагылмый торган тоткыч конструкцияләрен күздә тотыгыз.

2.4.9. Муниципаль берәмлек Башкарма комитетының вәкаләтле органнары белән килештерелгән проект буенча гына төзү, эксплуатацияләү, баскыч яки керү группасы пандусын тоту гамәлгә ашырыла.

2.4.10. Баскычлар, пандуслар, терәк стеналар, башка техник инженер корылмалары булган жир кишәрлекләре (шул исәптән үлән белән капланган) парлаштыру зоналарында чараларны 2.1.5 пункты нигезендә башкарырга. чын кагыйдәләр.

2.5. Коймалар

2.5.1. Муниципаль берәмлек территориясендә төзекләндерү максатларында төрле коймалар куллануы күздә тотарга кирәк: билгеләнеше (декоратив, саклагыч, аларның кушылмасы) буенча, биеклегенә (Түбән - 0,3 - 1,0 м, урта - 1,1 - 1,7 м, югары - 1,8 - 3,0 м), материал төре (металл, тимер-бетон һ.б.), күзләр өчен үткөрүчәнлек дәрәжәсе (үтә күренмәле, саңгырау стационарлык дәрәжәләре (даими, вакытлыча, күчмә).

2.5.2. Киртәләрен проекткага ГОСТлар, сертификатлы әйберләр каталоглары, индивидуаль проектлар нигезендә аларның урнашуына һәм билгеләнүенә карап башкарырга кирәк.

2.5.2.1. Шәһәрнең магистраль һәм транспорт корылмалары коймаларын ГОСТ Р 52289, ГОСТ 26804, югары кашлы оекослар һәм террасалар нигезендә проекткага кирәк-2.1.7 пункты нигезендә. чын кагыйдәләр.

2.5.2.2. Тарихи-мәдәни мирас һәйкәлләре территорияләрен әлегә территорияләр өчен билгеләнгән регламентлар нигезендә киртәләргә салырга кирәк.

2.5.2.3. Жәмәгать, торак, рекреацион билгеләнештәге территорияләрдә саңгырау һәм тимер-бетон коймалар проекткага тыела. Декоратив металл фехтовкалау куллану тәкъдим ителә.

2.5.3. Транспорт чараларын газонга, яшел үсентеләр утыртылган участкаларга, балалар, спорт майданчыкларына һәм газон аша юлларны таптатмау максатыннан, аларның керү юлларына, автотранспорт тукталышларына янәшә урнашкан урыннарда 0,5 метр биеклектәгә саклагыч металл коймалар урнаштыру зарур. Киртәләрен газон территориясендә 0,2 - 0,3 м тирәсе янәшә чикләреннән чигенеп урнаштырырга кирәк. Саклагыч Коймалар төзү, аларны карап тоту, эксплуатацияләү өчен милекчеләр, баланс тотучылар, идарәче (хезмәт күрсәтүче) оешмалар, жир участкаларыннан, газоннардан, яшел үсентеләр утыртылган участкалардан, балалар, спорт майданчыкларыннан һәм башкалардан файдаланучылар җаваплылык тотарга.

2.5.4. Урта һәм югары коймаларны жир асты корылмалары белән кисешкән урыннарда проекткада, ремонт яки төзү эшләрен башкарырга мөмкинлек бирүче койма конструкцияләрен күздә тотарга кирәк.

2.5.5. Интенсив жәяүлелер хәрәкәте зоналарында яки төзелеш һәм реконструктив эшләр житештерү зоналарында башка төр саклану булмаганда, агачларның яшенә, токымына һәм башка характеристикаларына карап, 0,9 м һәм аннан да күбрәк, диаметры 0,8 м һәм аннан да күбрәк булган саклагыч пристоль коймаларын күздә тотарга кирәк.

2.5.6. Ишегалды территориясен законсыз урнаштырылган коймалардан (баганалар, чылбырлар, коймалар һ.б.) чистарту торак фондына хезмәт күрсәтүче оешмалар тарафыннан башкарылырга тиеш.

2.5.7. Әгәр дә билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проект документларында башкасы каралмаган булса, заводтан тыш Материаллардан, куллану калдыклары элементларыннан (автомобиль покрышкалары, шиналар, пластик һәм пыяла шешеләр һ. б.) ясалган коймалар урнаштыру тыела;

2.6. Кечкенә архитектура формалары

2.6.1. Кече архитектура формаларына (МАФ) монументаль-декоратив бизәлеш элементлары, мобиль һәм вертикаль яшелләндерү жайланмалары, су жайланмалары, шөһәр жиһазлары, муниципаль берәмлек территориясендә коммуналь-көнкүреш һәм техник жиһазлар керә. Кечкенә архитектура формаларын проектлаганда һәм сайлаганда, сертификатланган продуктлар каталогларыннан файдаланырга киңәш ителә. Тарихи төзелеш зоналары, шөһәр күп функцияле үзәкләре һәм зоналар өчен кече архитектура формаларын индивидуаль проект эшләнмәләре нигезендә проектларга киңәш ителә.

Яшелләндерү жайланмалары

2.6.2. Мобиль һәм вертикаль яшелләндерү өчен түбәндәге жайланма төрләрен кулланырга: треляжлар, треляжлар, перголалар, чәчәкчеләр, вазоннар. Треляж һәм треллиж-жиңел агач яки металл конструкцияләр, бөдрә яки таяклы үсемлекләр белән яшелләндерү тактасы рәвешендә, тыныч ял итү почмакларын оештыру, кояш каплавы, майданчыклар, техник жайланмалар һәм корылмалар өчен кулланылырга мөмкин. Пергола-Пергола яки металл агач, галерея яки түбә формасында жиңел треллис структурасы, «Яшел тоннель», корылмалар яки архитектура объектлары арасындагы күчү. Чәчәкчеләр, чәчәкләр-чәчәкле үсемлекләр утыртыла торган үсемлек туфрагы булган кечкенә контейнерлар.

Су жайланмалары

2.6.3. Су жайланмаларына фонтаннар, эчәргә яраклы фонтанчыклар, бюветлар, чишмәләр, декоратив сулыклар керә. Су жайланмалары декоратив-эстетик функция башкара, микроклиматны, һава һәм акустик мохитне яхшырта. Барлык төрдәге су жайланмаларын дренаж челтәренә һәм яңгыр канализациясенә артык су агызучы торбалар белән тәэмин итәргә кирәк.

2.6.3.1. Фонтаннар индивидуаль проект эшләнмәләре нигезендә дизайн ясарга киңәш ителә.

2.6.3.2. Эчәргә яраклы фонтанчыклар типик һәм махсус эшләнгән проект буенча башкарылырга мөмкин, аларны ял зоналарында урнаштырырга кирәк һәм спорт майданчыкларында киңәш ителә. Эчәрлек фонтан урнаштыру урыны һәм аңа караш каты каплау белән жиһазландырылырга тиеш, биеклегә олылар өчен 90 см артык булырга тиеш түгел, балалар өчен 70 см артык түгел.

2.6.3.3. Декоратив сулыкларны рельеф яки яссы өслектә газон, плитка өслеге, чәчәк түтәлләре, агач-куак утыртмалары белән берлектә төзәргә кирәк.

Муниципаль берәмлек жиһазлары

2.6.4. Муниципаль берәмлек жиһазларына түбәндәгеләр керә: жәмәгать пространстволары, рекреацияләр һәм ишегаллары территориясендә урнашкан төрле ял эскәмияләре; эскәмияләр һәм өстәлләр - өстәл уеннары, жәйге кафелар һ. б.

2.6.4.1. Эскәмияләрне урнаштыру өчен каты каплау яки нигез бар. Ял зоналарында, урман паркларында, балалар майданчыкларында йомшак өслекләргә эскәмияләр кую рөхсәт ителә. Шул фундаменты аның бер өлеше башкарырга түгел чыгуы белән өстендә өслегенә жир. Өлкәннәрнең ял итү эскәмиясенә биеклеген каплау дәрәжәсеннән утыру яссылыгына кадәр алырга 420-480 мм. ял итү эскәмиясе өслеген агачтан, суга чыдам төрле эшкәртү белән башкарырга.

2.6.4.2. Жирле өһәмияттәге аеруча саклана торган табигый территорияләрдә чиплары һәм кискен почмаклары булмаган агач бура, бүрәнә һәм плахтан эскәмияләр һәм өстәлләр башкарырга мөмкин.

2.6.4.3. Урнаштырыла торган муниципаль берәмлек мебеле территориянең функциональ билгеләнүенә һәм өлгә территориядә килүчеләр санына карап билгеләнә.

Урам коммуналь-көнкүреш жиһазлары

2.6.5. Урам коммуналь-көнкүреш жиһазларына чүп жыючылар - контейнерлар һәм чүп савытлары керә. Коммуналь-көнкүреш жиһазларының теге яки бу төрен сайлаганда төп таләпләр түбәндәгечә булырга мөмкин: экологик яктан чисталык, куркынычсызлык (кискен почмаклар булмау), куллануда уңайлылык, чистарту жиңеллеге, матур кыяфәт.

2.6.5.1. Муниципаль берәмлек территориясендә көнкүреш чүп-чарын жыю өчен урамнарда, майданнарда, рекреация объектларында аз габаритлы (кече) контейнерлар (0,5 куб.м дан ким) һәм (яки) урналар урнаштырырга кирәк, аларны сәүдә һәм жәмәгать туклануы объектларына, жәмәгать өчен билгеленгән башка учреждениеләргә, жир асты кичүләренә, транспорт торак йортларына һәм корылмаларына (вокзалларга, һәм шәһәр яны электричкасына) урнаштырырга кирәк. Рекреация объектлары территориясендә кече контейнерлар һәм чүп савытлары урнаштырганда (югарыда санап үтелгән объектларда мәжбүри урнаштыруны исәпкә алмыйча) Интервал түбәндөгеләрне тәшкит итәргә мөмкин: төп жәяүлеләр коммуникацияләрендә - 60 м дан артык түгел, муниципаль берәмлекнең башка территорияләрендә - 100 м дан артык түгел. сатуга юнәлтелгән азык-төлек продуктлары. Шулай ук чүп савытларын жәмәгать транспорты тукталышларына урнаштырырга кирәк. Барлык очрактарда да жәяүлеләр хәрәкәтенә, инвалидлар һәм балалар коляскалары йөрүгә комачауламый торган аранжировка каралырга тиеш. Чүп-чар жыю өчен контейнерлар һәм контейнерлар (пластик һәм металл көнкүреш чиләкләре, банкалар, тартмалар, тартмалар, челтәрләр һ.б.) файдаланырга ярамай.

2.6.5.2. Көнкүреш чүп - чарын жыю жиһазландырылган майданчыкта урнаштырылган, калдыкларны бетерүне тәэмин итә торган машиналар һәм механизмнардан чыгып билгеләнә торган төрле төрдөгә һәм күләмдөгә контейнерларда башкарылырга тиеш. Пычрату, майданчыкны, аның тирәсендөгә территорияне чүпләү рөхсәт ителми. Контейнерлар хужаның территориясендә, махсус жиһазландырылган майданчыкта саклана ала.

Урам техник жиһазлары

2.6.6. Урам техник жиһазларына таксофон каплагычлары, почта тартмалары, су сату буенча автоматлар һ.б., сәүдә палаткалары, инженер жиһазлары элементлары (инвалид коляскалары өчен күтәрү майданчыклары, күзәтү люклары, яңгыр кабул итү коелары рәшәткәләре, жир асты коммуникацияләренең вентиляция шахталары, телефон элементсе шкафлары һ. б.) керә.

2.6.6.1. Урам техник жиһазларын урнаштыру жиһазларга уңайлы караш белән тәэмин итәргә һәм 3 СНиП 35-01 бүлегенә туры килергә тиеш.

2.6.6.2. Таксофоннарны жәмәгать, торак, рекреацион билгеләнештәге территорияләргә урнаштырганда, аларны электр белән яктырту күздә тотылырга тиеш. Таксофоннарны урнаштыру урыннарын телефон канализациясе һәм электр яктырту өчен каналның (торба) нигезләү жайланмалары тоташтыру урыннарыннан максимал яқынайтуда проектларга.

2.6.7. Инженерлык жиһазлары элементларын рәсмиләштерү, карап тоту, эксплуатацияләү формалаша торган мохитне төзекләндерү дәрәжәсен бозмый торган, хәрәкәт итү шартларын начарайта торган техник шартларга каршы килә торган башкарылырга тиеш, шул исәптән:

- жәяүлеләр коммуникацияләре территориясендә урнашкан күзәтү кое люкларының капкачларын (шул исәптән урам кичү урыннарын да) проектларга, монтажларга, бер дәрәжәдә яқындагы өслекне каплап торырга кирәк, югыйсә, 20 мм дан артмаган билгеләр аермасы, ә Люк кыры белән тротуар каплавы арасындагы аерма 15 мм дан артмаган;

- вентиляция шахталарын рәшәткәләр белән жиһазларга.

2.7. Уен һәм спорт жиһазлары

2.7.1. Муниципаль берәмлек территориясендә уен һәм спорт жиһазлары уен, физкультура-сәламәтләндерү жайланмалары, Корылмалар һәм (яисә) аларның комплекслары белән тәэмин ителгән. Балалар һәм яшүсмерләр өчен уен һәм спорт жиһазлары составын сайлаганда жиһазларның төрле яшь төркемнәренә анатомио-физиологик үзенчәлекләренә туры килүен тәэмин итәргә кирәк (әлеге Кагыйдәләргә N 2 кушымтасының 13 таблицасы).

Уен жиһазлары

2.7.2. Уен жиһазлары санитар-гигиена нормалары, баланың тормышын һәм сәламәтлеген саклау таләпләренә туры килергә, техник эксплуатациядә уңайлы һәм куркынычсыз булырга, эстетик яктан жәлеп итәргә, кардан һәм боздан чистартырга тиеш. Хаталы, ремонт таләп итә торган уен һәм спорт жиһазларын эксплуатацияләү тыела. Уен һәм спорт жиһазлары белән тәэмин ителгән территориядә төзелеш материаллары, калдыклар, кар, боз урнаштыру, складлау тыела.

Элемент комбинацияләренең вариантын тәэмин итүче модульле жиһаз куллану тәкъдим ителә.

2.7.3. Уен жиһазлары материалына һәм аны эшкәртү шартларына таләпләр:

- каты агач жиһазлар, черүдән, кипүдән, янудан, черүдән саклану өчен махсус эшкәртү белән эшләнгән; чистартылган, кискен почмаклар түгәрәкләнгән;

- металлны, нигездә, йөклә жиһазлар конструкцияләре өчен кулланырга кирәк, ышанычлы тоташулар һәм тиешле эшкәртүгә ия булырга кирәк (дымга чыдам буяу, коррозиягә каршы каплау); металлопластикны кулланырга киңәш ителә (жәрәхәтләнми, датланмый, салкынга чыдам);

- бетон һәм тимер-бетон жиһаз элементлары 300 маркалы бетоннан эшләнәргә тиеш, ким дигәндә 150 салкын, шома өслекләр бар;

- пластик һәм полимер жиһазлары шома өслек һәм климат факторларыннан сүнмәгән ачык, чиста Төс схемасы белән эшләнәргә тиеш.

2.7.4. Уен жиһазлары конструкцияләренә карата таләпләрдә кискен почмакларны төшереп калдырырга, баланың тән өлешләрен тыгып, аларның жиһаз элементларына хәрәкәт халәтендә элгү;

жиһазлар тоткычлары тулысынча бала кулы белән колачланырга тиеш; эчке киңлек тирәнлегендә уен жиһазлары комплексларына балаларга ашыгыч ярдәм күрсәтү өчен, ким дигәндә 500 мм диаметрлы тишекләр (кимендә ике) рәвешендә керү мөмкинлеген күздә тотарга кирәк.

2.7.5. Уен жиһазларын балалар уен майданчыкларына урнаштырганда өлеге Кагыйдәләргә N 2 кушымтасының 15 таблицасы нигезендә минималь куркынычсызлык арасын үтәргә кирәк. Күрсәтелгән аралар чикләрендә майданчык территориясендәге участкаларда башка төр уен жиһазлары, эскәмияләр, чүп савытлары, борт ташлары һәм каты өслек, шулай ук ботаклар, көүсәләр, агач тамырлары урнаштыру рәхсәт ителми. Уен жиһазлары параметрларына һәм аның аерым өлешләренә таләпләр бу Кагыйдәләрнең 2 нче кушымтасындагы 14 нче таблица буенча кабул ителә.

Спорт жиһазлары

2.7.6. Спорт жиһазлары халыкның барлык яшь төркемнәре өчен билгеләнгән, спорт, физкультура майданчыкларында яки рекреацияләр составында махсус жиһазландырылган жәяүлеләр коммуникацияләрендә (сәламәтлек юллары) урнаштырыла. Махсус физкультура снарядлары һәм тренажерлар рәвешендәге спорт жиһазлары завод житештерүендә дә, махсус эшкәртелгән өслекле бүрәнә һәм борыслардан да ясалырга мөмкин. Урнаштырганда сертификацияләнгән жиһаз каталогларына таянып эш итәргә кирәк.

2.7.7. Стационар булмаган уен, спорт, күңел ачу жиһазларын (батутлар, шешә торган конструкцияләр, уен аттракционнары һ. б.) кулланганда мәжбүри рәвештә куркынычсыз эксплуатация кагыйдәләре, шул исәптән ышанычлы беркетү һәм башкалар үтәргә тиеш.

2.7.8. Уен, спорт, күңел ачу жиһазларын (батутлар, шешә торган конструкцияләр, уен аттракционнары һ.б.) урнаштыру һәм сезонлы эксплуатацияләү муниципаль берәмлек Башкарма комитетының вәкаләтле органнары белән рәхсәт (киләшү) булганда, срокларны күрсәтеп рәхсәт ителә. Жиһазларны эксплуатацияләгәндә куркынычсыз файдалану һәм жиһазлардан файдалану кагыйдәләре урнаштырылырга тиеш (танышу өчен уңайлы).

2.8. Яктырту һәм яктырту жиһазлары

2.8.1. Төрле шәһәр төзелеше шартларында утилитар, яктылык планлаштыру һәм яктылык композицияләре бурычларын хәл итү максатында функциональ, архитектура һәм мөгълумати яктыртуны, шул исәптән муниципаль берәмлек территорияләрен яктыртуны зоналаштыру һәм яктылык-киңлек ансамбльләре системасын формалаштыру максатында күздә тотарга.

2.8.2. Өч төп яктырткыч төркеменәң һәрберсен (функциональ, архитектура яктырту, яктырту) эшләгәндә, тәэмин ителәргә тиеш:

- селитеб территорияләрен ясалма яктырту һәм тышкы архитектура яктырту нормаларында каралган Сан һәм сыйфат күрсәткечләре (СНИП 23-05);

- электр жайланмаларын (ПУЭ) урнаштыру кагыйдәләре буенча жайланмалар эшенең ышанычлылыгы, халыкның, хезмәт күрсәтүче персоналның куркынычсызлыгы һәм кирәкле очрақларда вандализмнан саклану;

- кулланыла торган жайланмаларның экономияләгә һәм энергия нәтижелелегә, электр энергиясен рациональ бүлү һәм куллану;

- яктырту жайланмалары эстетикасы, аларның дизайны, көндөз һәм төнлә сизүләренә исәпкә алып, материалларның һәм эшләнмәләренең сыйфаты;

- төрле урнаштыру режимында хезмәт күрсәтү һәм идарә итү уңайлыгы.

Функциональ яктырту

2.8.3. Функциональ яктырту (ФО) Транспорт һәм жәяүлеләр зоналарында юл өслекләрен һәм пространстволарны стационар яктырту жайланмалары белән башкарыла. ФО урнаштыру, кагыйдә буларак, подразделяют бу гадәти, высокомащтавые, парпетные, газонные һәм встроенные.

2.8.3.1. Гадәти жайланмаларда яктырткычлар таянычларда (таж, консоль), асылмаларда яки фасадларда (бра, плафоннар) 3-15 метр биеклектә урнаштырылырга тиеш.

2.8.3.2. Югары Маст жайланмаларында яктырту приборлары (прожекторлар яки яктырткычлар) 20 һәм аннан да күбрәк метр биеклектә булырга тиеш. Бу корылмалар киң урыннарны, транспорт чигелешләрен һәм ачык паркингларны яктырту өчен кулланылырга киңәш ителә.

2.8.3.3. Парпет жайланмаларында яктырткычларны юл үткәргечләренең, күперләренең, эстакадаларның, пандусларның, чигелешләренең йөрү өлешен, шулай ук тротуарларны һәм майданчыкларны койма белән 1,2 метр биеклектәге парпетка линия яки пункт белән урнаштырырга. Аларны куллануны техник-икътисады һәм (яки) сәнгать аргументлары белән ақларга кирәк.

2.8.3.4. Газон утлары гадәттә газоннарны, чөчәк түшәкләрен, жәяүлеләр юлларын һәм майданчыкларны яктырту өчен хезмәт итә. Алар минималь вандализм зоналарында жәмөгәт урыннарында һәм рекреация объектларында каралырга мөмкин.

2.8.3.5. Баскычларга, терәк диварларга, коймаларга, биналар һәм корылмалар нигезләренә, МАФЛАРГА салынган яктырткычларны жәмөгәт билгеләнешендәге территорияләренең жәяүлеләр зоналарын яктырту өчен файдаланырга киңәш ителә.

Архитектур яктырту

2.8.4. Архитектур яктырту (АО) кичке шөһөрдө сэнгать экспрессив визуаль мохит формалаштыру, архитектура, тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен, инженер һәм монументаль сэнгать, МАФ, доминант һәм истәлекле объектлар, светшафт композицияләре, яктылык ансамбльләрен булдыру өчен кулланыла. Бу гадәттә объектларны стационар яки вакытлыча яктырту җайланмалары, нигездә, аларның фасад өслекләрен ачык яктырту белән башкарыла.

2.8.4.1. АО вакытлыча урнаштыруга бәйрәм иллюминациясе керә: яктылык гирляндлары, сеткалар, контурлы каплагычлар, светографик элементлар, панно һәм күләмле композицияләр янып торган лампалар, разрядлы, светодиодлар, световодлар, яктылык проекцияләре, лазер рәсемнәре һ. б.

2.8.5. Архитектур яктырту максатларында шулай ук бина, корылма, яшел үсентеләрнең фасадларына юнәлтелгән Туфан утларын монтаждау өчен ФО җайланмалары кулланылырга мөмкин.

Мәгълүмат

2.8.6. Яктылык турында мәгълүмат (si), шул исәптән яктылык рекламасы, жәяүлеләр һәм автотранспорт йөртүчеләрнең шөһәр киңлегендәге юнәлешенә ярдәм итәргә һәм яктылык композицияләрен хәл итүдә катнашырга тиеш. Исәп-хисап дистанцияләреннән кабул итүнең ачыклығын һәм яктылык ансамбленең гармониялелеген тәэмин итә торган, халыкның яшәү уңайлылығын бозмый торган гамәлдәге юл хәрәкәте кагыйдәләренә каршы килми торган мондый мәгълүмат элементларының урнаштырылуын, габаритларын, формаларын һәм яктылык төсөндәге параметрларын исәпкә алырга.

2.8. Яктырту һәм яктырту җиһазлары

2.8.1. Төрле шөһәр төзелеше шартларында утилитар, яктылык планлаштыру һәм яктылык композицияләре бурычларын хәл итү максатында функциональ, архитектура һәм мәгълүмати яктыртуны, шул исәптән муниципаль берәмлек территорияләрен яктыртуны зоналаштыру һәм яктылык-киңлек ансамбльләре системасын формалаштыру максатында күздә тотарга.

2.8.2. Өч төп яктырткыч төркеменә һәрберсен (функциональ, архитектура яктырту, яктырту) эшлөгәндә, тәэмин ителергә тиеш:

- селитеб территорияләрен ясалма яктырту һәм тышкы архитектура яктырту нормаларында каралган Сан һәм сыйфат күрсәткечләре (СНИП 23-05);

- электр җайланмаларын (ПУЭ) урнаштыру кагыйдәләре буенча җайланмалар эшенең ышанычлылыгы, халыкның, хезмәт күрсәтүче персоналның куркынычсызлыгы һәм кирәкле очрақларда вандализмнан саклану;

- кулланыла торган җайланмаларның экономиялелеге һәм энергия нәтижелелеге, электр энергиясен рациональ бүлү һәм куллану;

- яктырту җайланмалары эстетикасы, аларның дизайны, көндөз һәм төнлө сизүләрне исәпкә алып, материалларның һәм эшләнмәләрнең сыйфаты;

- төрле урнаштыру режимында хезмәт күрсәтү һәм идарә итү уңайлыгы.

Функциональ яктырту

2.8.3. Функциональ яктырту (ФО) Транспорт һәм жәяүлеләр зоналарында юл өслекләрен һәм пространстволарны стационар яктырту җайланмалары белән башкарыла. ФО урнаштыру, кагыйдә буларак, подразделяют бу гадәти, высокомачтовые, парпетные, газонные һәм встроенные.

2.8.3.1. Гадәти җайланмаларда яктырткычлар таянычларда (таж, консоль), асылмаларда яки фасадларда (бра, плафоннар) 3-15 метр биеклектә урнаштырылырга тиеш.

2.8.3.2. Югары Маст җайланмаларында яктырту приборлары (прожекторлар яки яктырткычлар) 20 һәм аннан да күбрәк метр биеклектә булырга тиеш. Бу корылмалар киң урыннарны, транспорт чишелешләрен һәм ачык паркингларны яктырту өчен кулланылырга киңәш ителә.

2.8.3.3. Парпет җайланмаларында яктырткычларны юл үткәргечләренә, күперләренә, эстакадаларның, пандусларның, чишелешләренә йөрү өлешен, шулай ук тротуарларны һәм майданчыкларны койма белән 1,2 метр биеклектәге парпетка линия яки пункт белән урнаштырырга. Аларны куллануны техник-икътисадый һәм (яки) сэнгать аргументлары белән ақларга кирәк.

2.8.3.4. Газон утлары гадәттә газоннарны, чөчәк түшәкләрен, жәяүлеләр юлларын һәм майданчыкларны яктырту өчен хезмәт итә. Алар минималь вандализм зоналарында жәмәгать урыннарында һәм рекреация объектларында каралырга мөмкин.

2.8.3.5. Баскычларга, терек диварларга, коймаларга, биналар һәм корылмалар нигезләренә, МАФЛАРГА салынган яктырткычларны жәмәгать билгеләнешендәге территорияләренә жәяүлеләр зоналарын яктырту өчен файдаланырга киңәш ителә.

Архитектур яктырту

2.8.4. Архитектур яктырту (АО) кичке шөһөрдә сэнгать экспрессив визуаль мохит формалаштыру, архитектура, тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен, инженер һәм монументаль сэнгать, МАФ, доминант һәм истәлекле объектлар, светшафт композицияләре, яктылык ансамбльләрен булдыру өчен кулланыла. Бу гадәттә объектларны стационар яки вакытлыча яктырту җайланмалары, нигездә, аларның фасад өслекләрен ачык яктырту белән башкарыла.

2.8.4.1. АО вакытлыча урнаштыруга бәйрәм иллюминациясе керә: яктылык гирляндлары, сеткалар, контурлы каплагычлар, топографик элементлар, панно һәм күләмле композицияләр янып торган лампалар, разрядлы, светодиодлар, световодлар, яктылык проекцияләре, лазер рәсемнәре һ. б.

2.8.5. Архитектур яктырту максатларында шулай ук бина, корылма, яшел үсентеләрнең фасадларына юнәлтелгән томан утларын монтажлау өчен ФО жайланмалары кулланылырга мөмкин, аларның элементлары урам яктырткычлары таянычларына беркетелә торган иллюминация, яктылык мөгълүматлары һәм реклама өчен.

Мөгълүмат

2.8.6. Яктылык турында мөгълүмат (si), шул исәптән яктылык рекламасы, жәяүлеләр һәм автотранспорт йөртүчеләрнең шәһәр киңлегендәге юнәлешенә ярдәм итәргә һәм яктылык композицияләрен хәл итүдә катнашырга тиеш. Исәп-хисап дистанцияләренән кабул итүнең ачыклығын һәм яктылык ансамбленең гармониялелеген тәэмин итә торган, халыкның яшәү уңайлылығын бозмый торган гамәлдәге юл хәрәкәте кагыйдәләренә каршы килми торган мондый мөгълүмат элементларының урнаштырылуын, габаритларын, формаларын һәм яктылык төсөндәге параметрларын исәпкә алырга.

Яктылык чыганакалары

2.8.7. ФО һәм АО стационар жайланмаларында энергиянең нәтижәле чыганакаларын, эффектив яктырту приборларын һәм системаларын, дизайн һәм эксплуатация характеристикалары буенча сыйфатлы эшләнмәләр һәм материаллар: таянычлар, кашыклар, саклагыч рәшәткәләр, экраннар һәм гамәлдәге милли стандартлар таләпләренә туры килә торган конструктив элементлар кулланырга.

2.8.8. ФО жайланмаларында яктылык чыганакаларын таләпләргә исәпкә алып, ориентацияне яхшыртуны, уңай күрү шартларын формалаштыруны, шулай ук кирәк булган очракта яктырткыч зоналаштыруны сайларга.

2.8.9. АО һәм СИ жайланмаларында ак яки төсле яктылык чыганакаларын кулланырга тәкъдим ителә, барлык төркемнәрнең яктырту жайланмаларының уртак тәэсире белән барлыкка килә, бигрәк тә торак пунктның конкрет киңлегендә яки яктылык ансамблендә эшләүче хроматик яктылык белән булдырыла.

Транспорт һәм жәяүлеләр зоналарын яктырту

2.8.10. Транспорт һәм жәяүлеләр зоналары ФО жайланмаларында яктырту приборларын Түбән ярымсферага юнәлтелгән туры, таралган яки чагылдырылган яктылыкка кулланырга. Яктырткычларны (үтә күренмәле яки яктылыкка таратучы материалдан шар тибындагы) газон жайланмаларында, фасадларда (бра һәм плафон тибындагы) һәм венчающие һәм консоль приборлары белән Терәкләрдә кулланырга рөхсәт ителә.

2.8.11. Урамнарның машиналар йөрү өлешен һәм аңа бәйле тротуарларны интенсив жәяүлеләр хәрәкәте зоналарында яктырту өчен төрле биоклектә яктырткычлар белән ике консольле терәкләргә кулланырга кирәк.

2.8.12. Транспорт һәм жәяүлеләр зоналары ФО лампаларын Урнаштыру төрен, урнашу урынын һәм ысулын, яктылык киңлекләренә формалаша торган масштабын исәпкә алып, гамәлгә ашырырга. Урамнарның, юлларның һәм майданнарның машиналар йөрү өлеше өстендә баганалардагы яктырткычлар 8 м биоклектә куела. жәяүлеләр зоналарында, кагыйдә буларак, таянып яктырткычлар кую биоклеге 3,5 м һәм 5,5 м дан да ким булмаган күләмдә кабул ителәргә мөмкин.

2.8.13. Магистраль урамнарның машиналар йөрү өлешен яктырту өчен урам яктырткычларының терәкләре борт ташының йөзгә чигеннән багана нигезенә кадәр 0,6 метр ераклыкта урнашырга мөмкин, жирле әһәмияттәге урам чөлтәрендә бу араны автобус хәрәкәте булмаган очракта, шулай ук йөк машиналарының даими хәрәкәте булмаган очракта 0,3 метрга кадәр киметергә рөхсәт ителә. Шуны истә тотарга кирәк: терәк янғын гидранты белән урамнар һәм юллар арасында булырга тиеш түгел.

2.8.14. Магистраль урамнар һәм юллар киселешендәге терәкләр тротуарлар әйләнә башлаганчы һәм, аларны урнаштыру линиясенә бердәм төзөлешен бозмыйча, төрле керү юлларынан 1,5 метрдан да якынак булмаска тиеш.

Яктырту жайланмаларының эш режимнары

2.8.15. Электр энергиясеннән рациональ файдалану һәм тәүлекнең караңгы вакытында торак пункт мохитенә визуаль төрлеләгән тәэмин итү максатларында яктырту жайланмаларының өч төркемгә (ФО, АО, СИ) проектлаганда түбәндәге эш режимнарын күздә тотарга кирәк:

- бәйрәм яктырту системаларыннан тыш, барлык ФО, АО һәм СИ стационар жайланмалары эшләп килә торган кичке ял көннәре режимы;

- ФО, АО һәм СИ жайланмаларында яктылык нормалары һәм Зеленодольский муниципаль районы башкарма комитеты боерыклары белән рөхсәт ителгән яктырту приборларының бер өлеше сүндерелергә мөмкин булган төнгә кизү торы режимы;

- Зеленодольский муниципаль районы Башкарма комитеты билгеләгән тәүлек һәм атна көннәрендә өч төркемнең барлык стационар һәм вакытлыча яктырту жайланмалары эшләп килүче бәйрәм режимы;

- ФО һәм АО стационар һәм вакытлыча җайланмалар өчен рекреацион зоналарда каралган сезонлы режим (кышын, көзен).

2.8.16. Яктырту җайланмаларының барлык төркемнәрен кертү, ведомство карамагына карамастан, табиғый яктылык дәрәжәсе 20 лкга кадәр кимегәндә кич белән башкарылырга мөмкин. Сүндерү җитештерү:

- ФО-иртән яктылык 10 лк кадәр күтәрелгәндә урнаштырыла; кичке сәгатътән төнгә режимга күчкәндә урам яктырткычларының бер өлешен сүндерү вакыты Зеленодольский муниципаль районы Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә, җәяүлеләр тоннельләрен көндөзгә сәгатътән кичкә һәм төнгә режимга яктыртуны күчерү, шулай ук төнгә сәгатъләрдән көндөзгә яктылыкны кабызу һәм сүндерү белән бер үк вакытта урам утларын кабызырга һәм сүндерергә кирәк;

- Зеленодольский муниципаль районы Башкарма комитеты карары нигезендә, ул яктыртыла торган объектларның күпчелеге өчен кышкы һәм җәйге ярты елда Төн уртасына кадәр һәм төнгә кадәр кичке режим билгели, ә кайбер объектларда (вокзаллар, шәһәр төзелеше доминантлары, шәһәргә керү урыннары һ. б.) АО җайланмалары кояш баеганнан таңга кадәр эшләп була;

- СИ җайланмаларын тиешле ведомстволар яисә хужалар карары буенча.

2.9. Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары

2.9.1. Реклама конструкцияләрен һәм тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру, эксплуатацияләү, карап тоту һәм сүтү муниципаль берәмлек территориясендә Россия Федерациясә Реклама турындагы законнары, Зеленодол муниципаль районы территориясендә реклама конструкцияләрен һәм тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру тәртибе турындагы Нигезләмә һәм әлеге Кагыйдәләр нигезендә башкарыла. Позиция реклама конструкцияләренә һәм тышкы мәгълүмат чараларына бердәм таләпләр куя. Реклама конструкцияләрен һәм тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру, эксплуатацияләү, карап тоту һәм нигезләмә таләпләрен бозып рөхсәт ителми.

2.9.2. Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары техник яктан яхшы һәм эстетик яктан яхшы булырга тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары хужалары аларның тиешле торышын күзәтергә, аларны тәзекләндерергә һәм тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын урнаштыру урынын җыештырырга тиешләр.

2.9.3. Тышкы реклама чараларын һәм бозылган образ белән яки образсыз мәгълүматны куллану рөхсәт ителми.

Реклама конструкциясеннән алынган мәгълүматны бетергәндә, реклама кыры ачык тонлы баннер тукымасы белән каплануырга тиеш.

Автотранспорт газоннарга кереп реклама конструкцияләрендә рәсемнәрне (плакатларны) алмаштыру тыела.

Биналарда, төзелмәләрдә, корылмаларда, жир кишәрлекләрендә урнаштырылган реклама конструкцияләре һәм чаралары бинаның, корылмаларның архитектурасына туры килергә тиеш һәм шәһәрнең, майданнарның, биналарның, биналарның һәм корылмаларның бердәм архитектура-сәнгать йезен бозмаска тиеш.

Реклама конструкцияләре, тышкы мәгълүмат чаралары, учреждение такталарыннан һәм режим таблицаларыннан тыш, вәкаләтле орган белән килештерү, рөхсәт нигезендә урнаштырыла һәм тулысынча файдаланыла.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чараларын реклама яки мәгълүмати хәбәр урнаштырмыйча урнаштыру һәм эксплуатацияләү, мәгълүмат кырына зыян китерү, шулай ук тышкы реклама чараларын һәм мәгълүматны полиэтилен пленка һәм башка материаллар белән асып кую, аларны урнаштыру һәм эксплуатацияләү рөхсәт ителми.

2.9.4. Реклама конструкцияләрен һәм тышкы мәгълүмат чараларын монтажлаганнан соң (демонтажлаудан), реклама конструкцияләре һәм (яки) тышкы мәгълүмат чаралары хужасы бозылган тәзекләндерүне, урнаштыру урынын, эксплуатацияләүне, шул исәптән электр жиһазларын, өч тәүлектән артык вакыт эчендә торгызырга тиеш түгел.

2.9.5. Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын тиешенчә тотмау, жир кишәрлеген җыештыру һәм санитар тәртиптә тоту, аларны урнаштыру (монтажлау) һәм сүтү өчен тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары хужалары җаваплылыкка тартыла.

2.9.6. Кибетләр, җәмәгать туклануы, көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм мәдәни-тамаша предприятиеләре өчен якты билге һәм реклама урнаштыру Башкарма комитет органнары белән килештерелгән биремнәр һәм эскизлар буенча башкарыла.

2.9.7. Яктырту рекламаларын һәм билгеләрен файдаланучы предприятиеләр аларны көн саен караңгылык җиткәч кабызырга һәм янган газ-яктырткыч трубаларны һәм электролампларны вакытында алмаштырырга тиеш.

Биналарда, коймаларда, шәһәр пассажир транспорты тукталышларында, яктырту баганаларында, белдерүләр һәм башка мәгълүмати хәбәрләрдә ябыштыру һәм урнаштыру тыела.

2.9.8. Ведомство карамагына бэйсез рәвештә, барлык объектлардан (биналарның һәм корылмаларның, кибетләрнең, тышкы яктырту баганаларының һ.б.) үз белдеге белән урнаштырылган реклама яки башка игъланнарны, язмаларны һәм сурәтләрне (фасадларны) бетерү эшләрән оештыру торак предприятиеләрәнә, шулай ук әлегә объектларның милекчеләрәнә яки арендаторларына йөкләнә.

2.9.9. Милекчеләр, арендаторлар, биналар, корылмалар, урнаштырылган биналар, киосклар, павильоннар, реклама конструкцияләре, тышкы мәгълүмат чаралары һәм тиешле бурычлар йөкләнгән башка затлар хокукка ия:

- тышкы мәгълүмат, реклама урнаштыру чарасын сүтү, әгәр мондый билге, тышкы мәгълүмат, реклама кулланылмый икән, зыян бар (арендатор (субарендатор) һәм башка очраклар юкка чыккан).

- афишаларны, игъланнарны, плакатларны һәм башка мәгълүмати-басма продукцияне фасадларда, яктылык-техник жайланмаларда, тәрәзәләрдә (шул исәптән тәрәзә ачуының эчке ягында), пыяла ишекләрдә (шул исәптән эчке яктан: ишекнең пыяла өслегендә, проектлаганда пыяла булмаган ишек төбөндә) урнаштыру, эксплуатацияләмәү һәм жәелдермәү тышкы ягы) биналар, корылмалар һәм корылмалар;

- реклама конструкцияләрен һәм тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыруга, монтажлауга, карап тотуга, эксплуатацияләүгә юл куймаска, режим табличкаларыннан, учреждение такталарыннан тыш, дивар, бина элементларыннан тыш, яшерен беркетү ысулы белән катгый металл каркас кулланмыйча гына.

2.9.10. Яктыртыла торган реклама конструкцияләрен һәм тышкы мәгълүмат чараларын, билгеләрне файдаланучы предприятиеләр аларны көн саен караңгы вакытлар житкәч кабызырга һәм янган газ-яктырткыч трубкаларны һәм электролампларны һәм башка электр-техник жайланмаларны алмаштырырга тиеш.

2.9.11. "Зеленодольский муниципаль районы Советы карары белән расланган Зеленодольский муниципаль районы территориясендә реклама конструкцияләрен һәм тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру тәртибе турындагы положение» таләпләрән бозып тышкы мәгълүмат чараларын, реклама конструкцияләрен урнаштыру, эксплуатацияләү, карап тоту рөхсәт ителми.

2.9.12. Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын беркеткәндә объектларның корылмаларына һәм бизәкләрәнә зыян китерү, шулай ук аларның бөтенлеген, ныклығын һәм ныклығын киметү рөхсәт ителми.

2.9.13. Белдерүләр һәм мәгълүмати, басма хәбәрләр, афишалар, һ.б. урнаштыру, шулай ук язулар һәм сурәтләр, граффити (урнаштыру ысулына бэйсез рәвештә) биналарның фасадларында, корылмаларның һәм киоскларның тышкы стеналарында, коймаларда һәм коймаларда, павильоннарда, яктырту баганаларында, реклама конструкцияләрендә һәм тышкы мәгълүмат чараларында, агачларда һәм асфальтта һәм т. д. билгесез, бу максатлар өчен каралмаган урыннарда.

Реклама конструкцияләре һәм ачык мәгълүмат чаралары техник яктан яхшы һәм эстетик яктан яхшы булырга тиеш. Реклама конструкцияләре һәм тышкы мәгълүмат чаралары хужалары аларның тиешле торышын күзәтергә, аларны ремонтларга тиеш.

2.9.14. Реклама конструкцияләрен һәм тышкы мәгълүмат чараларын бозылган образ белән яки рәсемсез куллану рөхсәт ителми.

Реклама конструкциясеннән алынган мәгълүматны бетергәндә, реклама кыры ачык тонлы баннер тукумасы белән капланырга тиеш.

2.10. Капиталь булмаган стационар булмаган корылмалар

2.10.1. Күмелгән фундаментларны һәм жир асты корылмаларын урнаштыруны күздә тотмаган жиңел конструкцияләрдән ясалган Корылмалар, гадәттә, капитал булмаган стационар булмаган корылмалар булып тора - бу вак-төяк сәүдә, көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм туклану объектлары, тукталыш павильоннары, жир өсте бәдрәф кабиналары, бокс гаражлары, капитал булмаган характердагы башка объектлар. Корылмаларның бизәү материаллары санитария-гигиена таләпләрәнә, янган куркынычсызлыгы нормаларына, шәһәр дизайны һәм яктырту архитектура-сәнгать таләпләрәнә, шәһәр тирәлегенә характерына һәм озак вакытлы эксплуатация шартларына жавап бирергә тиеш. Дисплей тәрәзәләрен пыяла белән кырыйсыз, шок үткәрми торган материаллар, күп катламлы пленкаларны куркынычсыз ныгыту, поликарбонат пыяла кулланырга кирәк. Мини-маркетларны, мини-базарларны, сәүдә рәтләрән проектлаганда жиңел конструкцияләрдән башкарыла торган тиз төзелә торган модульле комплексларны кулланырга кирәк.

2.10.2. Муниципаль берәмлек территориясендә капитал булмаган, стационар булмаган корылмаларны урнаштыру һәм эксплуатацияләү муниципаль берәмлек Башкарма комитетының вәкаләтле органнары белән рөхсәте (Килештерү), төзекләндерү проекты (тышкы бизәлеш эскизы проекты) нигезендә башкарыла һәм жәяүлеләр хәрәкәтенә комачауламаска, янгынга каршы таләпләрән бозмаска, алар янәшәсендә урнашкан территорияне һәм биналарны инсоляцияләү шартларын бозарга, визуаль корылманы начарайтырга тиеш түгел торак пункт тирәлеген кабул итү, территорияне һәм төзелешне төзекләндерү. Корылмаларны теркәлгән мәдәни мирас һәйкәлләрәнә (табигатьнән) сак зоналары чикләрендә һәм жирле эһәмияттәге аеруча саклаулы табигый территорияләр зоналарында урнаштырганда корылмаларның параметрлары (биекlege, Киңlege, Озынлыгы) функциональ билгеләнеше һәм аларны

урнаштыруның башка шартлары һәйкәлләрне саклау, табигаттән файдалану һәм әйләнә-тирә мохитне саклау вәкаләтле органнары белән килештерелгә тиеш.

2.10.2.1. Капиталь булмаган стационар булмаган корылмалар вестибюльләр козыреклары астында, бина аркаларында, газоннарда, майданчыкларда (балалар, ял, спорт, транспорт тукталышлары), шәһәр пассажир транспортының утырту майданчыкларында, яңгыр, суүткәргеч һәм канализация челтәрләренә сак зонасында, торба үткәргечләрендә, шулай ук тукталыш павильоннарыннан 10 метрдан якынарак, 25 м тукталыш павильоннардан да якынарак урнаштырылмый - вентиляция шахталарыннан, 20 м торак биналар тәрәзәсеннән, сәүдә предприятиеләре витриналары алдында, 3 м агач көүсәсеннән.

2.10.2.2. 4,5 м киңлектәге тротуарларда (гомумшәһәр әһәмиятендәге урамнар) һәм 3 м дан артык (район һәм жирле урамнар) жәяүлеләр хәрәкәтенә фактик интенсивлыгы ике юнәлештә 700 жәяүледән артмау шарты белән корылмаларны урнаштыру мөмкин. /бер хәрәкәт полосасы өчен сәгатә 0,75 м.

2.10.3. Ваклап сату, көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм туклану предприятиеләре корылмаларын жәяүлеләр зоналары территорияләрендә, паркларда, торак пункт бакчаларында урнаштырырга киңәш ителә. Корылмалар каты өслек төрләренә урнаштырылырга тиеш, яктырту жиһазлары, чүп савытлары һәм чүп - чар өчен кече контейнерлар, туклану корылмалары-бәдрәф кабиналары белән жиһазландырылырга тиеш (200 метрлы зонада жәмәгать бәдрәфләре булмаганда).

2.10.4. Тукталыш павильоннарын жир өсте пассажир транспорты тукталышлары урыннарында урнаштыруны күздә тоту. Павильон урнаштыру өчен, 2,0 x 5,0 м һәм аннан да күбрәк каты өслек төрләре булган майданчыкны күздә тотарга кирәк. Юл кырыеннан павильонның иң якын конструкциясенә кадәр араны кимендә 3,0 м, ян конструкцияләрдән алып агач көүсәләренә кадәр - компактлы тажлы агачлар өчен 2,0 м дан ким булмаган араны билгеләргә кирәк. Тукталыш пунктларын проектлаганда һәм тукталыш майданчыкларын урнаштырганда тиешле ГОСТ һәм СНИПка таянып эш итәргә кирәк.

2.10.5. Туалет кабиналарын мәжбүри урнаштыруны торак пунктның актив йери торган территорияләрендә жәмәгать бәдрәфләренә үткөрүчәнлегә булмаганда яки булмаганда: массакүләм чаралар уздыру урыннарында, сәүдә һәм хезмәт күрсәтүләренә зур объектларында, рекреация объектлары территорияләрендә (паркларда, бакчаларда), шәһәр АЗСлары урнаштыру урыннарында, автостоянкаларда, шулай ук капитал булмаган стационар булмаган сәүдә һәм туклану корылмаларында күздә тотарга кирәк. Бәдрәф кабиналарын йорт яны территориясендә урнаштыру рөхсәт ителми, шул ук вакытта торак һәм жәмәгать биналарына кадәр ара 20 метрдан да ким булмака тиеш. Бәдрәф кабиналарын эксплуатацияләү тәмамлангач, территорияне башта төзекләндерергә кирәк.

2.11. Биналар, корылмалар һәм корылмалар бизәлеше һәм жиһазлары

2.11.1. Биналарның жиһазларын проекткалау һәм эксплуатацияләү муниципаль берәмлек Башкарма комитетының вәкаләтле органнары белән килештерелгән бинаның (фасадларның төсе) һәм корылмаларның проектлы колер паспорты (фасадларның төсе) нигезендә башкарыла, үз эченә түбәндәгеләрне ала: стеналарның тышкы өслекләренә колористик чишелеше, түбә бизәлеше, бинаның конструктив элементларын (көрү төркемнәре, подъезд, цоколлар һ. б.) жиһазландыруның кайбер мәсьәләләре, антенна, суүткәргеч торбалар урнаштыру, отмоствалар, йорт билгеләре, саклагыч челтәрләр һ. б. Бинаны, көрү төркемен рөхсәтсез эксплуатацияләү рөхсәт ителми.

2.11.2. Биналар һәм корылмаларның колористик карарын муниципаль берәмлек урамнары һәм территорияләре төзелешенә гомуми төсле чишелеше концепциясен исәпкә алып проекткаларга кирәк.

2.11.2.1. Торак пунктларның тарихи үзгәләрәндә лоджия һәм балконнарны пыялалау, рамнарны алыштыру, диварларны буяу мөмкинлеген шәһәр төзелешне регламенты составында билгеләргә кирәк.

2.11.2.2. Торак пунктның магистраль урамнары буенда урнашкан биналарда тышкы кондиционерлар һәм антенналар-«тәлинкәләренә» урнаштыру ишегалды фасадлары ягыннан күздә тотыла.

2.11.3. Шәһәр биналарында һәм корылмаларында мәжбүри рәвештә түбәндәге йорт билгеләре, Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә табличкалар урнаштырылырга тиеш: урамның атамасы күрсәткече, майданы, проспекты, йорт һәм корпус номеры күрсәткече, подъезд һәм фатир номерлары күрсәткече, инвалидлар өчен объектның халыкара символы, флаг тотучылар, истәлек такталары, полигонометрик билгесе, янгы гидранты күрсәткече, грунт индексы геодезик билгеләр, магистраль камералары һәм су челтәре кое күрсәткечләре, шәһәр канализациясә күрсәткече, жир асты газүткәргеч корылмалары күрсәткече. Конкрет бинадагы йорт билгеләренә составы һәм аларны урнаштыру шартлары урам-юл челтәренә карата биналарның функциональ билгеләнеше һәм урнашуы белән билгеләнә.

Шәһәрнең биналары, корылмалары һәм торак йортлары Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә урам күрсәткечләре белән жиһазландырылырга тиеш.

2.11.4. Биналар һәм корылмалардан өстән су агызуны тәэмин итү өчен, аларның периметры буенча, отмоствка жайланмасын ышанычлы гидроизоляция белән тәэмин итәргә кирәк. Тау отмоствки кабул кимендә 10 промилле читкә нче бинасы. Бина һәм корылмалар өчен отмоствка киңлеген 0,8 - 1,2 м, катлаулы геологик шартларда (карстлы грунтлар) - 1,5 - 3 м кабул итәргә.

2.11.5. Дренаж торбалары аша түбәләрдән су агымын оештырганда:

- бина стеналарына торбалар урнаштырганда фасадларның пластикасын бозмаска, тоташтырылган буыннарның тыгызлыгын һәм су агымы исәп-хисап күләменнән чыгып кирәкле үткөрүчәнлек сәләтен тәэмин итәргә;

- 200 мм дан артык торба чыгару тишегеннән су ирекле төшмәсен;

- урыннарда торбадан төп жәяүлеләр коммуникацияләренә су агызу урыннарында ташландык суларны агызу лотоклары юнәлешендә 5 промилледан да ким булмаган каты өслек булу яки-әлеге

Кагыйдәләрнең 2.1.14 пункты нигезендә ябык яки рәшәткәләр белән капланган подшипниклар урнаштыруны күздә тотарга);

- торбадан газонга яки башка йомшак өслеккә су агып торган урыннарда дренаж жайланмасын күздә тотарга.

2.11.6. Торак, сәүдә һәм жәмәгать билгеләнешендәге биналарның керү төркемнәре яктырту жиһазлары, түбә (визор), өслекләрне парлаштыру элементлары (баскычлар һ.б.), инвалидларны һәм хәрәкәтә чикләнгән халык төркемнәрен (пандуслар, рельслар) күчерү өчен жайланмалар һәм жайланмалар һәм башка кирәкле элементлар белән жиһазландырылырга тиеш.

2.11.6.1. Керү төркемнәрендә каты өслек төрләре һәм төрле яшелләндерү алымнары булган майданчыклар каралырга тиеш. Керү юллары янындагы майданчыкларны оештыру участок территориясә чикләрендә дә, шәһәрнең керү төркемнәре янындагы жәмәгать территорияләрендә дә каралырга мөмкин.

2.11.6.2. Керү төркемнәрендәге майданның бер өлешен жиңел транспортны вакытлыча туктату өчен файдаланырга рөхсәт итегез, әгәр шул ук вакытта жәяүлеләр агымын үткәру өчен кирәкле юл киңлегә тәэмин ителсә, бу исәп-хисап белән расланырга тиеш (әлеге Кагыйдәләргә 3 нче кушымта). Бу очракта аеручы элементлар (стационар яки күчәрелмә койма), контейнер яшелләндерү булырга тиеш.

2.11.6.3. Керү төркемнәре урам-юл чептәре тротуарлары зонасында минималь норматив киңлектәге тротуарлар булган очракта, керү төркемнәре элементлары (баскычлар, пандуслар, подъезд, яшелләндерү) тирә-юньдәге тротуарга 0,5 метрдан артмаска тиеш.

2.11.7. Жәяүлеләрне һәм чыгыш ясаучы пыяла дисплейларны түбә читеннән кар бизәләше һәм боз сөңгеләре төшүдән саклау, шулай ук боз сөңгеләре барлыкка килмәсен өчен түбәнең тышкы периметры буенча жылыту электр схемасын кулланырга кирәк.

2.11.8. Техник жир астына керү ишекләре, подваллар, чатырлар, биналар һәм биналар түбәләре ябылырга тиеш.

2.11.9. Кибет витриналары, жәмәгать туклануы оешмалары һәм халыкка көнкүреш хезмәтә күрсәтү яктырту жайланмалары белән жиһазландырылырга тиеш.

Дисплей шкафларын яктырту, көннең караңгы вакыты житкәч, мәжбүри рәвештә башкарылырга тиеш.

2.11.10. Керү юллары, биналарның, корылмаларның һәм корылмаларның цоколлары, витриналары, иллюминацияләре, элмә такталары, тышкы реклама һәм мәгълүмат объектлары, телевизион антенна жайланмалары, кече архитектура формалары, шулай ук киосклар, павильоннар һәм лотоклар һ.б. булырга тиеш.

Яраксызлыкка килгән, жимерелгән, шулай ук ремонт таләп итүче керү төркемнәре, баскычлар, тоткычлар, пандуслар, биналарның һәм корылмаларның витражлары, витриналар, иллюминацияләр, иллюминацияләр, элмә такталар, тышкы реклама һәм мәгълүмат объектлары, телевизион антенна жайланмалары, шулай ук аларның конструктив элементлары, кече архитектура формалары, киосклар, павильоннар һәм лотоклар һ.б., аларның куркынычсызлыгы максаты белән эксплуатация алыштырылырга яки ремонтланырга тиеш.

2.11.11. Керү төркемнәрендә каты өслек төрләре һәм төрле яшелләндерү алымнары булган майданчыклар каралырга тиеш. Керү юллары янындагы майданчыкларны оештыру участок территориясә чикләрендә дә, шәһәрнең керү төркемнәре янындагы жәмәгать территорияләрендә дә каралырга мөмкин.

2.11.12. Тыю:

- күпфатирлы йортка керү группасын күпфатирлы йортта милекчеләр рөхсәтеннән башка урнаштыру;

- торак бина милекчеләренең ризалыгын алмыйча, керү төркемен урнаштыру өчен балкон куллану;

- күпфатирлы йортларда урнашкан торак булмаган биналарның керү төркемнәрен вәкаләтле орган белән килештермичә мөстәкыйль урнаштыру.

2.12. Майданчык

2.12.1. Шәһәр территориясендә уеннар, өлкәннәр ял итү, спорт белән шөгыйльләнү, чүп жыючылар урнаштыру, этләрне йөртү һәм өйрәтү, автомобильләр кую өчен майданчыкларны проекткалау тәкъдим ителә. Теркәлгән мәдәни мирас һәйкәлләрен һәм жирле өһәмияттәге аеруча саклаулы табигый территорияләр зоналарын саклау зоналары чикләрендә майданчыклар урнаштыру һәйкәлләрен саклау, табигаттән файдалану һәм әйләнә-тирә мохитне саклау вәкаләтле органнары белән килешенергә тиеш.

Балалар майданчыклары

2.12.2. Балалар майданчыклары төрле яшьтәге балалар өчен уеннар һәм актив ял итү өчен каралган: мәктәпкәчә (3 яшькә кадәр), мәктәпкәчә (7 яшькә кадәр), кече һәм урта мәктәп яшендә (7-12 яшь). Майданнар төрле яшь төркемнәре өчен аерым майданчыклар яисә яшь мәнфәгатләре буенча зоналаштырылган комплекслы уен майданчыклары буларак оештырылырга мөмкин. Балалар һәм яшүсмерләр өчен (12-16 яшь) спорт - уен комплексларын (микро-скалодромнар, велодромнар һ.б.) оештыру һәм самокатларда, ролик такталарда һәм тимеракта шуу өчен махсус урыннар жиһазлары тәкъдим ителә.

2.12.3. Торак йортлар һәм ижтимагый биналар тәрәзәләреннән мәктәпкәчә яшьтәге балалар майданчыклары чикләренә кадәр кимендә 10 м, кече һәм урта мәктәп яшендәге 20 м, комплекслы уен майданчыклары - 40 м, спорт - уен комплекслары-100 м дан да ким булмаска тиеш. Мәктәпкәчә һәм мәктәпкәчә яшьтәге балалар майданчыкларын торак төзелеше участогында, кече һәм урта мәктәп

яшәндәге майданчыкларны урнаштырырга киңәш ителә, комплекслы уен майданчыкларын төркемнең яки микрорайонның яшелләндерелгән Территорияләрендә, спорт-уен комплексларын һәм шуу өчен урыннарны - торак район паркларында урнаштырырга киңәш ителә.

2.12.4. Торак билгеләнештәге территорияләрдәге балалар өчен уен майданчыкларын 1 кешегә 0,5 - 0,7 кв.м исәбәнән проектларга. Майданчыкларны урнаштыру күләмнән һәм шартларын балаларның яшь төркемнән һәм шәһәрдә торак төзелеш урыннарына карап проектларга киңәш ителә.

2.12.4.1. Мәктәпкәчә яшәтәге балаларның майданчыклары зур булмаган (50-75 кв. м) зурлыкта булырга, аерым урнашырга яки өлкәннән тыныч ял итү майданчыклары белән берләштерелгә мөмкин - бу очракта майданның гомуми майданын 80 кв. метрдан да ким булмаган күләмдә билгеләргә киңәш ителә.

2.12.4.2. Мәктәпкәчә яшәтәге балалар өчен иң яхшы уен майданчыкларын - 70-150 кв.м, мәктәп яшәндәге балалар өчен - 100-300 кв. м, комплекслы уен майданчыкларын - 900-1600 кв. м. билгеләргә киңәш ителә. Күрше балалар һәм олылар майданчыкларын Яшел утырту һәм (яки) декоратив стеналар белән аерырга киңәш ителә.

2.12.4.3. Тарихи яисә югары тыгызлыктагы төзелеш шартларында майданчыкларның күләме муниципаль берәмлекнең якин-тирә территорияләрендәге норматив күрсәткечләргә компенсацияләү белән булган территорияләргә карап яисә әлегә Кагыйдәләрнең 4.3.4 пункты нигезендә төзелеш составында кабул ителәргә мөмкин.

2.12.5. Балалар майданчыклары транзит жәяүлеләр хәрәкәте, юллар коймасы, борылыш майданчыклары, кунак тукталышлары, чүп жыючыларны урнаштыру майданчыклары, автотранспорт чараларын даими һәм вакытлыча саклау участкалары белән изоляцияләнергә тиеш. Балалар майданчыкларына алымнарны урамнардан һәм юллардан оештырырга ярамай. Балалар майданчыкларын яшел үстелеләр белән изоляцияләү шартларында (агачлар, куаклар) балалар майданчыкларын чикләреннән кунак тукталышларына кадәр һәм автотранспорт чараларын даими һәм вакытлыча саклау участкаларына кадәр минималь араны СанПиН нигезендә кабул итәргә, чүп жыю майданчыклары – 20 м. дан 100 м. га кадәр, шәһәр пассажир транспорты маршрутларының ахыргы тукталышларында соры-борылыш майданчыкларын кимендә 50 м. алырга.

2.12.6. Балалар майданчыкларын реконструкцияләгәндә, травматизмны булдырмау өчен, майданчык территориясендә чыгыш ясаучы тамырлар яки түбән ботаклар, жир өслегендәге иске, киселгән жиһазлар (стойкалар, фундаментлар), жиргә тирәнәйтелмәгән металл чыбыклар (кагыйдә буларак, турникларда һәм таганнарда) булуны булдырмау кирәк. Якин-тирә территорияләргә реконструкцияләгәндә, балалар майданчыкларын эшләр алып бару һәм төзелеш материалларын туплау урыннарыннан изоляцияләргә кирәк.

2.12.7. Балалар майданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегә түбәндәгеләргә үз эченә ала: йомшак өслек төрләре, майданчык өслеген газон белән парлаштыру элементлары, яшелләндерү, уен жиһазлары, эскәмияләр һәм чүп савытлары, яктырту жиһазлары.

2.12.7.1. Йомшак каплау төрләре (грунт яки шагыл ватылган Комлы, йомшак каучук яки йомшак синтетик) уен жиһазлары урнашкан урыннарда һәм балаларның егылу мөмкинлеген белән бәйлә башка урыннарда балалар майданчыгында күздә тотыла. Эскәмияләргә урнаштыру урыннарын каты өслек яки нигез белән, Кагыйдәләрнең 2.6.4.1 пункты нигезендә жиһазландырырга киңәш ителә. Майданчыкларны үлән белән каплаганда, каты, йомшак яки катнаш каплау төрләре булган жиһазларга жәяүле юллар каралачак.

2.12.7.2. Майданчык һәм газон өслекләргә парлаштыру өчен бакча борт ташларын киселгән яки түгәрәк кырлар белән кулланыгыз.

2.12.7.3. Балалар майданчыкларын агачлар һәм куаклар утырту белән яшелләндерергә, аларның инсоляциясен исәпкә алып, 5 сәгать Яктылык көне дәвамында. Майданчыкның Көнчыгыш һәм төньяк ягыннан агачлар 3 метрдан да якинрак түгел, ө көньяк һәм Көнбатыш ягыннан 1 метрдан агач күчәрәнә кадәр утыртылырга тиеш. Мәктәпкәчә яшәтәге майданчыкларда чәнечкеле үсемлек төрләргә куллану рөхсәт ителми. Балалар майданчыкларының барлык төрләрендә дә агулы жимешле үсемлекләр куллану рөхсәт ителми.

2.12.7.4. Урнаштыру уен жиһазларын проектировать исәпкә алып, норматив параметрларын куркынычсызлык, төхәдим ителгән таблицасында 14 кушымта №2 бу Кагыйдәләргә. Спорт-уен комплекслары майданчыкларын майданчыкта үз-үзгәңә тоту кагыйдәләргә һәм спорт-уен жиһазларыннан файдалану стенды белән жиһазландырырга киңәш ителә.

2.12.7.5. Яктырту жиһазлары майданчык урнашкан территорияне яктырту режимында эшләргә тиеш. Яктырту жиһазларын 2,5 м биеклектә урнаштыру рөхсәт ителми.

Ял итү урыннары

2.12.8. Ял майданчыклары өлкәннән тыныч ял итү һәм өстәл уеннары өчен билгеләнгән, аларны торак төзелеш участкаларында, торак төркем һәм микрорайонның яшелләндерелгән территорияләрендә, паркларда һәм урман паркларында урнаштырырга кирәк. Ял майданчыкларын юлларга, юлларга, утырту майданчыкларына, борылыш майданчыкларына урнаштырырга киңәш ителә - алар белән ял майданчыклары арасында яшелләндерү полосасы (куак, агачлар) 3 метрдан да ким булмау тиеш. Ял итү майданчыгы чигеннән автомобильләр саклау урыннарына кадәр араны СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200 буенча, шәһәр пассажир транспорты маршрутларының ахыргы тукталышларында сорт-борылыш майданчыкларын - 50 м дан да ким булмау тиеш.

2.12.9. Торак территорияләрдәге ял майданчыкларын бер кешегә 0,1 - 0,2 кв.м исәбеннән проектлаштырырга кирәк. 50-100 кв.м майданчыкның оптималь күләме, ял майданының минималь күләме - 15-20 кв. метрдан да ким түгел. Бер майданчыкта тыныч ял итү һәм шау-шулы такта уеннарын берләштерү киңәш ителми. Парк территорияләрендә үләнә ял итү өчен майданчыклар-газоннар оештыру киңәш ителә.

2.12.10. Ял майданында төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлеге гадәттә түбәндәгеләрне үз эченә ала: каты өслек төрләре, майданчык өслеген газон белән парлаштыру элементлары, яшелләндерү, ял өчен эскәмияләр, эскәмияләр һәм өстәлләр, чүп савытлары (һәр эскәмиянең ким дигәндә бер өлеше), яктырту җиһазлары.

2.12.10.1. Майданны каплау плитка асфальты рәвешендә проектлануы тиеш. Ял майданчыклары һәм балалар майданчыклары берләштерелгәндә балалар уеннары зонасында каты катламнар урнаштырырга ярамый.

2.12.10.2. Периметр яшелләндерү, агачлар һәм куаклар утырту, чөчәк түтәлләре, вертикаль һәм мобиль яшелләндерү кулланырга кирәк. Газон майданнары агачлар һәм куаклар төркемнәре белән әйләндереп алынырга тиеш, каплауга чыдам үләннәр төрлөрәннән. Әлеге Кагыйдәләрнең 2.12.7.3 пункты нигезендә ял майданчыкларын инсоляцияләү һәм күлгәләү тәкъдим ителә. Агулы җимешле үсемлекләр куллану рөхсәт ителми.

2.12.10.3. Яктырту җиһазларының эшләвен майданчык урнашкан территорияне яктырту режимында тәэмин итәргә кирәк.

2.12.10.4. Өстәл уеннары өчен эскәмияләр белән бер өстәл куелган майданчыкның минималь күләмен 12-15 кв. м чикләрендә билгеләргә киңәш ителә.

Спорт майданчыклары

2.12.11. Спорт майданчыкларын, халыкның барлык яшь төркемнәренә физкультура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен билгеләнгән, аларны торак һәм рекреацион билгеләнештәге территорияләр, спорт корылмалары участкалары, гомуми белем бирү мәктәпләре участкалары составында проектлаштырырга кирәк. Спорт майданнарын проектлауны майданчыкның специализация төрөнә карап алып барырга киңәш ителә. Майданчык чигеннән җиңел автомобильләр саклау урыннарына кадәр араны СанПин 2.2.1/2.1.1.1200 нигезендә кабул итәргә кирәк.

2.12.12. Гомуми белем мәктәпләре участкалары территориясендә спорт ядрәсен урнаштыру һәм төзекләндерүне, янәшәдәге торак төзелешенә хезмәт күрсәтүне исәпкә алып, алып барырга киңәш ителә. Спорт майданчыклары чикләреннән алып торак йортлар тәрәзәләренә кадәр минималь араны, майданчыкның шау-шулы характеристикаларына карап, 20-40 м га кадәр кабул итәргә киңәш ителә. Мәктәпкәчә яшьтәге балалар өчен (75 балага) комплекслы физкультура-спорт майданчыкларын кимендә 150 кв. метр, мәктәп яшендәге (100 бала) кимендә 250 кв. метр билгеләргә киңәш ителә.

2.12.13. Кагыйдә буларак, спорт майданчыгындагы территорияне төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: йомшак яки газонлы өслек төрләре, спорт җиһазлары. Майданны яшелләндерү һәм койма тәкъдим ителә.

2.12.13.1. Яшелләндерү майданчыкның периметры буенча урнаштырылырга тиеш, майданчык читеннән кимендә 2 м ераклыкта тиз үсә торган агачлар утыртып, ялтыравыклы яфрактары булган агачларны һәм куакларны кулланырга киңәш ителми. Вертикаль яшелләндерү майданчык коймасы өчен кулланылырга мөмкин.

2.12.13.2. Майданчыкларны 2,5 - 3 м биеклектәге чөлтәр коймасы белән җиһазландырырга кирәк, ә спорт майданчыклары янәшәсендә урнашкан урыннарда - 1,2 м биеклектә.

Чүп җыю контейнерларын урнаштыру өчен майданнар

2.12.14. Чүп җыю майданчыклары-каты көнкүреш калдыклары (каты көнкүреш калдыклары), зур күләмле калдыклар һәм башка калдыклар җыю өчен махсус җиһазландырылган урыннар. Мондый майданчыклар булу территорияләр һәм участкалар составында каты көнкүреш калдыклары һәм башка калдыклар җыела ала торган теләсә нинди функциональ билгеләнештәге территорияләргә һәм участкаларны күздә тоту.

2.12.14.1. Шәһәр җирлегә территориясендә эшчәнлек алып баручы юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр, шәхси йорт хужалары, бакча ширкәтләре һәм башка хужалык итүче субъектлар үз эшчәнлекләрен тәэмин итәләр:

- каты көнкүреш калдыкларын махсус җиһазландырылган каты көнкүреш калдыклары майданчыкларында урнаштырылган контейнерларга җыюрга. Территориядә каты көнкүреш калдыкларының контейнер майданчыгы (ТКО) хокукы иясе булмаганда, Хокук иясе контейнер майданчыгын һәм каты көнкүреш калдыклары контейнерын (ТБО) бирүгә, җыештыруга, техник карап тотуга башкаручы (контейнер майданчыгы булган яисә хезмәт күрсәтүче) белән килешү төзәргә киңәш ителә;

- контейнер майданчыгын һәм каты көнкүреш калдыклары (ТКО) контейнерын техник яктан төзек хәлдә тоту, хужаның, каты көнкүреш калдыкларын чыгаручы подрядчы оешманың реквизитларын күрсәтеп, буяп, маркировкага салу, шулай ук чүп чыгару графигын куллану;

- контейнерлар белән майданчыкларга иреккә йөрүне тәэмин итү.

Торак йортлардан, сәүдә һәм җәмәгать туклануы оешмаларыннан, мәдәнияттән, балалар һәм дөвалау оешмаларыннан, оешмалардан, төзелеш майданчыкларыннан, дача, гараж җәмгыятьләреннән һәм башка оешмалардан сыекча, коммуналь, төзелеш, җитештерү һәм куллану калдыкларын чыгаруны

махсуслаштырылган оешмалар яки хосусый эшмәкәрләр белән килешү нигезендә әлеге оешмаларга һәм йорт хужаларына, шулай ук житештерү һәм куллану калдыкларын житештерүче башка оешмаларга гамәлгә ашырырга киңеш ителә.

2.12.14.2. Калдыкларны чыгаручы затлар бурычы:

- муниципаль берәмлекнең торак фонды, оешмалар, учреждениеләр, предприятияеләр, берләшмәләр һәм башка территорияләрдән калдыкларны һәм хужалык-фекаль суларны чыгаруны (шартнамә нигезендә) үз вакытында гамәлгә ашырырга (шартнамә нигезендә);

- һәр махсус машинага хәрәкәт һәм тукталыш схемасы булган маршрут графикларын төзәргә;

- заказчы белән килештерелгән расланган маршрут графикларының мәжбүри үтелешен тәэмин итү;

— житештерүнең һәм куллануның каты коммуналь калдыкларын махсус полигоннарда (санкцияләнгән чүпләкләр), ә суларны чистарту станцияләренә чыгарырга. Житештерү һәм куллану калдыкларын ташу түбәндәгечә башкарыла: авария хәлләрен булдыруны, әйләнә-тирә мохиткә һәм кешеләрнең сәламәтлегенә зыян китерүне кисәтүче ташу процессында аларны югалту мөмкинлеген булдырмый торган алымнар; махсус жиһазландырылган яки жайлаштырылган (кузовларны ябучы түбәле түбәле) транспорт чаралары белән;

- алга таба технологик эшкәртелми торган, агулы булмаган сәнәгать калдыкларын сәнәгать калдыклары полигоннарына яисә контрольлек итүче һәм күзәтчелек органнары рөхсәте белән чүпләкләргә яки каты көнкүреш калдыклары полигоннарына чыгарырга;

- көнкүреш калдыкларын торак фонды территорияләреннән иртәнгә сәгать 7дән 22 сәгатькә кадәр чыгару.

2.12.14.3. Ишегалды чүп-чарларында (контейнерларда) калдыкларны вакытлыча саклаганда, аларны черү һәм черү мөмкинлегенә бетереләргә тиеш. Елның салкын вакытында (температурада -5 һәм аннан түбән булганда) саклау срогы контейнерлар ташып тормаган очракта өч тәүлектән дә артмаска тиеш, жылы вакытта (плюс температурада +5 артык булганда) бер тәүлектән дә артык түгел (көндәлек алып чыгу).

2.12.14.4. Канализацияләнмәгән йортларда сыек калдыклар жыю өчен ишегалды чүп чар куючылары куела, алар су үткәрми торган ишегалды һәм каты фракцияләргә бүлгә өчен капка һәм чыгарыла торган торба белән жир өлеше булырга тиеш. Чүп үләннәренә һәм ишегалдының жир өлеше кимерүчеләр өчен үтеп керерлек булырга тиеш. Жир өсләгенә 0,35 метрдан артык пычрак урыннар туплау рөхсәт ителми.

Ишегалды жыештыручылары торак биналардан, балалар учреждениеләреннән, кимендә 20 метр һәм 100 метрдан артык булмаган ял урыннарыннан, кимендә 50 метр ераклыктагы коелардан ераклаштырылырга тиеш. Су үткәрми торган поддежка тутыру белән чистартылырга тиеш, ләкин алты айда ким дигәндә бер тапкыр. Ишегалды бәдрәфләргә бүлмәләргә чиста булырга тиеш. Аларны көн саен чистартырга кирәк. Бинаны атнага бер тапкыр кайнар су һәм дезинфекцияләү чаралары белән юарга кирәк.

2.12.14.5. Азык-төлек калдыкларын моның өчен махсус билгеләнгән «азык калдыклары» дип язылган жыентыкларга жыярга рөхсәт ителә. Махсус симертү хужалыклары белән килешүләр булмаган очракта, каты көнкүреш калдыклары белән бергә азык калдыкларын жыю рөхсәт ителә. Сәүдә һәм жәмәгать туклануы объектларында азык-төлек калдыкларын милек формаларына карамастан вакытлыча саклау суыткыч биналарда гына башкарылырга тиеш.

2.12.14.6. Калдыкларның металл жыентыкларын (контейнерлар) жәйге чорда юарга кирәк («алыштыргысыз» система белән — 10 көнгә бер тапкыр, «алмаштырыла торган» очракта — бушаганнан соң), агаж жыентыкларны-дезинфекцияләргә (һәр бушаганнан соң).

2.12.14.7. Контейнерларның, контейнер майданчыкларының, чүп-чарларның, чүп-чар үткәргечләренең, чүп-чар кабул итү камераларының, ишү чокырларының техник һәм санитар торышы, аларның хужалары чисталык һәм тәртип өчен жаваплы.

Контейнер майданчыкларын, күпкатлы, йорт яны территорияләрендә бункерлар урнаштыру урыннарын һәм индивидуаль торак төзелеш өчен жаваплылык әлеге торак фондына хезмәт күрсәтүче милекнең теләсә кайсы формасын, оештыру-хокукий формасын, индивидуаль эшкуарны оештыруга йөкләнә.

Контейнер майданчыкларын һәм башка территорияләрдә, шул исәптән милек хокукларында, милек һәм файдалану хокукларында булган бункерларны урнаштыру урыннарын тоту өчен жаваплылык әлеге территория беркетелгән яки аларга милек, милек һәм файдалану хокукында ия булган затларга йөкләнә.

2.12.15. Майданчыкларны торак биналар тәрәзәсеннән, балалар учреждениеләргә участкалары чикләреннән, ял итү урыннарыннан 20 м ераклыкта, торак төзелеш участкаларында, ерак юлдан жәяүлеләр юллары буенча санап, керү юлларынан 100 м ераклыкта урнаштырырга кирәк, шул ук вакытта майданчык территориясә юлларга тоташырга тиеш, ләкин транспорт үтүгә комачауламаска тиеш. Майданчыкны (юллардан ерак) аерымланган хәлдә контейнерларны чистарту өчен транспортка уңайлы керү мөмкинлегенә һәм борылыш майданчыклары булу мөмкинлегенә (12 м x 12 м) күздә тоту. Майданчыкларны транзит Транспорт һәм жәяүлеләр коммуникацияләреннән тыш, биналарның урам фасадларыннан читтә урнаштырырга киңеш ителә. Майданчык территориясен күлгә зонасында (якындагы төзелеш, түбәләр яки яшел үсентеләр утырту белән) урнаштырырга киңеш ителә.

Контейнер майданчыклары, контейнер һәм саклагыч бункерларны урнаштыру урыннары көнкүреш һәм зур күләмле чүп-чардан даими чистартылырга, чисталыкта һәм тәртиптә булырга, буялырга һәм ремонтланырга тиеш. Контейнерлар һәм төзәтеп булмый торган бункерлар алыштырылырга, урнаштыру урыннарыннан чыгарылырга тиеш.

Предприятие, оешма, торак төзелеше территориясендәге контейнерлар һәм бункерлар техник яктан төзек хәлдә булырга, буялырга һәм каты көнкүреш калдыкларын чыгаручы подрядчы оешма, калдыкларны чыгару вакыты күрсәтелгән маркировкага ия булырга тиеш.

2.12.16. Бер контейнерга майдан күләмен кабул итәргә - 2 - 3 кв.м. контейнер белән майданчык чите арасында юл күләме - 1,0 м, контейнерлар арасында - 0,35 М. ким булмаган күләмдә билгеләргә. торак майданы территориясендә чүп үткәргечләре булган торак йортларның 6-8 подъездына 0,03 кв. м исәбеннән яки 1 майданчыктан проектларга; подъездлар кимрәк булса-һәр йорт каршында бер майданчык.

Эт йөртү майданнары

2.12.18. Этләрне урамда йөртү майданчыкларын микрорайонның һәм торак районның гомуми файдалану территорияләрендә, 1нче класслы шәһәр магистральләренең техник зоналарында, 110 кВт артык булмаган электр линияләре астында, беренче һәм икенче билбау чыганакаларының санитар зонасыннан читтә урнаштырырга киңәш ителә. Табигать комплексы территорияләрендә майданчык урнаштыруны табигатьтән файдалану һәм әйләнә-тирә мохитне саклау органнары белән килештерергә киңәш ителә.

2.12.19. Торак файдалану территорияләрендә урнаштырыла торган этләрне йөртү майданчыкларының зурлыгы 400-600 кв.м, башка территорияләрдә - 800 кв. метрга кадәр булырга тиеш, төзелгән төзелеш шартларында, булган территориаль мөмкинлекләрдән чыгып, майданчыкларның күләмен киметергә мөмкин. Майданчыкларның үтемлелеген 400 метрдан да артык булмаган территориядә һәм тыгыз торак төзелеше булган микрорайоннарда тәэмин итәргә киңәш ителә - 600 метрдан артык түгел. Майданчык чигеннән торак һәм жәмәгать биналары тәрәзәләренә кадәр 25 метрдан да ким булмашка тиеш, ө балалар учреждениеләре, мәктәпләр, балалар, спорт майданчыклары, ял майданчыклары участкаларына кадәр - ким түгел

40 м.

2.12.20. Этләрне урамда йөртү өчен майданчык территориясендә төзекләндерү элементлары исемлегенә түбәндәгеләр керә: каплауның төрле төрләре, койма, эскәмия (ким дигәндә), чүп савыты (ким дигәндә), яктырту һәм мәгълүмат җиһазлары. Периметраль яшелләндерү тәкъдим ителә.

2.12.20.1. Эт йөртү майданының бер өлеше өслеген каплау өчен, тигезләнгән өслек булырга тиеш, бу хайваннарның аякларына (газон, ком, ком-туфрак) зыян китерми торган яхшы дренаж тәэмин итә, шулай ук регуляр чистарту һәм яңарту өчен уңайлы. Эт хужалары өчен эшләнгән майданның өлешенең өслеген каты яки комбинацияле каплау төре белән проектлау яхшы идея (газонга баткан плитка һ.б.). Майданга якин килү каты өслек белән җиһазландырылырга киңәш ителә.

2.12.20.2. Майданчык коймасы, кагыйдә буларак, 1,5 метр биеклектәге җиңел металл челтәрдән эшләнәргә тиеш. шул ук вакытта койма элементлары һәм секцияләре, аның аскы кыры һәм җире арасындагы ераклык хайванга майданнан китәргә яки үзенә жәрәхәтләр китерергә тиеш түгеллеген исәпкә алырга киңәш ителә.

2.12.20.3. Майданчык территориясендә майданчыктан файдалану кагыйдәләре белән мәгълүмат стендын күздә тотарга киңәш ителә.

2.12.20.4. Яшелләндерү биек куакның периметраль тыгыз утыртуыннан кирпеч яки вертикаль яшелләндерү рәвешендә проектлануырга киңәш ителә.

Этләрне өйрәтү корылмалары

2.12.21. Этләрне өйрәтү майданчыкларын торак һәм ижтимагый билгеләнештәге төзелештән 50 метрдан да ким булмаган ераклыкта урнаштырырга киңәш ителә.

2.12.22. Этләрне өйрәтү өчен майданчыктагы территорияне төзекләндерүнең мәжбүри элементлары исемлегенә түбәндәгеләр керә: йомшак яки газон өслеге төрләре, койма, эскәмияләр һәм чүп савытлары (майданга 2дән дә ким түгел), мәгълүмат стенды, яктырту җиһазлары, махсус күнегүләр җиһазлары.

2.12.22.1. Майданчыкны каплау яхшы дренаж тәэмин итүче, хайваннарның аякларына (газон, ком, ком-җир) зыян китермәүче, шулай ук урып-җыю һәм яңарту өчен җайлы булган өслекләренә күздә тотарга киңәш ителә.

2.12.22.2. Койма, кагыйдә буларак, 2,0 м биеклектәге койма (металл челтәр) белән күрсәтелергә тиеш. койма элементлары һәм секцияләре, аның аскы кыры һәм хайванга майданнан китәргә яки үзенә жәрәхәтләр китерергә рөхсәт итмәгән җирләр арасында ераклыкны күздә тотарга киңәш ителә.

2.12.22.3. Этләрне өйрәтү майданчыкларын укуы, тренировкалар, спорт снарядлары һәм корылмалары, яңгыр түбәсе, инвентарь, җиһазлар һәм инструкторларның ял итү өчен җылытылган көнкүреш бүлмәсе белән җиһазландырырга киңәш ителә.

Автостоянка майданчыклары

2.12.23. Муниципаль берәмлек территориясендә түбәндәге автостоянкаларны күздә тотарга кирәк: урам автомобильләрен (юл өстендәге парковкалар рәвешендә), урамнан тыш («карманнар» һәм юлдагы чигенүләр рәвешендә), кунаклар (торак төзелеше участогында), халык автомобильләрен (микрорайон, район), объектлар (объект янында яки объектлар төркемендә дәхи авыр йөкне күтәрүче болытлар илә ант итәмен, болытлар күпме су күтәрәп йөриләр).

2.12.24. Автостоянкалар чикләреннән алып торак һәм ижтимагый биремнәр тәрәзәләренә кадәр ара СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200 нигезендә кабул ителүен исәпкә алырга кирәк. Объект автостоянкалары

мәйданчыкларында инвалид автомобильләре өчен урыннар өлешен СНиП 35-01 нигезендә проектларга, Ике яки аннан да күбрәк урынны күләмле бүлүчеләрсез блокларга, ә бары тик ачык сары тамга ярдәмендә узу чикләрен билгеләгәндә генә.

2.12.25. Шәһәр пассажир транспорты тукталышлары зонасында автостоянка мәйданчыкларын урнаштыру рөхсәт ителми, автостоянкаларга заездларны оештыру ахырыннан яки утырту мәйданчыгы башыннан 15 метрдан да якынак булырга тиеш түгел.

2.12.26. Кирәкле урнаштыру һәм эксплуатацияләү өчен автостоянкалар мәйданчыкларындагы территорияне төзекләндерү элементлары исемлегенә түбәндәгеләр керә: каты өслек төрләре, өслекләргә парлаштыру элементлары, аеру элементлары, яктырту һәм мөгълүмати жиһазлар. Автомобильләргә озак вакыт саклау өчен корылмалар түбәләр, жиңел бокслы явым-төшемнәр, күзәтү эстакадалары белән жиһазландырылырга мөмкин.

2.12.26.1. Корылмаларны каплау транспорт юлларын шундый ук каплауны проектларга киңәш ителә.

2.12.26.2. Мәйданчыкны бер дәрәжәдә борт ташы салмыйча, газон белән бу Кагыйдәләрнең 2.4.3 пункты нигезендә башкарырга.

2.12.26.3. Мәйданчыкларда бүлү элементлары разметка (ак полосалар), яшелләндерелгән полосалар (газоннар), контейнер яшелләндерү рәвешендә башкарылырга мөмкин. 2.13. Пешеходные коммуникации

2.13.1. Жәяүлеләр коммуникацияләре муниципаль берәмлек территориясендә жәяүлеләр элементларын һәм хәрәкәтләрен тәмин итә. Жәяүлеләр коммуникациясенә тротуарлар, аллеялар, юллар, сукмаклар керә. Торак пункт территориясендә жәяүлеләр коммуникацияләрен проекттаганда түбәндәгеләргә тәмин итәргә: транспорт коммуникацияләре белән кисешкән минималь санда, жәяүлеләр коммуникацияләре системасының өзлексез булуы, инвалидлар һәм хәрәкәт аз булган халыкның куркынычсыз, каршылыксыз һәм уңайлы хәрәкәт итү мөмкинлеге. Жәяүлеләр коммуникацияләре системасында төп һәм икенчел жәяүлеләр элементларын бүлү бири.

2.13.2. Жәяүлеләр коммуникацияләрен проекттаганда, озынайтылган тау - 60 промилле, аркылы авыш (бер яки ике катлы) - оптималь 20 промилле, минималь - 5 промилле, максималь - 30 промилле алырга киңәш ителә. Инвалид коляскаларының хәрәкәтен тәмин итүне исәпкә алып, жәяүлеләр коммуникацияләре качып китүен арттырмакка киңәш ителә: озынлыктагы - 50 промилле, аркылы - 20 промилле. 30-60 промилле жәяүлеләр коммуникацияләрендә 100 м аркылы кимендә 5 м озынлыктагы горизонталь участкалар оештырырга киңәш ителә. Рельеф шартлары буенча югарыда күрсәтелгән авышларны тәмин итү мөмкин булмаган очракларда баскычлар һәм пандуслар урнаштырырга киңәш ителә.

2.13.3. Тротуарларны киңәйтү кирәк булган очракта, янәшәдәгә төзелеш составында жәяүлеләр галереяләре оештырырга мөмкин.

Төп сәяхәт элементсе

2.13.4. Төп жәяүлеләр коммуникацияләре торак, Ижтимагый, житештерү һәм башка биналарның жәмәгать транспорты тукталышлары, мәдәни-көнкүреш хезмәтә күрсәтү учреждениеләре, рекреацион территорияләр белән элементсен, шулай ук ижтимагый зоналар һәм рекреация объектлары составындагы төп тарту пунктлары арасындагы элементне тәмин итә.

2.13.5. Төп жәяүлеләр элементларын эзләү урамнар һәм юллар (тротуарлар) яки аларга карамастан булырга мөмкин. Төп жәяүлеләр коммуникацияләренә киңлеген жәяүлеләр хәрәкәтенә " пик" сәгатләрендә интенсивлыгына һәм әлеге Кагыйдәләрнең 3 нче кушымтасы нигезендә бер полосаның үткөрүчәнлегенә карап исәпләргә кирәк. Жәяүлеләр коммуникацияләрен (рекреацион юллардан тыш) тарту пунктлары арасындагы кыска юнәлешләр буенча яки бу юнәлешкә почмак буенча 30°ка якын гамәлгә ашырырга.

2.13.6. Барлык очракларда да транспорт юллары белән төп сәяхәт элементларын кисешкәндә чик пандуслары жайланмасы тәкъдим ителә. Жәяүлеләр коммуникацияләрендә баскычлар, пандуслар, күперләргә урнаштырылганда бу элементларның тигез киңлек киңлеген булдыруны тәмин итәргә киңәш ителә. Автотранспорт чараларын туктату һәм кую өчен гамәлдәгә жәяүлеләр коммуникацияләрен һәм алар янәшәсендәгә газоннарны куллану рөхсәт ителми.

2.13.7. Төп жәяүлеләр коммуникацияләре буенда урнашкан биналарның чыгыш элементлары һәм техник жайланмалар юлларның киңлеген кыскартмакка, шулай ук юлны каплау дәрәжәсеннән минималь биеклек 2 метрга тигез булырга тиеш. Инвалидлар коляскаларда каршы юнәлештә.

2.13.8. Жәяүлеләр коммуникациясенә гомуми киңлеген, анда капитал булмаган стационар булмаган корылмалар урнаштырылган очракта, кагыйдә буларак, жәяүлеләр өлеше киңлегеннән, корылманы урнаштыру өчен бүлү бирелә торган участканың киңлегеннән һәм буфер зонаның киңлегеннән (0,75 метрдан да ким булмакка тиеш) тора. Инвалидларның мөмкин булган коляскалы хәрәкәт участоқларында жәяүлеләр коммуникацияләренә киңлеген 1,8 метрдан кимрәк билгеләргә киңәш ителми.

2.13.9. Рекреацион йөкләнешле рекреация объектлары составындагы төп жәяүлеләр коммуникацияләрен рекреация объектлары составында эскәмияләр һәм чүп савытлары урнаштыру өчен мәйданчыклар белән жиһазландырырга киңәш ителә, аларны һәр 100 метрдан кимрәк булмаган санда урнаштырырга кирәк. Мәйданчыкның озынлыгын, ким дигәндә, бер эскәмия, ике чүп савыты (кечкенә чүп контейнерлары), шулай ук коляскалы инвалид өчен (эскәмия янында ким дигәндә 85 см киңлектәгә буш урын) урнаштыруга исәп тотарга киңәш ителә.

2.13.10. Кагыйдә буларак, төп жәяүлеләр коммуникацияләре территориясендә Территорияне төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләргә үз эченә ала: каты өслекләргә

тоташтыру элементтары, чүп-чар өчен чүп савытлары яки кече контейнерлар, яктырту жиһазлары, эскәмияләр (рекреацияләр территориясендә).

2.13.10.1. Төп жәяүлеләр коммуникацияләренең капламаларына һәм конструкцияләренә карата таләпләрне сезон буе эксплуатацияләү мөмкинлеге белән, ә 2,25 м киңлектә һәм аннан күбрәк булганда махсус транспорт чараларының эпизодик йөрү мөмкинлеге белән билгеләргә киңеш ителә. Плитка белән асфальт ясарга киңеш ителә. Проектирование коймалар жәяүлеләр коммуникацияләр, урнашкан югары бровках Тау һәм террас, житештерергә нигезендә 2.1.7 әлеге кагыйдәләр.

2.13.10.2. Капиталь булмаган стационар булмаган корылмаларны урнаштыру мөмкин.

Кечкенә жәяүле элемент

2.13.11. Кагыйдә буларак, икенчел жәяүлеләр коммуникацияләре территориянең участогы чикләрендә төзелеш һәм төзекләндерү элементлары (мәйданчыклар), шулай ук рекреация объектлары территориясендә (сквер, бульвар, парк, урман паркы) хәрәкәт итү арасында элементна тәэмин итә. Икенчел жәяүлеләр коммуникацияләренең киңлеге гадәттә 1,0 - 1,5 м тирәсе кабул ителә.

2.13.12. Икенчел жәяүлеләр коммуникацияләре территориясендә төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлеге гадәттә төрле каплауны үз эченә ала.

2.13.12.1. Скверлар, бульварлар, торақ пункт бакчалары юлларында парлаштыру элементлары булган каты катламнарны күздә тотарга киңеш ителә. Плитка асфальтлары тәкъдим ителә.

2.13.12.2. Зур ял итү объектлары (парклар, урман парклары) юлларында төрле йомшак яки комбинацияле өслекләренә, табигый Жир өслеге булган жәяүлеләр юлларын күздә тотарга киңеш ителә.

2.14. Транспорт юллары

2.14.1. Транспорт юллары-квартал территорияләре, эре рекреация объектлары, житештерү һәм жәмәгать зоналары арасындагы транспорт элементларен, шулай ук торақ пунктның урам-юл челтәре белән элементна тәэмин итүче транспорт коммуникацияләре системасы элементлары.

2.14.2. Транспорт юлларын проектлауны СНИП 2.05.02 исәбенә алып барырга. Юлларны проектлаганда якин-тирә территорияләренең экологшафтын һәм экологик торышын саклауны яки яхшыртуны тәэмин итәргә.

2.14.3. Велосипед юлларын комплекслы төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлеге түбәндәгеләренә үз эченә ала: каты өслек төре, велоюл өслеген якин-тирә территорияләр белән парлаштыру элементлары.

2.14.3.1. Урамнар һәм юллар буенда урнашкан велоюлларда яктырту, рекреацион территорияләрдә велоюллар буенда яшелләндерү каралырга тиеш.

2.14.3.2. Юллар буендагы үсентеләр юлның габаритларын киметүгә китерергә тиеш түгел, юлны каплау дәрәжәсендәге буш киңлек биеклегә 2,5 метрдан да ким булмаска тиеш.

3 нче бүлек. ИЖТИМАГЫЙ БИЛГЕЛӘНЭШТӨГЕ ТЕРРИТОРИЯЛӘРНЕ ТӨЗЕКЛӘНДЕРҮ

3.1. Гомуми нигезләмәләр

3.1.1. Жәмәгать билгеләнешендәге территорияләрдә төзекләндерүне нормалаштыру объектлары булып түбәндәгеләр тора: торақ пунктның жәмәгать киңлекләре, жәмәгать төзелеше участкалары һәм зоналары, алар төрле берләшмәләрдә муниципаль берәмлекнең жәмәгать территорияләренең барлык төрләрен формалаштыралар: гомумшәһәр һәм локаль әһәмияттәге үзәкләр, муниципаль берәмлекнең күпфункцияле, магистраль һәм махсус ижтимагый зоналары.

3.1.2. Жәмәгать билгеләнешендәге территорияләрдә төзекләндерелгәндә түбәндәгеләренә тәэмин итәргә киңеш ителә: визуаль кабул итү өчен территорияләренең Ачыклығы һәм үтемлеге (саңгырау коймалар булмау), халыкның тоткарлыксыз хәрәкәт итүе шартлары (аз хәрәкәтләнүче төркемнәренә дә кертеп), тарихи барлыкка килгән планлаштыру структурасына һәм төзелеш масштабына ярдәм итү алымнары, торақ пунктның әйләнә-тирәлеге белән төзекләндерү элементларының стильле бердәмлегенә ирешү.

3.2. Ижтимагый урыннар

3.2.1. Муниципаль берәмлекнең жәмәгать киңлекләренә жәяүлеләр коммуникацияләре, жәяүлеләр зоналары, актив йөри торган ижтимагый төзелеш участкалары, торақ пункт, примамистраль һәм күпфункцияле зоналар, гомумшәһәр һәм локаль әһәмияттәге үзәкләр составында урнашкан яшелләндерү участкалары керә.

3.2.1.1. Жәяүлеләр коммуникацияләре һәм жәяүлеләр зоналары торақ пункт территориясе буенча жәяүлеләр элементларен һәм хәрәкәтларен тәэмин итә(әлеге Кагыйдәләрнең 2.13, 7.2 һәм 7.3 пунктлары).

3.2.1.2. Актив режимлы ижтимагый төзелеш участкалары-сәүдә, мәдәният, сәнгать, мәгариф учреждениеләре һ.б. шәһәр әһәмиятендәге объектлар; алар объект территориясен бүлөп биру белән

оештырылырга мөмкин, яисә аннан башка, бу очракта участокның чикләрен биналар һәм корылмалар төзелеше табанының тышкы контурына туры килергә мөмкин.

3.2.1.3. Муниципаль берәмлекнең ижтимагый пространстволары территориясендәге яшелләндерү участкаларын чөчәк түтәлләре, газоннар, ялгыз, төркөмле, гади утыртмалар, вертикаль, күпкатлы, мобиль яшелләндерү формалары рәвешендә проектларга.

3.2.2. Кагыйдә буларак, муниципаль берәмлекнең жәмәгәт пространстволары территориясендә төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегә түбәндәгеләрне үз эченә ала: плитка егәрлеге рәвешендәге каты катламнар, өслекләрне тоташтыру элементлары, яшелләндерү, эскәмия, чүп савытлары һәм чүп-чар өчен кече контейнерлар, урам техник жиһазлары, яктырту жиһазлары, архитектура-декоратив яктырту жиһазлары, шәһәр мәгълүматлары йөртүчеләре, яшелләндерү участкаларын саклау элементлары (металл коймалар, махсус каплау төрләре һ.б.).

3.2.2.1. Жәмәгәт киңлекләре территориясендә декоратив-гамәли сәнгәт әсәрләрен, декоратив су җайланмаларын урнаштыру тәкъдим ителә.

3.2.2.2. Жәяүлеләр зоналары һәм коммуникацияләр территориясендә тышкы реклама чаралары, капитал булмаган стационар булмаган сәүдә корылмалары, көнкүреш хезмәтә күрсәтү һәм туклану, тукталыш павильоннары, бәдрәф кабиналары урнаштыру мөмкин.

3.2.2.3. Ижтимагый төзелеш участкалары территориясендә (объектлар территорияләре булганда) киртәләр һәм тышкы реклама чараларын урнаштыру мөмкин. Тарихи, төзелгән төзелеш составындагы участкаларны, муниципаль берәмлекнең ижтимагый үзәкләрен урнаштырганда стационар яшелләндерү булмау ихтимал.

3.3. Участки и специализированные зоны

ИЖТИМАГИЙ ТӨЗЕЛЭШ

3.3.1. Ижтимагый төзелеш участкалары (әлеге Кагыйдәләрнең 3.2.1.2 пункттында каралганнардан тыш) - чикләнгән яисә ябык режимлы ижтимагый учреждениеләр участкалары: хакимият һәм идарә органнары, хастаханәләр һ.б. объектлар. Алар объект территориясен бүлеп биру белән яки аннан башка оештырылырга мөмкин-бу очракта участок чикләре биналар һәм корылмалар төзелеше табанының тышкы контурына туры килә. Ижтимагый төзелешнең махсуслаштырылган зоналары (хастаханәләр, студентлар шәһәрчәкләре һ.б.), участкалар Төркеме рәвешендә формалаша.

3.3.1.1. Ижтимагый төзелеш участкаларын һәм махсуслаштырылган зоналарны проектлауга һәм тармак белгечлегенә йөкләмә нигезендә төзекләндерергә.

3.3.2. Ижтимагый төзелеш участкаларындагы (объектлы территорияләр булганда) һәм ижтимагый төзелешнең махсус зоналары территорияләрендәге территорияләргә төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: каты өслекләргә тоташтыру элементлары, яшелләндерү, чүп савытлары яки чүп контейнерлары, яктырту жиһазлары, учреждениеләрнең мәгълүмати бизәлешен алып баручылар. Килүчеләргә кабул итү белән бәйлә учреждениеләр өчен эскәмияләргә мәжбүри урнаштыруны күздә тотыгыз.

3.3.2.1. Тышкы реклама чаралары, коймалар урнаштыру мөмкин; тарихи, төзелгән төзелеш составындагы участкаларны, торак пунктның ижтимагый үзәкләрен урнаштырганда стационар яшелләндерү булмау рәхсәт ителә.

4 нче бүлек. ТОРАК БИЛГЕЛӘНЭШТӘГЕ ТЕРРИТОРИЯЛӘРНЕ ТӨЗЕКЛӘНДЕРҮ

4.1. Гомуми нигезләмәләр

4.1.1. Торак билгеләнештәге территорияләрдә төзекләндерүгә нормалаштыру объектлары булып, гадәттә, жәмәгәт киңлекләре, торак төзелеше участкалары, балалар бакчалары, мәктәпләр, төрле берләшмәләрдә торак төркөмнәр, микрорайоннар, торак районнар формалаштыручы автотранспорт чараларын даими һәм вакытлыча саклау тора.

4.2. Ижтимагый урыннар

4.2.1. Торак билгеләнештәге территорияләрдәге жәмәгәт киңлекләрен жәяүлеләр коммуникацияләре, торак төркөмнәргә хезмәт күрсәтү учреждениеләре участкалары, микрорайоннар, торак районнар һәм гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр системасы формалаштырырга киңәш ителә.

4.2.2. Торак төркөмнәргә, микрорайоннарга, торак районнарга хезмәт күрсәтү учреждениеләрен керү урыннарында майданчылар белән жиһазландырырга киңәш ителә. Күпсанлы хезмәт күрсәтү учреждениеләре (сәүдә үзәкләре, базарлар, сырхауханәләр, полиция бүлекләре) өчен объектлы автостоянкалар урнаштыруны күздә тота. Полиция бүлекчәсе, янгын депосы, ашыгыч ярдәм подстанцияләре, базарлар, торак билгеләнешендәге территорияләрдә урнашкан шәһәр әһәмиятендәге объектлар участкаларында биеклегә буенча төрле металл коймалар каралырга мөмкин.

4.2.3. Жәяүлеләр коммуникацияләре территориясендә һәм хезмәт күрсәтү учреждениеләре участкаларында төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегә түбәндәгеләрне үз эченә ала: каты өслек төрләре, өслекләргә парлаштыру элементлары, чүп-чар өчен кече контейнерлар, яктырту жиһазлары, мәгълүмат йөртүчеләр.

4.2.3.1. Плитка асфальтының каты төрлөрөн, шулай ук мобилъ яшеллөндөрү, урам техник жиһазлары, эскөмияләр урнаштыруны күздә тотарга киңөш ителә.

4.2.3.2. Тышкы реклама акчаларын, капиталъ булмаган стационар булмаган корылмаларны урнаштыру мөмкин.

4.2.4. Гомуми файдаланудагы яшеллөндөрөлгөн территорияләр, гадөттә, торак төркемнөрне, микрорайоннарны, торак районнарны яшеллөндөрү буенча бердәм система буларак формалаша. Яшеллөндөрү системасына жөяүлеләр һәм транспорт коммуникацияләре буендагы яшел үсентеләр (газоннар, агачлар һәм куаклар утырту), торак төзелешә участокларыннан тыш яшеллөндөрөлгөн мөйданчыклар (спорт, спорт-уен мөйданчыклары, этлөрне йөртү өчен һ.б.), рекреация объектлары (скверлар, бульварлар, микрорайон бакчалары, торак район парклары) керә.

4.3. Торак төзелешә участоклары

4.3.1. Торак төзелешә участокларын төзөклөндөрү объектларын проектлаштыру, карап тоту йорт яны территориясеннән файдалануның коллектив яки индивидуаль характерын исәпкә алып башкарылырга тиеш. Моннан тыш, тарихи төзелеш составында, төзелешнең тыгызлыгы югары булган территорияләрдә, магистральләр буенда, реконструкцияләнә торган территорияләрдә торак төзелешә участокларын төзөклөндөрү үзенчәлеклөрөн исәпкә алырга кирәк.

4.3.2. Йорт яны территориясеннән коллектив файдалану белән торак төзелешә участогы территориясендә (күпфатирлы төзелеш) мөжбүри төрөптә транспорт (юллар), жөяүлеләр коммуникацияләре (төп, икенчел дәрәжәдәге), мөйданчыкларны (мөктәпкөчә яшьтәге балалар уеннары, өлкәннөрнең ял итү өчен, чүп жыючылар, кунак автостоянкалары, керү төркемнөрө өчен), яңгыр канализацияләре урнаштыруны, яшеллөндөрөлгөн территорияләр. Участокның территориясә зурлыгы мөмкинлек бирсә, участок чикләрендә мөктәп яшендәге балалар өчен спорт мөйданчыклары һәм уен мөйданчыклары, эт йөртү өчен мөйданчыклар урнаштыру киңөш ителә.

4.3.3. Кагыйдә буларак, күмөк файдаланудагы торак төзелешә участогы территориясендә төзөклөндөрү элементларының мөжбүри исемлегә түбөндөгеләрне үз өченә ала: юлның каты өслөгөн, мөйданчыкларның төрлө төрлөрөн (өлөгә Кагыйдөлөрнең 2.12 бүлеккөсә), өслөклөрне парлаштыру элементлары, мөйданчыкларны жиһазлау, яшеллөндөрү, яктырту жиһазлары, яңгыр канализациясә булу.

4.3.3.1. Торак участокны яшеллөндөрү торак йортның отмоккасы белән юл арасын (йорт яны полосаларын яшеллөндөрү), юл һәм участокның тышкы чикләре арасында: йорт яны полосаларында чөчөк түтәлләрә, газоннар, вьющик үсемлекләр, куакларның компакт төркемнөрә, аерым торучы агачларның түбөн булуы; участокның калган территориясендә - иреккә композицияләр һәм төрлө яшеллөндөрү алымнары формалаштырырга киңөш ителә.

4.3.3.2. Өлөгә Кагыйдөлөрнең 4.3.4.3 пункты нигезендә магистраль урамнар буйлап торак участоклар урнаштыру шартларына каршы килмөсә, торак төзелешә участогын киртөлөү мөмкин.

4.3.4. Тарихи төзелеш составында урнашкан торак участокларны төзөклөндөрү, төзелешнең тыгызлыгы югары булган территорияләрдә, магистральләр буенда, реконструкцияләнә торган территорияләрдә шөһәр төзелешә шартларын һәм аларны урнаштыру талөплөрөн исәпкә алып проектлаштырырга киңөш ителә.

4.3.4.1. һөйкөллөрне саклау зоналары территорияләрендә төзөклөндөрү проектларын саклау зоналары режимнары һәм төзелешнең типологик характеристикалары нигезендә алып барырга киңөш ителә.

4.3.4.2. Югары тыгызлыктагы торак участкаларда (20 мең кв. метрдан артык) төзөклөндөрүне компенсацияләү алымнарын кулланырга кирәк, аларда участок территориясенөң норматив күрсөткөчләрә хисабына тәэмин ителә:

- торак төзелешә участогы территориясендә гадөттә гамөлгә ашырыла торган кайбер функциялөрне (өлкәннөрнең яллары, спорт һәм балалар уеннары, кунак тукталышлары) һәм төзөклөндөрү элементларын (яшеллөндөрү һ.б.) торак төзелешә составына күчөрү.

- спорт, балалар мөйданчыклары (Көчә уен жайланмалары) урнаштыру өчен жир асты һәм ярым жир асты корылмаларыннан файдалану һәм яшеллөндөрү (газон, вак тамыр системалы куак) - шул ук вакытта югарыда күрсөтелгөн мөйданчыклардан керү-чыгу һәм гаражларның вентиляция шахталарына кадәр ара 15 метрдан да ким булмака тиеш автотранспорт.

4.3.4.3. Магистраль урамнары буйлап торак участкалар урнаштырганда, аларны тоташ койма белән урам ягынан (балалар, спорт мөйданчыклары, чүп жыючылар урнаштыру өчен) урнаштыру рөхсөт ителми.

4.3.4.4. Реконструкцияләнә торган торак төзелешә участкаларында авыру һәм зөгыйфьлөнгөн агачларны бетөрү, сөламөт агачларны саклау һәм декоратив бизөү, планнан тыш төзелешне (складлар, сарайлар, стихиялә барлыкка килгөн гаражларны, шул исәптән «Ракушка» төрөн) бетөрү, төзөклөндөрүнең мораль һәм физик яктан искөргөн элементларын алмаштыру күздә тотыла.

4.4. Балалар бакчалары һәм мөктәп участкалары

4.4.1. Балалар бакчалары һәм мөктәп участкалары территориясендә транспорт (юллар), жөяүлеләр коммуникацияләре (төп, икенчел), керү юллары мөйданчыклары (төп, хужалык мөйданнары), балалар уеннары өчен мөйданчыклар, спорт белән шөгыйльлөнү (мөктәп - спортядро участкаларында), яшеллөндөрөлгөн һәм башка территорияләр һәм корылмалар каралырга тиеш.

4.4.2. Балалар бакчасы һәм мәктәп территориясендә төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегә түбәндәгеләрне үз эченә ала: юлларны, төп жәяүлеләр коммуникацияләрен, майданчыкларны (балалар уеннарыннан тыш) каплау, өслекләрне парлаштыру элементлары, яшеллөндөрү, койма, майданчыклар жиһазлары, эскәмияләр, чүп савытлары, яктырту жиһазлары, мөгълүмати бизәлеш алып баручылар, яңгыр канализациясе жайланмалары.

4.4.2.1. Катты каплау төрләре буларак, цементобетон һәм плитка асфальтын кулланыгыз.

4.4.2.2. Балалар бакчалары һәм мәктәп территорияләрен яшеллөндөргәндә агулы жимешле үсемлекләр куллану рөхсәт ителми.

4.4.3. Кварталның инженерлык коммуникацияләрен проектлаганда аларны балалар бакчасы һәм мәктәп территориясе аша трансляцияләү рөхсәт ителми, квартал территориясен реконструкцияләгәндә гамәлдәге чөлтөрләрне күчерергә киңәш ителә. Балалар бакчасы һәм мәктәпнең үз инженер чөлтөрләрне инженерлык чөлтөрләрәннән бинага кадәр кыска аралар буенча проектлау яхшы идея, уен һәм спорт майданчыклары астында узудан кала (хужалык зонасы ягыннан савыт тәкъдим ителә). Майданчыклар, Юллар, юллар территорияләрендә күзәтү коелары урнаштыру рөхсәт ителми. Аларны башка территорияләрдә участок чикләрендә урнаштыру урыннарын койма белән киртөлөргә яки куркыныч турында кисәтүче билгеләр белән бүлеп бирергә киңәш ителә.

4.4.4. Балалар бакчалары һәм мәктәп биналарының яссы түбәсе тәкъдим ителә, аларны чолгап алган күпкатлы торак төзелешендә урнаштыру күздә тотыла.

4.5. Озак һәм кыска вакытлы саклау өлкәләрендәге транспорт чаралары

4.5.1. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы Саклау участогында түбәндәгеләрне күздә тотарга кирәк: гараж яки стоянка кору, майданчык (тупланма), чыгу һәм керу урыннары, жәяүлеләр юллары. Автотранспорт чараларын даими һәм кыска вакытлы саклау участокларына килү юллары жәяүлеләр юлларының төп юнәлешләре белән кисешми торган юлларны билгеләргә. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогы аша транзит жәяүлеләр юлларын оештыру рөхсәт ителми. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогын калган территориядән кимендә 3 м киндиккә яшел үсентеләр полосасы белән изоляцияләргә кирәк.

4.5.2. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы Саклау участогында урнаштыру өчен кирәкле төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: каты өслекләрне тоташтыру элементлары, киртәләү, чүп савытлары яки чүп өчен кече контейнерлар, яктырту жиһазлары, мөгълүмат жиһазлары (күрсәткечләр).

4.5.2.1. Жәяүлеләр юлларында юлда йөрү дәрәжәсенә (участокка бердән дә ким түгел) съезд - бордюр пандусны күздә тотарга кирәк.

4.5.2.2. Участок чикләре буенда югары фитонцидлы калын, югары үскән куак утырту һәм агач утырту кирәк.

4.5.3. Күпкатлы торак һәм ижтимагый төзелештә урнашкан яссы һәм аз тотрыклы түбәле автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау өчен корылмаларда түбәле яшеллөндөрү каралырга мөмкин. Түбә яшеллөндөрүендә түбә яшеллөндөрү майданының кимендә 10% тәшкит иткән чөчәк бизәлешен, яссы тамыр системалы агачлар һәм куаклар утыртуны күздә тотарга киңәш ителә.

4.5.4. Капиталь булмаган стационар булмаган гараж корылмаларында автомобильләрне саклау өчен билгеләнгән территория участогын төзекләндерү юлларны һәм юлларны каты өслек белән каплауны, яктырту жиһазларын күрсәтергә киңәш ителә. Гараж корылмалары яки коймалар бердәм, яшеллөндөрү элементлары һәм коймалар урнаштыруны күздә тоту.

4.5.5. Парковка һәм тукталыш территорияләрен карап тоту. 2.05.02 СНИП нигезендә машина куя урыннары, тукталышлар һәм алар янәшәсендәге территорияләрен карап тоту гамәлгә ашырыла. -85, шулай ук чын кагыйдәләр.

Милек формаларына бәйсез рәвештә машина куя урыннарын һәм тукталышларны оештыру, эксплуатацияләү буенча эшчәнлек алып баручы затлар:

- парковклар һәм тукталышлар коймаларының тиешле техник торышын, аларның чисталыгын, пычрактан, кардан, боздан вакытында чистартылуын, шулай ук мөгълүмати-басма продукцияне күзәтеп торырга.;

- парковклар һәм тукталышлар территорияләрендә материаллар, төрле конструкцияләр, парковклар һәм парковклар янындагы территорияләр тупланмасын;

- 42-128-4690-88 СаНПиН таләпләренә туры килгән яктылыкны бөртөрле бүлүнә тәэмин итә торган тышкы яктырткычлар һәм парковклар территориясен әлегә Кагыйдәләргә жиһазлау;

- парковклар һәм тукталышлар территориясендә башка капитал һәм вакытлыча биналар, корылмалар, сәүдә павильоннары, киосклар, объект проектында каралмаган түбәләр төзүгә юл куймаска;

- парковклар һәм тукталышлар территориясендә автомобильләр юарга, ягулык-майлау материаллары агып торган автомобильләр куюга юл куймаска;

- янғын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен үтәп, парковклар һәм тукталышлар территориясен карап торырга. Территорияне даими рәвештә санитар эшкәртү һәм чистартырга, чүп контейнерлары (чүп савытлары) урнаштырырга, каты көнкүреш калдыкларын, кар чыгаруны, контейнерлар (чүп-чар)ташып торуну тәэмин итәргә;

- бүлеп бирелгән территориядәге корылмаларны, корылмаларны вакытында ремонтлау һәм буяу;

- транспорт чараларын, шул исәптән социаль, инженер һәм транспорт инфраструктуралары объектлары (торак, ижтимагый һәм житештерү биналары, Корылмалар һәм корылмалар, шул исәптән

физкультура-спорт оешмалары, мәдәният оешмалары һәм башка оешмалар) янында, һәр стоянкуда (тукталышта) тәэмин итү, ял итү урыннары I, II группа инвалидлар, шулай ук инвалидлар белән идарә итә торган транспорт чараларын түләүсез парковкалау өчен 10 проценттан да ким булмаган урыннар бүлпәп бирү инвалидларны һәм инвалид балаларны йөртүчә III төркем һәм транспорт чаралары. Күрсәтелгән транспорт чараларында «Инвалид» билгесе куелырга тиеш.

5 нче бүлек. РЕКРЕАЦИОН БИЛГЕЛӘНЭШТӨГӨ ТЕРРИТОРИЯЛӘРНЕ ТӨЗЕКЛӘНДЕРҮ

5.1. Гомуми нигезләмәләр

5.1.1. Рекреацион билгеләнештәге территорияләрдә төзекләндерүне нормалаштыру объектлары булып, гадәттә, рекреация объектлары - жирле әһәмияттәге аеруча саклаулы табигый территорияләр территорияләренә бер өлешә: ял итү зоналары, парклар, бакчалар, бульварлар, скверлар тора. Рекреация объектларын төзекләндерү жирле әһәмияттәге аеруча саклаулы табигый территорияләр территорияләре өчен хужалык эшчәнлегенә билгеләнгән режимнары нигезендә эшләнәргә тиеш.

5.1.2. Бакча-парк сәнгәте, тарих һәм архитектура һәйкәлләрен төзекләндерү, гадәттә, аларның тарихи йөзен реконструкцияләү яки реставрацияләү, планлаштыру, яшелләндрерү, шул исәптән үсемлекләр ассортиментын булдыру. Парк территориясен төзекләндерү элементлары белән жиһазлау һәм жиһазлау ул урнашкан территориянең тарихи-мәдәни регламенты нигезендә проектлаштырыла.

5.1.3. Рекреация объектларының планлаштыру структурасы, кагыйдә буларак, шәһәр төзелешә, территориянең функциональ һәм табигый үзенчәлекләренә туры килергә тиеш. Төзекләндерүне проектлаганда табигатьне саклау факторларының өстенлеген тәэмин итәргә: эре рекреация объектлары өчен-природшафтның табигый, табигый характерын бозмау; кече рекреация объектлары (скверлар, бульварлар, бакчалар) өчен - утыртмаларны актив карау; рекреация объектлары өчен-торақ пунктның югары техноген һәм рекреацион йөкләнешләренән саклау.

5.1.4. Реконструкция вакытында рекреация объектларын күздә тотарга:

- урман парклары өчен: тотрыклы эшләүгә сәләтле экосистемалар булдыру, территорияне рекшафтларның һәм утыртмаларның кыйммәтенә карап, урман паркының төрле зоналары өчен иң чик рекреацион йөкләнешне, куллану режимын һәм төзекләндерү чараларын билгеләүгә бәйлә рәвештә функциональ зоналаштыру;

- Парклар һәм бакчалар өчен: планлаштыру структурасын реконструкцияләү (мәсәлән, юл-сукмак чөлтәренә тыгызлыгын үзгәртү), үсентеләр тыгызлыгы арткан участкаларны кисү, авыру, Иске, декоратив булмаган агачларны һәм аз төрдәге үсемлекләренә бетерү, аларны декоратив-яфраклы һәм матур чөчәк ата торган агач һәм куак формаларына алыштыру, ял майданчыкларын, балалар майданчыкларын оештыру;

- бульварлар һәм скверлар өчен: катлаулы вертикаль структурасы булган төркемнәр һәм куртиналар формалаштыру, авыруларны, иске һәм декоратив булмаган агачларны бетерү, юл кырые белән иң якин агачлар арасында ераклыктар булдыру һәм арттыру, утырту һәм тоту өчен махсус технологияләр кулланып, зур утырту материалының риск зонасыннан читтә утырту.

5.1.5. Рекреацион билгеләнештәге территорияләрдә инженерлык коммуникацияләрен проектлау, территориянең экологик үзенчәлекләрен исәпкә алып, күбесенчә керү коллекторларында яки рекреация объектын әйләнәп узганда алып барырга.

5.2. Ял итү зоналары

5.2.1. Ял зоналары - актив массакуләм ял итү, коену һәм рекреация оештыру өчен билгеләнгән һәм жиһазландырылган территорияләр.

5.2.2. Ял итү зоналарын проектлаганда яр буендагы сулыкларның бер өлешендә Пляж майданы һәм пляж яр линиясе озынлыгы килүчеләр санын исәпләп кабул итәргә.

5.2.3. Ял зонасы территориясендә түбәндәгеләр урнаштырырга киңәш ителә: юл белән медицина хезмәтә күрсәтү пункты, коткару станциясе, жәяүлеләр юллары, инженерлык жиһазлары (эчәргә яраклы су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу, пычратылган өслек суы сулыкка эләккәннән саклау). Медицина пункты гадәттә коткару станциясе янында урнашкан һәм "Медпункт" язуы яки ак фонда Кызыл Хач сурәтә белән жиһазландырылган, шулай ук ашыгыч ярдәм машинасына туктаусыз керү мөмкинлегә булган санитар транспортны туктату урыны. Медпункт бинасын табигый һәм ясалма яктырту, суүткәргеч һәм бәдрәфкә ия булган кимендә 12 кв.метр майданда урнаштырырга киңәш ителә.

5.2.4. Ял зонасы территориясендә төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегә түбәндәгеләрне үз эченә ала: юлларның каты төрләре, катнаш - юллар (газонга баткан плитка), яшелләндрерү, эчәргә яраклы фонтанчыктар, эскәмияләр, чүп-чар өчен кече контейнерлар, Пляж жиһазлары (кояш түбәләре, яткан урыннар, киенү кабиналары), бәдрәф кабиналары.

5.2.4.1. Проектлаганда яшелләндрерү тәэмин итү:

-үлән катламын, агач-куак һәм яр буендагы үсемлекләренә саклау, ял итү зонасының гомуми майданының 80% тан да ким түгел;

- сулык ярларын яшелләндрерү һәм формалаштыру (жир тетрәү һәм эродицияләнә торган тауларда яр ныгыту поясы, тайпылышлы су тоткарлаучы билбаулар - баш дренаж һ. б.);

- ял итү зонасы территориясен башка максатларда кулланмау (этләр йөртү, уен шәһәрчөкләрә, аттракционнар һ.б.).

5.2.4.2. Койма, урам техник жиһазлары («су», «туңдырма» сәүдә арбалары) урнаштыру мөмкин.

5.3. Парклар

5.3.1. Муниципаль берәмлек территориясендә паркларның түбәндәге төрләре проектлана: күп функцияле, махсулаштырылган, торақ районнарның парклары. Паркны төзекләндерү дизайны аның функциональ билгеләнүенә бәйле. Парк территориясендә 10 гектардан артық мәйданда тукталыш павильоннары белән жиһазландырылган мини-транспорт эшчәнлегенә өчен жирле юллар системасын (яңгыр түбәсе, эскәмия, чүп савыты, транспорт хәрәкәте расписаниесе) күздә тоталар.

Күп функцияле парк

5.3.2. Күп функцияле парк вакыт-вакыт массакүләм ял итү, күңел ачу, актив һәм тыныч ял итү, олылар һәм балалар өчен сәяхәт итү өчен эшләнгән.

5.3.3. Күп функцияле парк территориясендә аллея, юллар һәм мәйданчыклар системасы, парк корылмалары (аттракционнар, беседкалар, павильоннар, бәдрәфләр һ.б.) каралырга тиеш. Паркның төрле зоналарында төзекләндерү чаралары һәм юлларның тыгызлыгы рәхсәт ителгән ял итү йөкләнешенә туры килергә тиеш (әлеге Кагыйдәләргә 2 нче кушымтаның 10, 11 нче таблицалары). Мәйданчыкларның билгеләнеше һәм күләме, парк корылмаларының сыйдырышлыгын әлеге Кагыйдәләргә 5 нче кушымтаны исәпкә алып проектлау.

5.3.4. Күп функцияле парк территориясендә төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләрне үз эченә ала: төп юлларны һәм мәйданчыкларны (спорт һәм балалар мәйданчыкларыннан тыш) каплауның каты төрләре (плитка егәрлеге), өслекләргә парлаштыру элементлары, яшелләндерү, декоратив-гамәли бизәлеш элементлары, су җайланмалары (сулыклар, фонтаннар), эскәмияләр, чүп савытлары һәм чүп-чар өчен кече контейнерлар, киртәләр (парк, тулаем алганда, аттракцион зоналары, аерым мәйданчыклар яки утыртмалар), мәйданчыклар жиһазлары, урам техник жиһазлары («су», «туңдырма» арбалары), яктырту жиһазлары, архитектура һәм декоратив яктырту жиһазлары, парк зонасы яки гомумән парк турында мәгълүмат йөртүчеләр.

5.3.4.1. Яшелләндерүнең төрле төрләрен һәм алымнарын куллану тәкъдим ителә: вертикаль (Пергола, треляж, треляжлар), мобиль (контейнерлар, вазоннар), агачлардан, куаклардан, чөчәк бизәкләреннән декоратив композицияләр булдыру, үсемлекләргә экзотик төрләр.

5.3.4.2. Капиталь булмаган стационар булмаган сәүдә һәм туклану корылмаларын, бәдрәф кабиналарын урнаштыру мөмкин.

Махсус парклар

5.3.5. Муниципаль берәмлекнең махсус парклары ялның махсус төрләрен оештыру өчен билгеләнгән. Парк корылмаларының составы һәм саны, төзекләндерү элементлары, кагыйдә буларак, паркның тематик юнәлешенә бәйле, проектлаштыруга бирем һәм проект чишелешенә белән билгеләнә.

5.3.6. Кагыйдә буларак, махсулаштырылган парклар территориясендә төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләрне үз эченә ала: төп юлларны каплауның каты төрләре, өслекләргә тоташтыру элементлары, эскәмияләр, чүп савытлары, мәгълүмат жиһазлары (парк схемасы). Койма, бәдрәф кабиналары урнаштыру рәхсәт ителә.

Торақ район паркы

5.3.7. Торақ район паркы торақ район халкының актив һәм тыныч ялын оештыру өчен билгеләнгән. Парк территориясендә аллея һәм юллар системасын, мәйданчыкларны (балалар, тыныч һәм актив ял, спорт мәйданчыкларын) күздә тотарга кирәк. Парк территориясендә янында яисә аның составында торақ районның спорт комплексы, балалар спорт-уен комплекслары, роликларда йөрү өчен урыннар булырга мөмкин.

5.3.8. Торақ район паркы территориясендә төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләрне үз эченә ала: төп юлларны каплауның каты төрләре, өслекләргә парлаштыру элементлары, яшелләндерү, эскәмияләр, чүп савытлары һәм чүп өчен кече контейнерлар, мәйданчыклар жиһазлары, яктырту жиһазлары.

5.3.8.1. Торақ район паркын яшелләндергәндә әлеге климат зонасына хас үсемлек төрләрен файдаланып чөчәк рәсмиләштерүне күздә тоталар.

5.3.8.2. Парк территориясен киртәләүне, урам техник жиһазларын («су», «туңдырма» сәүдә арбалары) һәм капитал булмаган стационар булмаган туклану корылмаларын (жәйге кафелар) урнаштыруны күздә тотарга мөмкин.

5.4. Бакча

5.4.1. Торақ пункт территориясендә түбәндәге бакча төрләрен формалаштырырга киңеш ителә: ял итү һәм ял итү бакчалары, Корылмалар каршындагы бакчалар, бакчалар-күргәзмәләр.

Ял итү һәм йөрү бакчасы

5.4.2. Ял һәм йөрү бакчасы халыкның кыска вакытлы ял итүен оештыру өчен. Бакча территориясе буенча транзит жәяүлеләр хәрәкәте рөхсәт ителә.

5.4.3. Ял итү һәм жәяү йөрү бакчасы территориясендә төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: плитә асфальт рәвешендәге юлларны каплауның каты төрләре, өслекләргә парлаштыру элементлары, эскәмияләр, чүп савытлары, урам техник жиһазлары («су», «туңдырма» арбалары), яктырту жиһазлары.

5.4.3.1. Каплауның колористик чишелешен, су жайланмаларын, декоратив-гамәли бизәлеш элементларын, архитектура-декоратив яктырту жиһазларын урнаштыруны, яшелләндерүнең пейзаж характерын формалаштыруны күздә тотарга киңәш ителә.

5.4.3.2. Койма, капитал булмаган стационар булмаган туклану корылмалары (жәйге кафе) урнаштыруны күздә тотарга мөмкин.

Биналар һәм корылмалар каршындагы бакчалар

5.4.4. Биналар һәм корылмалар каршындагы бакчалар гадәттә ижтимагый оешмалар биналары, тамаша учреждениеләре, башка биналар һәм жәмәгать билгеләнешендәге корылмалар янында формалаша. Бакчаның планлаштыру структурасы, гадәттә, объектка рациональ караш һәм килүчеләргә тиз эвакуацияләү белән тәэмин итәргә тиеш.

5.4.5. Бакчаны төзекләндерү элементларының мәжбүри, тәкъдим ителгән һәм рөхсәт ителгән исемлеге өлеге Кагыйдәләрнең 5.4.3 пункты буенча кабул ителергә тиеш. Яшелләндерү һәм чәчәк бизәлеше алымнарын биналарның һәм корылмаларның функциональ билгеләнешенә карап кулланырга: партер (вәкилләккә, парад бакчасы), интерьер - ял майданчыклары, сәхнәләр, беседкалар, цветшафт чәчәк түтәлләре (тамаша учреждениеләре каршындагы бакча).

Бакча күргәзмәсе

5.4.6. Бакча-күргәзмә (скульптура, чәчәкләр, декоратив - кулланма сәнгать эсәрләре һ.б.), кагыйдә буларак, мөстәкыйль объект яки шәһәр паркының бер өлеше буларак эшләүче экспозиция территориясе. Бакча-күргәзмәне планлаштыру оешмасы экспозицияне уңайлы итеп күрсәтү һәм аны караган вакытта уңайлы хәрәкәт булдыруга юнәлдерелергә тиеш.

5.4.7. Корылмалар каршында бакчаны төзекләндерү элементларының мәжбүри, тәкъдим ителгән һәм рөхсәт ителгән исемлеге өлеге Кагыйдәләрнең 5.4.3 пункты буенча кабул ителергә тиеш. Моннан тыш, экспозициянең оештыру схемасы һәм атамалары булган мәгълүмати жиһазлар урнаштырырга киңәш ителә. Яшелләндерү техникасы экспозицияне карау өчен яхшы шартлар тудыруга юнәлтелгән: газон партерлары, Яшел кулислар һәм боскетлар.

5.5. Бульварлар, скверлар

5.5.1. Бульварлар һәм скверлар кыска вакытлы ял итү, йөрү, транзит жәяүлеләр хәрәкәтен оештыру өчен эшләнгән.

5.5.2. Бульварлар һәм скверлар территориясендә төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: юлларны һәм майданчыкларны каплауның каты төрләре, өслекләргә парлаштыру элементлары, яшелләндерү, эскәмияләр, чүп савытлары яки чүп өчен кече контейнерлар, яктырту жиһазлары, архитектура-декоратив яктырту жиһазлары.

5.5.2.1. Юлларны каплауны күбесенчә плитка асфальт рәвешендә проектлау, каплауның колористик чишелешен, декоратив-гамәли бизәлеш элементларын, Түбән декоратив коймаларны урнаштыру күздә тотыла.

5.5.2.2. Бульварларны яшелләндергәндә бульварның эчке территорияләрен урамнардан изоляцияли торган утырту полосаларын, эре жәмәгать биналары алдында фонтаннар урнаштырып һәм чәчәк түтәлләре ватып, киң колачлы өзеклекләргә күздә тотарга, яр буенда бульварларда су көзгесенә әйләндерелгән ял майданчыкларын оештырырга киңәш ителә. Скверларны яшелләндергәндә яшелләндерелә торган киңлеккә күрә ягыннан киңәйтү алымнарын кулланырга кирәк.

5.5.2.3. Техник жиһазларны («су», «туңдырма» троллейбуслары) урнаштыру мөмкин.

6 нчы бүлек. ПРОИЗВОДСТВО БИЛГЕЛӘНЭШЕНДӘГЕ ТЕРРИТОРИЯЛӘРНЕ ТӨЗЕКЛӘНДЕРҮ

6.1. Гомуми нигезләмәләр

6.1.1. Производство билгеләнешендәге территорияләрдә төзекләндерүне проектлауга таләпләр ведомство нормативлары белән билгеләнә. Производство билгеләнешендәге территорияләрдә төзекләндерүне нормалаштыру объектлары булып, кагыйдә буларак, житештерү төзелеше зоналарында жәмәгать киңлекләре һәм санитария-саклау зоналары территорияләре тора. Производствоның тармак юнәлешенә бәйле рәвештә төзекләндерү һәм яшелләндерү алымнарын өлеге Кагыйдәләрнең 6 нчы кушымтасы нигезендә кулланырга кирәк.

6.2. Санитар-сак зоналары территорияләре яшелләндерелгән

6.2.1. Житештерү билгеленешендөге территорияләрне санитар-саклау зоналарын (С33) яшеллөндөрү майданы СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200 таләплеренә туры китереп проект карары белән билгеленергә тиеш.

6.2.2. С33 яшеллөндөрелгән территорияләрне төзөклөндөрү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндөгеләр керә: тирә-юнь территорияләре белән яшеллөндөрелгән участокны парлаштыру элементлары (борт ташы, терәк стеналар, башкалар), үсентеләрне һәм яшеллөндөрү участкаларын саклау элементлары.

6.2.2.1. Яшеллөндөрү монотонияне һәм монотонияне бетерә торган матур композицияләр рөвешендә формалаштырырга.

7 нче бүлек. МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕКТӨГЕ ТРАНСПОРТ ҺӘМ ИНЖЕНЕРЛЫК КОММУНИКАЦИЯЛӘРЕ ТЕРРИТОРИЯЛӘРЕНДӘ ТӨЗӨКЛӨНДӨРҮ ОБЪЕКТЛАРЫ

7.1. Гомуми нигезләмәләр

7.1.1. Муниципаль берәмлекнең транспорт коммуникацияләре территорияләрендә төзөклөндөрү объектларын нормалаштыру, карап тоту объектлары булып, кызыл линияләр чикләрендә торак пунктның урам-юл челтәре, төрле типтагы жәяүлеләр кичүләре тора. Төзөклөндөрүне проектлау билгеле бер категориядәге урамнар челтәренә, аерым урамга яки майданга, урам яки майданның бер өлешенә, транспорт корылмасына ясалырга мөмкин.

7.1.2. Инженерлык коммуникацияләре территорияләрендә төзөклөндөрү объектлары булып, магистраль челтәрләрнең сак-эксплуатация зоналары, жир асты һәм жир асты, инженерлык коммуникацияләре, аларның элементлары, конструкцияләре, шул исәптән биналар, төзелмәләр, корылмалар һәм башкалар тора, аларны тиешенчә карап тоту, ремонтлау һәм куркынычсыз эксплуатацияләү максатында.

Инженер челтәрләре, шул исәптән электр белән тәэмин итү, яктырту, элемтә, телекоммуникацияләр һ.б. проект документлары нигезендә башкарылырга һәм эксплуатацияләнергә тиеш.

7.1.3. Шәһәрнең Транспорт һәм инженерлык коммуникацияләре территорияләрендә комплекслы төзөклөндөрүне проектлаштыру һәм эксплуатацияләү, СНИП 35-01, СНИП 2.05.02, ГОСТ Р 52289, ГОСТ Р 52290-2004, ГОСТ Р 51256 исәпкә алып, халыкның иминлеге шартларын һәм якин-тирә территорияләре Транспорт һәм инженер коммуникацияләре йогынтысыннан саклау.

7.1.4. Муниципаль берәмлек территориясендә, шулай ук урам челтәре чикләрендә жир асты инженерлык челтәрләрне урнаштыру, монтажлау, эксплуатацияләү проект нигезендә керү коллекторларында баланс тотучы һәм башка килештерүче оешмалар тарафыннан башкарылырга тиеш.

7.1.5. Инженерлык-техник тәэмин итү челтәрләре яшерен яки ябык тартмаларда, ревизия люклары белән жиһазландырылган яки жир асты вариантында проект документлары нигезендә салынырга һәм тиешле хәлдә файдаланырга тиеш.

7.2. Урамнар һәм юллар

7.2.1. Торак пункт территориясендә урамнар һәм юллар билгеленеше һәм транспорт характеристикалары буенча гомумшәһәр һәм район әһәмиятендәге магистраль урамнарға, жирле әһәмияттәге урамнарға һәм юлларға бүленә.

7.2.2. Урамнар һәм юллар территорияләрендә төзөклөндөрү элементларының мәжбүри исемлеге түбәндөгеләрне үз эченә ала: юл өслеген һәм тротуарларны каплауның каты төрләре, өслекләренә парлаштыру элементлары, урамнар һәм юллар буйлап яшеллөндөрү, куркыныч урыннарны киртәләү, яктырту жиһазлары, юл хәрәкәте мәгълүматларын йөртүчеләр (юл билгеләре, тамгалар, светофор жайланмалары).

7.2.2.1. Юл өслегенә төрләре һәм конструкцияләре урам категориясен исәпкә алып һәм хәрәкәт куркынычсызлыгын тәэмин итеп проектлана. Урамнарны һәм юлларны каплау өчен материаллар 7 нче кушымтада өлеге кагыйдәгә китерелгән.

7.2.2.2. Урамнарны һәм юлларны яшеллөндөрү өчен утыртудан алып Жир асты коммуникацияләре челтәрләрне һәм урам-юл челтәренә башка корылмаларына кадәр СНИПлар нигезендә минималь араларны билгеләргә. Агачларны асфальтка урнаштыру мөмкин. Борылышларда һәм тукталышларда яшел үсентеләрне урнаштыруны өлеге Кагыйдәләрнең 7.4.2 пункты нигезендә проектларга. Юл кырые белән якындагы агачлар арасында буфер зоналарны арттырырга - риск зонасыннан читтә мондый объектлар өчен махсус үстөрелә торган үсемлекләр утыртырга киңәш ителә (өлеге Кагыйдәләргә 2 нче кушымтаның 16 таблицасы).

7.2.2.3. Транспорт элементәсе территориясендә киртәләгә гадәттә транспорт чараларының һәм жәяүлеләрнең куркынычсызлыгын оештыру өчен. Урам-юл челтәре һәм ясалма корылмалар (эстакадалар, юлүткәргечләр, күперләр һ.б.) киртәләрен ГОСТ Р 52289, ГОСТ 26804 нигезендә проектларга.

7.2.2.4. Урам-юл челтәре һәм ясалма корылмалар (эстакадалар, юлүткәргечләр, күперләр) киртәләре, шулай ук юл билгеләре, светофорлар, күрсәткечләр, Лер таянычлары, яктырту һ.б. тиешле хәлдә булырга, Мәгълүмати-басма продукциядән, граффити, даттан чистартылырга, кирәк булганда буялырга һәм ремонтланырга тиеш. Ремонтка мохтаж зыянлы мәгълүмат күрсәткечләре ремонтланырга

яки алыштырылырга тиеш (сүтелергә). Күрсәткечләрдәге барлык язмалар ачык аерылып торырга һәм уку жиңел булырга тиеш.

7.2.2.5. Инженерлык коммуникацияләрен, корылмаларны, аларның конструктив элементларын куркынычсыз эксплуатацияләү максатында:

- Күзәтү кое люклары ГОСТ 3634 таләпләренә туры килергә тиеш.

- муниципаль берәмлекнең машиналар йөрү өлешендә, тротуарларда, юлларда, урамнарында люк капкачын каплау дәрәжәсе 2,0 см артык булганга караганда тайпылу рөхсәт ителми.

- жиңерелгән Люк, кое капкачлары, рәшәткәләр, шулай ук алар булмаганда, шунда ук койма белән әйләндереп алынырга һәм тиешле юл билгеләре белән билгеләнергә тиеш. Аларны алыштыру 3 сәгатәтән артык булырга тиеш түгел.

- башка территорияләрдә әлеге житешсезлекләргә 2 тәүлектән дә артык булмаган вакыт эчендә, аларны ачыклаганнан соң, мәжбүри койма белән, әлеге Кагыйдәләргә таләпләре нигезендә, иминлекне тәэмин итү максатында хәл ителергә тиеш.

7.2.6. Инженерлык коммуникацияләрендә, корылмаларда, аларның конструктив элементларында ремонт, төзелеш, монтаж эшләре башкарганда, люкларны, коеларны ачканда, машиналар йөрү өлешендә, тротуарларда, юлларда, муниципаль берәмлек урамнарында әлеге Кагыйдәләргә таләпләре мәжбүри рәвештә үтәлергә тиеш.

7.2.7. Магистраль урамнары яктырту өчен яктырткычлар терәкләре киселешләре, эстакадалар, күперләр һәм юлүткәргечләр арасындагы участокларда ике яклы (симметрияле яки шахмат тәртибендә), бүлү полосасы күчәре буенча, шулай ук кабельләрдәге биек таянычлар арасындагы яктырткычларны Кулон белән урнаштырырга кирәк. Терәкләр арасын яктырткычларның төренә, яктылык чыганаclarына һәм аларны урнаштыру биеклегенә карап билгеләргә, ләкин 50 м дан да артык булмаган декоратив-сәнгать (бәйрәм) яктырту жиңазларын урнаштыру мөмкин.

7.3. Мәйдан

7.3.1. Функциональ билгеләнеш буенча мәйдан, гадәттә, түбәндәгеләргә бүленә: төп (хакимият органны, жәмәгәт оешмалары биналары янында), объектлар (һәйкәлләр, музейлар, сәүдә үзәкләре, стадионнар, парклар, базарлар һ.б. янында), жәмәгәт-транспорт (вокзал янында, шәһәргә керү юлларында), мемориаль (истәлекле объектлар яки урыннар янында), транспорт чышелешләре мәйданнары. Төзекләндерүне проектлаганда жәяүлеләр һәм транспорт хәрәкәтенә, төп һәм жиңрле транспорт агымнарының мөмкин кадәр бүленешен тәэмин итәргә.

7.3.2. Мәйдан территорияләренә түбәндәгеләр керә: машиналар йөрү өлеше, жәяүлеләр өлеше, участоклар һәм яшелләндерү территорияләре. Мәйданның күп катлы оештырылуы вакытында жәяүлеләр өлеше өлешчә яки тулысынча көндәзгә өслек белән тигезләнергә, ә жиңр асты дәрәжәсендә жәяүлеләр кичү урыннарында тукталышларны һәм шәһәр массакуләм транспорт станцияләрен, жиңел автомобильләр кую урыннарын, инженерлык жиңазларын һәм коммуникацияләргә, төяү-бушату мәйданчыкларын, бәдрәфләрне, чүп жиңю өчен контейнерлар булган мәйданчыкларны урнаштырырга.

7.3.3. Мәйдан территориясендә төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлеген әлеге Кагыйдәләргә 7.2.2 пункты нигезендә кабул итәргә. Мәйданның функциональ билгеләнешенә карап түбәндәге өстәмә төзекләндерү элементларын урнаштырырга киңәш ителә:

- төп, объект, мемориаль мәйданнарда-монументаль-декоратив сәнгать әсәрләре, су жайланмалары (фонтаннар);

- жәмәгәт-транспорт мәйданнарында-тукталыш павильоннары, кече ваклап сату, туклану, көнкүреш хезмәтә күрсәтү, тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларының капитал булмаган стационар булмаган корылмалары.

7.3.3.1. Мәйданның жәяүлеләр йөри торган өлешен каплау төрләре гадәттә махсус билгеләнештәге автомобильләр (янгың сүндерү, авария, урып-жиңю һ.б.), жиңел автомобильләргә вакытлыча парковкалау мөмкинлеген күздә тотарга тиеш.

7.3.3.2. Мәйданның жәяүлеләр йөри торган өлешендә йөрү һәм автомобильләргә вакытлыча туктату урыннарын каплау төсе яки текстурасы, мобиль яшелләндерү (контейнерлар, вазоннар), күчмә коймалар белән бүлөп бирергә. Узу киңлеген әлеге Кагыйдәләргә 3 нче кушымта нигезендә проектларга.

7.3.3.3. Мәйданны яшелләндергәндә периметраль яшелләндерү, мәйдан үзәгендә утырту (сквер яки куркынычсызлык утравы), шулай ук бу хәйләләргә берләштерү кулланырга кирәк. Торак пунктның тарихи мохитендә яисә төзелгән төзелештә компакт һәм (яки) мобиль яшелләндерү алымнарын куллану тәкъдим ителә. Мәйданның үзәгендә куркынычсызлык утравын яшелләндерү машина йөртүчеләр өчен әлеге Кагыйдәләргә 7.4.2 пункты нигезендә, партер яшелләндерү яки югары үсентеләр рәвешендә тормышка ашырыла.

7.4. Жәяүлеләр кичү юлы. Велосипед инфраструктурасы. Шәһәр мохитенә махсус таләпләр

7.4.1. Жәяүлеләр кичү юлларын шәһәр урамнары һәм юллары белән төп жәяүлеләр коммуникацияләргә кисешкән урыннарда урнаштырырга. Жәяүлеләр кичүләргә урамның машиналар йөрү өлеше (жиңр өсте) белән бер дәрәжәдә, яисә урамның машиналар йөрү өлешеннән тыш (жиңр өсте һәм жиңр асты юллары) проектларга кирәк.

7.4.2. Жәяүлеләр өчен жиңр өсте кичүен жайга салынмый торган хәрәкәт урамнарында урнаштырганга күз күрәме өчпочмагын тәэмин итәргә киңәш ителә, аның зонасында 0,5 м дан артык

биеклектөгө капитал булмаган стационар булмаган корылмалар, реклама щитлары, яшел үсентелер урнаштыру рөхсөт ителми. өчпочмак ягы кабул итөргө: 8 x 40 м транспорт хәрәкәтенә рөхсөт ителгән тизлегә сәгатенә 40 км булганда; 10 x 50 м - тизлек белән 60 км/сәг.

7.4.3. Жир өстө жәяүлеләр кичү урыннарын төзөклөндөрү элементларының мәжбүри исемлеге үз эченә ала: юл тамгасы, тротуар дәрәжәсеннән машина йөрү өлөшөнә съезд өчөн пандуслар, яктырту жиһазлары.

7.4.4. Велосипед юллары велосипедта туктаусыз йөрү өчөн шартлар тудырып, шәһәрнең барлык өлөшлөрөн бөйлөргә тиеш.

7.4.5. Велосипед инфраструктурасы объектларына түбөндөгө төп таләпләр куела: куркынычсызлык, бөйлөнөш, туры һәм уңайлык. Куркынычсызлык велосипедны интенсив транспорт һәм жәяүлеләр агымыннан изоляцияләүне һәм «велосипед йөртүчөсө» күрөнүчөн тәэмин итүне үз эченә ала. Бөйлөлөк һәм турыдан-туры булу велосипедта А пункттыннан Б пунктка кыска юл белән барып житү мөмкинлеген тәэмин итә. Уңайлык түбөндөгө үзгөчөлөклөрнө үз эченә ала: полосаның киңлегә, каплау материалы, кискен аермаларның булмавы, яктырту һ. б.

7.4.6. Велосипедта йөрүне эффектив куллану өчөн түбөндөгө чараларны күздә тотарга кирәк:

- 1) Бердәм ябык системага интеграцияләнгән велосипед юллары;
- 2) walkәяүлө һәм автомобиль хәрәкәте киселешендә велосипед маршрутларының уңайлы һәм куркынычсыз киселешә (мәсәлән, көчлө юллар автомобиль юллары киселешендә);
- 3) велосипедчылар юлны куркынычсыз куллана алсын өчөн, райондагы автомобиль транспортының гомуми тизлеген киметү (бу яңа велосипед юлларын төзмичә велосипед маршрут челтәрөн киңәйтәргә мөмкинлек бирәчәк);
- 4) маршрутта биеклекләр үзгөрү зоналарында киртәсез мохитне оештыру;
- 5) жәяүлө зоналарда гына түгел, ТПУ зоналарына алып баручы маршрутларда һәм транспорт тукталышларында велосипед юлларын оештыру;
- 6) ТПУ һәм транспорт тукталышлары зоналарында, шулай ук район активлык үзгөчөлөккө җаваплы сакланган куркынычсыз велопарковкалар.

7.4.7. Ел әйләнәсендә велосипед куллану өчөн түбөндөгө чараларны күздә тотарга кирәк:

- 1) юл хәрәкәте өлөшөнә параллель рәвештә узучы велоюлларны кышкы чорда кар чистарту өчөн файдаланылачак яшел полоса белән аерырга;
- 2) кышкы чорда велосипед юлларына хезмәт күрсәтүдә өстенлекне бирергә;
- 3) кышын велосипед юлларын тоту өчөн заманча технологик чимелешләр куллану, мәсәлән, өслекне жылыту;
- 4) Барлык велосипед юллары яктыртылырга тиеш;
- 5) иң тыгыз велосипед маршрутлары ябык булырга мөмкин;
- 6) зур сыйдырышлы велопарковки ябык проектка;
- 7) кышкы чорда велосипед өчөн шиплы каучук куллану.

7.4.8. Торак мохитне, урамнарны һәм юлларны, мәдәни-көнкөрөш объектларын төзөклөндөрү һәм эксплуатацияләгәндә, өлкәннәр һәм инвалидлар өчөн шәһәр мохитенә һәркем өчөн уңайлы булуын, әлегә объектларны өлкәннәр һәм инвалидларның күчеп йөрүенә ярдәм итә торган элементлар һәм техник чаралар белән тәэмин итүне, мәжбүри рәвештә пандус, тоткыч, персоналны чакырту төймәсе итеп жиһазландыруны күздә тотарга кирәк.

7.4.9. Өлкәннәр һәм инвалидларның күчеп йөрүенә ярдәм итә торган техник чараларны һәм жиһазларны эксплуатацияләүне, проекткауну, төзүне, урнаштыруны расланган проект документлары нигезендә мәжбүри рәвештә яңа төзелеш вакытында гамәлгә ашырырга кирәк.

7.5. Транспорт, инженерлык техник зоналары Элемтә. Су саклау зоналары

7.5.1. Шәһәр территориясендә шәһәр төзелешен җайга салу линияләре белән бүлөп бирелә торган түбөндөгө техник (саклау-эксплуатация) зоналар карала: магистраль коллекторлар һәм торба үткөргөчләр, югары һәм түбән көчөнөшлө кабельләр, зөгыйфь агымнар, югары вольтлы тапшыру линияләре, метрополитен, шул исәптән вак Заложение һ. б.

7.5.2. Магистраль коллекторларның һәм торба үткөргөчләрнең, югары көчөнөшлө кабельләрнең һәм зөгыйфь агымнарның бүлөп бирелгән техник (саклана торган) зоналары территориясендә, югары вольтлы тапшырулар линияләрендә, кагыйдә буларак, каты өслекле транспорт-жәяүлеләр коммуникацияләрен урнаштыру, яктырту жиһазлары, тышкы реклама чаралары һәм мөгьлүмат урнаштыру, мөйданчыклар (балалар, ял итү, автомобильләр куя урыннары, транспорт чаралары урнаштыру рөхсөт ителми чүп жыючылар), төрлө корылмалар төзү, шул исәптән. техник зонада уза торган коммуникацияләргә хезмәт күрсәтү һәм эксплуатацияләүгә кагылышлы техник яктан гына түгел, капитал булмаган стационар булмаган.

7.5.3. 110 кВттан да азрак көчөнөшлө югары көчөнөшлө линияләр зонасында эт йөртү һәм күнегүләр өчөн корылмалар урнаштыру мөмкин. Яшеллөндөрү зонаның тышкы кыры буенча чөчөк түтәлләре һәм газоннар рәвешендә проекткаштырырга киңөш ителә, алга таба куак утырту һәм өслек (тайзак) тамыр системалары белән түбән үскән агачлар төркемнәре.

7.5.4. Тимер юл полосасын төзөклөндөрү проекткауну СНиП 32-01.

7.5.5. Су саклау зоналары территорияләрен төзөклөндөрүне су законнары нигезендә эшлөргә.

8.1. Гомуми нигезләмәләр

8.1.1. Әлеге кагыйдәләр бүлегендә эксплуатация кагыйдәләренәң структурасы һәм эчтәлегә буенча төп принциптар һәм күрсәтмәләр бар.

8.1.2. Төзекләндерү объектларын эксплуатацияләү кагыйдәләре түбәндәге бүлекчәләрне үз эченә ала: территорияне жыештыру, төзекләндерү элементларын тоту тәртибе, территорияләрне яшелләндерү һәм яшел үсентеләрне карап тоту, юлларны карап тоту һәм эксплуатацияләү, территорияне яктырту, коммуникацияләрне төзегәндә, ремонтлаганда һәм реконструкцияләгәндә эшләр башкару, хайваннарны тоту, шәһәр тирәлегеннән файдалану өчен махсус таләпләр, Шәһәрне бәйрәм белән рәсмиләштерү, объектларны эксплуатацияләүне тикшереп тору турында төп нигезләмәләр төзекләндерү.

8.1.3. Якын-тирә территорияне беркетү һәм билгеләү тәртибе:

8.1.3.1. Муниципаль берәмлекнең бөтен территориясә җаваплы затларга беркетелә.

8.1.3.2. Территорияне беркетү һәм аның чикләрен билгеләү территорияләрне жыештыру һәм карап тотуның схематик карталарын төзү нигезендә башкарыла һәм Яшел Үзән муниципаль районы Башкарма комитеты җитәкчесе тарафыннан раслана. Территорияне беркетү һәм беркетелгән территория турындагы мәгълүматны җаваплы затларга җиткерү процедурасын, шулай ук беркетелгән территорияне карап тотуны һәм санитар чистартуны тикшереп тору системасын Зеленодольск муниципаль районы Башкарма комитеты җитәкчесе билгели.

8.1.4. Якын-тирә территория билгеләнә:

8.1.4.1. Жирдән файдалану территориясә, шулай ук аерым биналар, корылмалар өчен:

- периметр буенча 50 метр киңлеккә (сәүдә павильоннары һәм киосклар өчен-периметр буенча 10 метр киңлеккә);

-әгәр җирдән файдалану территориясендә периметр буенча 50 метрдан артык санитар — саклау зонасы бар икән-санитар саклау зонасы чикләрендә;

-ике күрше җирдән файдалану территориясә, яисә аерым төзелеш килүче биналар, корылмалар һәм корылмалар арасында 50 метрдан да ким булганда — алар арасында урнашкан участок уртасына кадәр;

- ике күрше җирдән файдалану территориясә, яисә аерым торучы биналар, корылмалар һәм корылмалар арасында 50 метрдан артык ара булганда-алар арасында урнашкан, ләкин 55 метрдан артмаган участок уртасына кадәр;

- аерым торучы биналарда, биналарда һәм корылмаларда-периметр буенча җаваплы зат биләгән бина участогының озынлыгы буенча, киңлегә 10 метр булган биналар өчен.

8.1.4.2. Урамнарның машиналар йөрү өлеше буенда урнашкан биналар, биналар, корылмалар һәм биналар өчен:

1 — урамнарда ике яклы һәм бер яклы төзелешле-бина буенда җаваплы зат биләгән участокның озынлыгы буенча, тротуар һәм Яшел зонаның киңлегә машиналар йөрү өлешенә кадәр.

8.2. Территорияне чистарту

8.2.1. Физик һәм юридик затлар, оештыру - хокук формаларына бәйсез рәвештә, милек хокукында яисә башка хокукларда җир кишәрлекләрендә урып-жыю эшләрен оештыруны һәм җитештерүне тәэмин итәргә, шулай ук гамәлдәге җир законнары, торак урыннары территорияләрен санитар тәртиптә тотуны тәэмин итә торган үз вакытында һәм сыйфатлы санитар чистартуны һәм жыештыруны тәэмин итәргә тиеш (СанПиН 42-128-4690-88), чын кагыйдәләр.

8.2.1.1. Шәһәр җирлегә территориясендә эшчәнлек алып баручы юридик затлар, хосусый эшмәкәрләр, шәхси йорт хужалары, бакча ширкәтләре һәм башка хужалык итүче субъектлар, жыюга, саклауга һәм чыгаруга тиешле шартнамәләр төзү юлы белән, шулай ук КГМДА каты көнкүреш калдыклары белән эш итүне тәэмин итәргә тиешләр.

8.2.1.2. Территорияне, шул исәптән беркетелгән, янәшәдәге территорияне жыештыруга һәм калдыкларны һәм карны чыгаруга башкаручылар белән килешүләр төзегән җаваплы затлар контрольне тәэмин итәргә һәм башкарылган эшнең вакытында һәм сыйфатын башкаручылардан таләп итәргә тиеш.

8.2.1.3. Муниципаль берәмлек территориясендә эшчәнлек алып баручы юридик затлар, хосусый эшмәкәрләр, бакча ширкәтләре һәм башка хужалык субъектлары бурычлы:

чүп савытлары, контейнерлар булуын тәэмин итү, каты көнкүреш калдыкларын, контейнер майданчыкларын, ә анализланмаган биналарда жыю өчен үсеш,

Корылмалар һәм корылмалар-сыек калдыклар өчен җыентыклар (арткы урыннар) жиһазландырырга;

контейнерларга, контейнер майданчыкларына иреккә керү юлын тәэмин итү;

чүп савытлары, контейнерлар тотуны аларны искәртә торган төзек хәлдә тәэмин итәргә шәһәр территорияләрен ташу һәм пычрату;

үз вакытында, ким дигәндә айга бер тапкыр, чүп савытларын чистарту һәм дезинфекцияләү белән тәэмин итәргә,

сыек калдыклар өчен контейнерлар, контейнер майданчыклары, җыентыклар (арткы урыннар) үсеше;

җитештерү һәм куллану калдыкларын чыгаруны оештыруны һәм контрольне тәэмин итәргә

башкару графика аларны бетерү;

- үз вақытында буяу һәм чүп савытларын, контейнерларны, контейнер майданчыкларын юу.
- Каты көнкүреш калдыкларын жыю, саклау һәм чыгару килешүе эшчәнлек башкарылган урында сакланарга һәм кагыйдэләрнең үтөлешен контрольдә тотучы һәм юридик зат яки шәхси эшмәкәр урнашкан Идарәче компания, ТМШ язмача таләп буенча беренче таләп буенча тапшырырга тиеш.
- 8.2.2. Сәнәгать оешмалары саклагыч яшел полосалар булдырырга, торак кварталларны производство корылмаларыннан сакларга, төзекләндерергә һәм магистральләргә һәм урамнарга чыгуны төзекләндерергә һәм төзекләндерергә тиеш.
- 8.2.3. Муниципаль берәмлек территориясендә житештерү һәм куллану калдыкларын санкцияләnmәгән урыннарда туплау һәм урнаштыру, төзелеш материалларын, агач, печән, ашламалар һәм башкаларны складлау тыела; Яшел Үзән муниципаль районы Башкарма комитетының рөхсәтән рәсмиләштергәндә вақытлыча складлау ике айдан да артык вақытка рөхсәт ителми.
- Житештерү һәм куллану калдыкларын рөхсәтсез урыннарда урнаштырган затлар үз хисабына әлеге территорияне жыештырырга һәм чистартырга тиешләр.
- Жир кишәрлекләренең хужалары, кулланучылары яки милекчеләре үз территорияләрендә рөхсәтсез калдыклар урнаштыруга юл куймаска тиеш.
- 8.2.4. Муниципаль берәмлек территориясендә санитар тәртиптә тоту максатыннан тыела:
- 8.2.4.1. контейнер майданчыкларына, чүп-чар кабул итү камераларына автотранспорт чаралары белән подъездларны ябарга.
- 8.2.4.2. сәнәгать, көнкүреш һәм коммуналь калдыкларны, чүп-чарны, яфракларны, агач кисүләргә һ.б. яндырырга, шул исәптән контейнерларда һәм чүп савытларында, махсус жайланмалар кулланмыйча. Муниципаль берәмлек территориясендә сәнәгать һәм көнкүреш калдыкларын күмү, моның өчен махсус билгеләнгән урыннардан тыш;
- 8.2.4.3. көнкүреш һәм коммуналь калдыклар белән контейнерлар-жыентыклар тутырыгыз һәм тире-юньдәге территорияне пычратыгыз;
- 8.2.4.4. муниципаль берәмлек территориясендә калдыкларны һәм чүп-чарны контейнерлардан һәм чүп-чардан тыш ташларга, рөхсәтсез калдыклар һәм чүп-чар ташларга;
- 8.2.4.5. калдыкларны, чүп-чарны һәм башка пычраклыкларны турыдан-туры басуларга, бакчаларга, урманнарга, сазлыкларга, паркларга, газоннарга, су объектларына һәм аларның яр буе саклагыч полосаларына һәм башка урыннарда ташларга. Калдыкларны ташыганда машина йөртүче үзе белән Документлар, хәрәкәт маршруты һәм калдыкларны тапшыру урыны күрсәтелгән булырга тиеш. Маршруттан тайпылу рөхсәт ителми.
- 8.2.4.6. сайлагыз азык калдыклары һәм икенчел чимал (тукымалар, банкалар, шешәләр, кәгазь, пластик капчыклар һ. б.) чүп үткәргечләрдән һәм чүп-чардан;
- 8.2.4.7. бу максатлар өчен сакланган урыннарда азык калдыклары савытларын юыгыз;
- 8.2.4.8. территорияләргә пычратучы ачык ысул белән чүп-чар, үзгөрүчән, күбек һәм ялкынлы материалларны ташу;
- 8.2.4.9. ишегалларында һәм урамнарда сыек калдыклар ташыгыз, шулай ук моның өчен коелар һәм яңгыр канализациясе дренажларын кулланыгыз;
- 8.2.4.10. бер ишегалдында бер үк санитар жайланмалар (бәдрәфләр, ишү чокырлары һ. б.) урнаштырырга.;
- 8.2.4.11. канализацияләnmәгән торак йортлардан һәм башка корылмалардан яңгыр канализациясенә, рельефка, кюветларга һәм су объектларына канализация сулары чыгаруны оештыру. Ишү чокырын йорт хужасы территориясә артына урнаштыру тыела.
- 8.2.4.12. чүп-чарны машиналар йөри торган өлешкә һәм яңгыр канализациясә коеларына сөртегез;
- 8.2.4.13. транспорт чаралары, башка механизмнар яки кышкы урып-жыю эшләрен башкару өчен киртә.
- 8.2.4.14. Торак фондына хезмәт күрсәтү оешмалары тәэмин итәргә тиеш:
- хезмәт күрсәтелә торган территориядә каты калдыклар өчен жыентыклар урнаштыра, ө канализацияләnmәгән биналарда, моннан тыш, сыек калдыклар өчен жыентыклар (ишү) булырга тиеш; территорияне вақытында жыештыру һәм аның санитар торышын системалы күзәтү;
 - калдыкларны чыгаруны оештыру һәм калдыкларны чыгару графигын үтәүне контрольдә тоту;
 - ирекле подъезд һәм яктырту контейнерлар һәм чүп жыючылар урнаштыру өчен майданнар янында;
 - калдыклар өчен контейнерлар һәм чүп жыючылар (башка оешмалар балансында булган контейнерлардан һәм бункерлардан тыш) төзек хәлдә тоту территорияләргә ташып һәм пычратмыйча гына;
 - халык арасында территория жыештыруны оештыру буенча киң аңлату эшләре алып бару.
- 8.2.5. Муниципаль берәмлек территориясендә житештерү һәм куллану калдыкларын махсус жайланмалар кулланмыйча яндыру тыела.
- 8.2.6. Житештерү һәм куллану калдыкларын торак йортлардан, сәүдә һәм жәмәгать туклануы оешмаларыннан, мәдәнияттән, балалар һәм дөвалау оешмаларыннан чыгару әлеге оешмалар һәм йорт хужалары, шулай ук житештерү һәм куллану калдыкларын житештерүче башка оешмалар тарафыннан каты көнкүреш калдыкларын чыгару буенча махсуслаштырылган оешма белән шартнамәләр нигезендә чыгарыла.
- 8.2.7 ремонт вақытында барлыкка килгән калдыкларны чыгару гамәлгә ашырыла төзелеш калдыкларын һәм чүп-чарны чыгару буенча махсуслаштырылган оешма белән килешүләргә нигезендә куллануны ремонтлаучы затлар тарафыннан моның өчен махсус билгеләнгән урынга бүлөп бирелгән.

□ Ремонт вақытында барлыкка килгән калдыкларны каты көнкүреш калдыклары (каты көнкүреш калдыклары) һәм ҚДМ вақытлыча саклана торган урыннарға туплау тыела.

8.2.8. Урамнарны, майданнарны, скверларны һәм башка жәмәгать урыннарын производство һәм куллану калдыклары белән подъезд, подъезд, керү сулары һ.б. чүп-чарны тыгмас өчен, кечкенә күләмле калдыкларны (чүп савытлары, баклар) вақытлыча саклау өчен махсус билгеләнгән булырга тиеш.

Житештерү һәм куллану калдыкларын вақытлыча саклау өчен савытлар урнаштыруны һәм аларны үз вақытында чистартуны тиешле территорияләргә жыештыру өчен жаваплы затлар 8.2.1 пункты нигезендә башкаралар. чын кагыйдәләр.

Урналарны (бакларны) тәзек һәм пөхтә хәлдә тотарга, чүп жыелган саен чистартырга, ремонтларга, буяп торырга кирәк.

Чүп савытларын тутыру барышында милекчеләр, арендаторлар үз көчләре белән яки жыештыручы оешма белән килешү буенча башкарыла. Чүп савытларын юу, ремонтлау, буяу мәжбүри тәртиптә пычранган саен башкарыла.

Бу кагыйдәләрде күрсәтелгән жаваплы кешеләр бурычлы:

1) бу кагыйдәләр таләпләренә туры китереп каты коммуналь калдыклар, зур габаритлы, төзелеш чүп-чары һәм башка калдыкларны жыюны, туплауны, чыгаруны оештырырга;

2) каты коммуналь калдыклар жыю өчен чүп савытлары, контейнер майданчыклары һәм контейнерлар, бункер-туплагычлар һ. б. булуны тәэмин итәргә, ә канализацияләнгән биналарда, биналарда һәм корылмаларда сыек калдыклар өчен жыентыклар (ишү) урнаштырырга;

3) контейнерларга, бункерларга һәм контейнер майданчыкларына ирекле керү юлын тәэмин итү;

4) Каты коммуналь калдыкларны, чүп-чар, шәһәр территорияләрен пычратмый торган бункер-туплагычларны жыю өчен контейнерларны тәзек хәлдә тотуны тәэмин итәргә;

5) сыек калдыклар өчен чүп савытларын, контейнерларны, бункерларны һәм контейнер майданчыкларын, жыентыкларны (ишү) вақытында чистартуны һәм дезинфекцияләүне тәэмин итү;

6) житештерү һәм куллану калдыкларын чыгаруны оештыруны һәм аларны бетерү графигын үтәүне контрольдә тотуны тәэмин итү;

7) каты коммуналь һәм башка калдыкларны вақытында чыгарырга;

8) контейнерларны, бункерларны һәм контейнер майданчыкларын вақытында буяу һәм юу.

Чүп-чарны чүп-чар белән тутырырга ярамый, урнадан 3 метр радиустагы территория чиста булырга тиеш.

8.2.9. Житештерү һәм куллану калдыкларын контейнер майданчыгынан, 1(бер) метр ераклыкта, шулай ук контейнерлардан чүп ташу транспортына төшкәндә төшеп калган калдыкларны чыгаруны гамәлгә ашыручы оешма хезмәткәрләре тарафыннан чыгарыла.

8.3. Язгы-жәйге чорда территорияне жыештыру үзенчәлекләре

8.3.1. Территорияне язгы-жәйге жыештыру 15 апрельдән 15 октябргә кадәр башкарыла һәм урамнарны, тротуарларны, майданнарны юу, су сибү күздә тотыла.

Климат шартларына карап, Яшел Үзән муниципаль районы Башкарма комитеты карары белән язгы-жәйге урып-жыю чоры үзгәргә мөмкин.

8.3.2. Урамнарның һәм майданнарның бөтен киңлегә юуга дучар булырга тиеш.

8.3.3. Чүп савытларын һәм ком, тузан, чүп-чардан чистартуны иртәнгә 7гә тәмамларга кирәк.

8.3.4. Тротуарларны һәм ишегалды территорияләрен, яшел үсентеләргә һәм газоннарны юу һәм сугару оешмалар һәм бина милекчеләргә көчә белән башкарыла.

8.3.5. Юл өслекләрен һәм тротуарларны юу, шулай ук тротуарларны сөртү 23 сәгатьтән 7 сәгатькә кадәр башкарылырга тиеш, ә урамнарның машиналар йөрү өлешен кирәк булганда иртәнгә 9дан 21 сәгатькә кадәр сөртәргә кирәк.

8.4. Көзге-кышкы чорда территорияне жыештыру үзенчәлекләре

8.4.1. Көзге-кышкы жыештыру 15 октябрдән 15 апрельгә кадәр үткәрелә һәм чүп-чар, кар һәм боз, пычрак, урамнарға ком, бозлавыкка каршы реагентлар сибүне күздә тоту.

Климат шартларына карап, Яшел Үзән муниципаль районы Башкарма комитеты карары белән көзге-кышкы урып-жыю чоры үзгәргә мөмкин.

Кардан, боздан чистарту, ком сибү һәм бозга каршы махсус препаратлар белән эшкәртү кар ява башлаганнан яки бозлык башланганнан ук башлангыч булырга тиеш.

8.4.2. Биналарның, корылмаларның, корылмаларның түбәләренә, кәрнизләренә һәм козырекларына артык йөкләнешне булдырмау өчен, шулай ук алып баручы конструкцияләргә жимерелүен булдырмау өчен, кар һәм һәр күп кар яуганнан соң барлыкка килгән боз үсүе хужалар, хезмәт күрсәтүче оешмалар, бу биналар, корылмалар һәм корылмалар тарафыннан тиз арада жыештырылырга тиеш саклык чаралары, шул исәптән жыештыру, чистарту эшләре башланганчы куркынычсызлык чараларын тәэмин итү мәжбүри тәртиптә: кизү торучыларны билгеләү, тротуарларны сигнал тасмасы белән койма, куркынычсыз башка юлны тәэмин итү, биюктә эшләүче затларны иминиятләштерү жиһазлары белән тәэмин итү.

8.4.2.1. Түбәләргә һәм козырекларны кардан һәм боздан вақытында чистартырга, кәрнизләрдән, балконлардан һәм лоджияләрдән боз, кар һәм боз сөңгеләрен бетерергә кирәк. Түбәне кар катламы барлыкка килүгә юл куймыйча, вақыт-вақыт кардан чистартырга кирәк. Боз ишелеп төшү, боз сөңгеләрен алу, түбәләргә кардан чистарту йорт хужалары яки идарәче оешмалар тарафыннан башкарыла.

Биналарның түбәләрен кардан, боздан һәм боз сөңгеләреннән чистарту, куркыныч участокларны алдан койма белән корган саен башкарылырга тиеш. Кар һәм боз ташлаганда, боз сөңгеләрен әйләндергәндә, түбәдәге ремонт һәм башка эшләр башкарганда, агачларны һәм куакларны, һава электр белән тәэмин итү, яктырту һәм элемтә линияләрен, юл билгеләрен, юл светофорларын, юл киртәләрен, жәмәгать транспортын көтү павильоннарын, декоратив бизәкләү һәм биналарның инженерлык элементларын һәм башкаларны саклауны тәэмин итүче чаралар күрелергә тиеш. Күрсәтелгән элементлар бозылган очракта, алар түбәне чистарткан һәм зыян китергән зат хисабына торгызылырга тиеш.

8.4.2.2. Биналарның түбәләрен кар, боз һәм жәяүлеләр зоналарына керүче боз сөңгеләреннән чистарту, куркыныч участокларны алдан койма белән әйләндереп алынган саен башкарылырга тиеш.

8.4.2.3. Биналарның түбәләрен кардан, боздан һәм боз сөңгеләреннән тротуарларга агызып, урам ягына караган түбә өслегеннән тәүлекнең якты вакытында гына чистарту рәхсәт ителә. Түбәнең калган нурларыннан кар ташлау, шулай ук яссы түбәләр ишегалды территорияләренә чыгарылырга тиеш. Кар ташланыр алдыннан кешеләрне агачлар, куаклар, урам электр яктырту һава линияләре, сузулар, реклама конструкцияләре, светофор объектлары, юл билгеләре, элемтә линияләре, билге һ. б. тулысынча саклауны тәэмин итүче саклык чаралары үткәргә кирәк.

8.4.2.4. Түбәдән сбгытылган яки оешмалар, төзелеш майданнары һ.б. территорияләреннән жыелган кар 24 сәгать эчендә чыгарылырга тиеш. Предприятие, оешма, автомобиль парковкалары, тукталышлар, төзелеш майданчыклары һ.б. территорияләренә кар чыгару тыела. Махсус оешмалар тарафыннан чистартыла торган юлларда кар түбәдән, юл өслегеннән сметалы кар чыгарганчы түшәргә һәм алар белән гомуми валга салырга кирәк.

8.4.2.5. Ишегалды территорияләреннән һәм квартал эчендәге юллардан чистартыла торган кар вакытлыча ишегалды территориясендә автотранспортның ирекле йөрүенә һәм жәяүлеләр хәрәкәтенә комачауламый торган урыннарда урнаша. Кар бөртөгә вакытында Яшел майданнарда зыян килергә тиеш түгел.

8.4.2.6. Юлларны, тротуарларны, йорт яны территориясен һәм д. р. ны жыештыру кышкы чорда, һава шартларына карамастан, жәяүлеләр һәм транспорт чараларының нормаль хәрәкәтен тәэмин итәргә тиеш.

8.4.2.7. Кышкы чорда шәһәр юлларын жыештыру үз эченә ала:

1) машиналар йөрү өлешендәге карны һәм бозны, тукталышларны һәм тукталыш платформаларын чистарту, кар сөртү, валларга күчү һәм кар чыгару;

2) кар ява башлаганнан бирле һәм бозлык барлыкка килгәннән бирле шәһәр жир транспортының юл өлешен, тротуарларны, тукталышларны һәм тукталыш платформаларын бозлавыкка каршы бозлавык катнамалар белән эшкәртү.

8.4.2.8. Юлларның машиналар йөрү өлешеннән кар, тротуарлар, парковкалар (парковка кесәләре), тукталышлар һәм тукталыш платформалары даими рәвештә жирдән файдаланучылар, юлларның ике ягында урнашкан биналарны (участокларны) арендаторлар белән килешүләр төзеп, кар катламы урнаштырылганнан бирле жыештырылырга тиеш.

Барлык тротуарлар, ишегаллары, подъездларга якын килү юллары, керү төркемнәре, шул исәптән территорияне жыештыру өчен беркетелгән подъездлар, урамнар, майданнар, яр буйлары, базар майданнары һәм башка участоклар, шул исәптән камилләштерелгән, асфальт өслеге белән кардан һәм бозлы жәядән скребок астына чистартырга һәм 8.00 сәгәткә кадәр ком сибәргә кирәк, шулай ук кирәк булганда һәм хәрәкәт өчен куркынычсыз хәлдә саклагыз.

8.4.2.9. Кар тукталыш пунктларыннан, жәяүлеләр өчен жир өсте кичүләреннән, күперләрдән һәм юлүткәргечләрдән, халык күпләп йөри торган урыннардан, хастаханәләр территориясенә һәм башка социаль мөһим объектларга керү урыннарыннан беренче чиратта (сайлап алу) алып чыгу һ.б. кар яву тәмамланганнан соң 24 сәгать эчендә башкарыла.

Урамнардан, майданнардан, майданнардан, баскычлардан, плотиналардан, скверлардан һәм бульварлардан кар һәм боз жыештыруны кичекмәстән кар ява башлаганнан башларга һәм, беренче чиратта, магистраль урамнардан, автобус трассаларыннан, күперләрдән, плотиналардан һәм юлүткәргечләрдән жәяүлеләрнең, транспортның өзлексез, куркынычсыз хәрәкәтен тәэмин итү өчен житештерергә кирәк.

8.4.2.10. Кар яву вакытында тротуарларда урнашкан шәһәр жир транспорты тукталышларын һәм тукталыш платформаларын жыештыру тәүлегенә ике тапкыр башкарылырга тиеш.

8.4.2.11. Тукталыш пунктлары территорияләренә хезмәт күрсәткәндә, бордюр таштан 0,5 метр ераклыкта юл йөрү өлешен чистартырга кирәк. Карны юлның машиналар йөри торган өлешенә чыгарырга ярамый.

8.4.2.12. Тротуарларны һәм жәяүлеләр юлларын жыештыру (кар сөртү һәм сөртү) торак фондын техник эксплуатацияләү кагыйдәләре һәм нормалары нигезендә башкарылырга тиеш.

Тротуарлар һәм юллар кардан, боздан асфальтка кадәр чистартылырга тиеш. Боз (бозлавык) килеп чыкканда бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелә, аннары бозны (бозлавыкны) бетерәләр.

8.4.2.13. Валларга һәм өемнәргә кар салу эшләре I һәм II класс тротуарларында кар яву тәмамланганнан соң 6 сәгәттән дә соңга калмыйча, калган территорияләрдә 12 сәгәттән дә соңга калмыйча тәмамланырга тиеш.

8.4.2.14. Чипны чистарту һәм чистарту ролл белән бер үк вакытта яки аннан соң ясалырга һәм кар белән бергә тупланырга тиеш. Валларда яки өемнәрдә жыелган кар һәм чиплар бу максатлар өчен махсус урыннарда чыгарыла.

8.4.3. Кышкы вакытта лотка зонасын жыештыру күздә тотылырга тиеш:

1) Кар йөкләүче аша узу өчен чик ташын чистарту;

2) кар йөкләүчедән соң бордюр ташка кадәр метр зонаны чистарту һәм Кар валын формалаштыру;
3) эрегән суларның даими төшүен тәэмин итү өчен, яңгыр канализациясенә яңгыр такталарын тиз һәм даими чистарту.

8.4.3.1. Шәһәр юлларының машиналар йөрү өлешен механикалаштырылган ысул белән (урып-жыю техникасы комплекслары) жыештырганда һәм Кар валлары барлыкка килгәндә жәяүлеләр кичү урыннарында, парковкалар (парковка кесәләре), тукталышлар һәм шәһәр жир өсте транспортының тукталыш платформалары, юл аркылы чыгу урыннарында таратырга кирәк.

8.4.3.2. Юлларның машиналар йөри торган өлешеннән карны подносларга яки бүлүче полосага чыгарырга һәм 2,0 - 2,5 метр киңлектәге күз яшьләре белән Кар валлары рәвешендә формалаштырырга кирәк.

8.4.3.3. Кар яуган вакытта юлларның машиналар йөри торган өлешеннән кар яудырылырга тиеш.

8.4.3.4. Юлларны жыештырганда тышкы яктырту терәкләренең, приопорный щиткаларының, идарә шкафларының һәм башка корылмаларның, агачларның, куакларның сакланышын, шулай ук юл буенда механикалаштырылган кар чистарткандә яшеллекләрнең сакланышын тәэмин итәргә кирәк.

8.4.4. Татарстан Республикасы буенча Роспотребнадзор идарәсенә Зеленодольск районы һәм Зеленодольск шәһәре территорияль бүлгә белән килештереп ел саен вакытлыча кар ташлау урыннары Зеленодольск муниципаль районы Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә;

Яшел үсентеләр, балалар, спорт майданчыклары булган территорияләрдә вакытлыча кар урнаштыру, шулай ук кар складлары вакытында яшеллекләргә зыян салу рәхсәт ителми. Ишегалды эчендәге территорияләрдә кар өемнәре эрегән суларны агызуны күздә тотарга тиеш.

8.4.4.1. Карны вакытлыча складлау урыннары машина юллары, яктырту, көнкүреш бүлмәләре һәм Кар складлары өчен кирәкле механизмнар белән жиһазландырыла.

8.4.4.2. Вакытлыча тупланган урыннарда житештерү һәм куллану калдыклары белән пычранган карны кабул итү рәхсәт ителми.

8.4.4.3. Әлеге Кагыйдәләрнең 8.4.4 пунктында билгеләнгән тәртиптә килештерелмәгән урыннарда кар чыгару һәм жыеп кую тыела.

8.4.4.4. Карны вакытлыча туплау урыннары чүп-чардан чистартылырга һәм төзекләндерелергә тиеш.

8.4.4.5. Законнарда каралган очрактан тыш, тыела:

1) гомуми файдаланудагы юллар һәм юллар йөрү өлешенә кар, квартал эчендәге юллардан, ишегалды территорияләреннән, предприятие, оешма территорияләреннән, төзелеш майданчыкларыннан, сәүдә объектларыннан чистартыла торган боз, шулай ук юл йөрү өлешен жыештыручы оешма белән килешү булмаганда хәрәкәт итәргә яки күчерергә;

8.5. Төзекләндерү элементларын тоту тәртибе

8.5.1. Төзекләндерү элементларын тотуга гомуми таләпләр.

8.5.1.1. Төзекләндерү элементларын, һәйкәлләрне, мемориалларны торгызу һәм ремонтлау эшләрен дә кертәп, физик һәм (яки) юридик затлар милек хокукында төзекләндерү элементларына, хужалык алып бару, оператив идарәгә ия булалар, яисә милекче яки вәкаләтле зат белән төзелгән килешүләр нигезендә төзекләндерү элементларын карап тотарга тиеш.

Төзекләндерүнең башка элементларын карап тотуны оештыру Яшел Үзән муниципаль районы Башкарма комитеты тарафыннан әлеге максатларга шәһәр бюджетында каралган чаралар кысаларында килешүләр (шартнамәләр, контрактлар) буенча гамәлгә ашырыла.

8.5.1.2. Подъезд, шул исәптән йорт яны территорияләрендә, павильоннар, киосклар, палаткалар һәм тышкы төзекләндерү элементлары, газон коймалары, сезонлы базарлар, жәйге кафелар, коймалар, коймалар, павильоннар транспорт тукталышларында, гаражларда, хужалык корылмаларында, сарайларда, тротуарларда, кече спорт корылмаларында, төзекләндерү элементларында кварталлар, бакчалар, парклар, пляжлар, реклама тумбалары, стендлар, газета, афишалар һәм игъланнар өчен щитлар, яктылык рекламалары, билге, биналарны һәм һәйкәлләрне декоратив яктырту жайланмалары, урам яктырту фонарьлары, терәк баганаларны, шул исәптән павильоннарны, киоскларны, палаткаларны һәм жәйге кафеларны эксплуатацияләүгә һәм урнаштыруга рәхсәт муниципаль берәмлек Башкарма комитетының вәкаләтле органнары белән килештерелгән проектлар буенча гына рәхсәт ителә.

8.5.1.3. Күчмә ваклап сату объектларын - лотоклар, арбалар, аттракционнар, шул исәптән уен, цирклар, зоопарклар һ.б. урнаштыру, эксплуатацияләүгә рәхсәт муниципаль берәмлек Башкарма комитетының вәкаләтле органнары белән килештереп бирелә.

8.5.1.4. Оешмалар, предприятиеләр, учреждениеләр, шәхси фирмалар һәм эшмәкәрләр үрнәк тәртиптә павильоннар, киосклар, палаткалар һәм кече архитектура формаларын тотарга, аларны төзекләндерергә һәм буяуны ясарга тиешләр.

8.5.1.5. Киосклар, павильоннар, палаткалар, лотоклар, коймалар, газон һәм тротуар коймалар, транспорт көтү павильоннары, телефон кабиналары, кече спорт корылмалары, кварталлар, бакчалар, парклар, реклама тумбалары, стендлар, газета өчен щитлар, афишалар һәм игъланнар, транспорт тукталышлары күрсәткечләре, жәяүлеләр өчен эскәмияләр буяу кирәк елга ким дигәндә бер тапкыр, шулай ук кирәк булганда житештерегез.

8.5.1.6. Таш, тимер - бетон һәм металл коймаларны, урам утлары фонарьларын, терәкләрне, трансформатор будкаларын, металл капкаларны, ижтимагый һәм сәнәгать биналарын елына ким дигәндә бер тапкыр буяп куярга кирәк.

8.5.1.7. Барлык оешмаларның житөкчеләре, билгеләнгән тәртиптә килешенмәгән һәм архитектура-сәнгать таләпләренә туры килмәгән витриналары, билгеләре һәм башка төр рекламалары булган милек формаларына бәйсез рәвештә, Яшел Үзән муниципаль районы Башкарма комитеты таләпләрен үтәргә тиеш.

8.5.1.8. Дисплей шкафлары махсус яктырту жиһазлары белән жиһазландырылырга тиеш.

8.5.2. Якты билгеләр, реклама һәм дисплей шкафлары.

8.5.2.1. һәртөрле билге кую Зеленодольск муниципаль районы Башкарма комитеты белән эскизлар килешкәннән соң гына рөхсәт ителә.

8.5.2.2. Яктылык рекламаларын һәм билгеләрен файдаланучы оешмаларга аларны көн саен караңгы көннәр башлану белән кабызырга һәм урам утларын сүндерү вакытыннан алда түгел, ә яктылык көненнән дә соңга калмыйча сүндерергә, янган газ яктырткычларын һәм электролампларны вакытында алмаштырырга кирәк.

Аерым реклама билгеләре яки билге эшләмәгән очракта, аларны тулысынча сүндерергә кирәк.

8.5.2.3. Дисплей шкафлары махсус яктырткычлар белән жиһазландырылырга тиеш.

8.5.2.4. Газета, афишалар, плакатлар, төрле белдерүләр һәм рекламалар махсус урнаштырылган стендларда гына чыгарыла ала.

8.5.2.5. Электр транспорты терәкләреннән, урам утларыннан, биналар нигезеннән, коймалардан һәм башка корылмалардан өлгә объектлардан файдаланучы оешмалар чистарта.

8.5.2.6. Тышкы реклама чараларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

8.5.3. Кечкенә архитектура формаларын төзү, урнаштыру һәм саклау.

8.5.3.1. Физик яки юридик затлар кече архитектура формалары булган очракта аларны ремонтлау һәм буяу эшләрен башкарырга, төс гаммасын Яшел Үзән муниципаль районы Башкарма комитеты белән килештерергә тиеш.

8.5.3.2. Киосклар, павильоннар, павильоннар, арбалар, лотоклар, эскәмияләр, коймалар, газон коймалары, тротуарлар, транспорт көтү павильоннары, телефон кабиналары, спорт корылмалары, афишалар һәм игъланнар өчен стендлар, реклама тумбалары, транспорт тукталышлары һәм кичүләр күрсәткечләре, эскәмияләргә елына ким дигәндә бер тапкыр буяп куярга кирәк.

8.5.3.3. Урамнарны яктырту фонарьларының, баганаларның, трансформатор будкаларының һәм киоскларның, торак, ижтимагый һәм сәнгать биналарының металл капкаларының таш, тимер - бетон һәм металл коймаларын, ким дигәндә, ике елга бер тапкыр, ә ремонт кирәк булганда, буяуны башкарырга кирәк.

8.5.4. Биналарны һәм корылмаларны ремонтлау һәм карап тоту.

8.5.4.1. Биналарны һәм корылмаларны эксплуатацияләү, аларны ремонтлау билгеләнгән техник эксплуатация кагыйдәләре һәм нормалары нигезендә башкарылырга тиеш.

8.5.4.2. Агымдагы һәм капитал ремонтны, биналарның һәм корылмаларның фасадларын буяуны, аларның техник торышына карап, бина һәм корылма милекчеләре яки милекче белән килешү буенча башкарырга кирәк. Биналар, корылмалар һәм корылмалар эчтәлегә:

- конструктив элементларны һәм бизәкләргә, шул исәптән керү ишекләрен һәм козырекларын, балкон һәм лоджия коймаларын, кәрниз, подъезд һәм аерым баскычларны, төшү һәм баскыч коймаларын, витриналарны, декоратив детальләргә һәм башка конструктив элементларны вакытында ремонтлау һәм торгызу;

- дренаж, дренаж торбалары һәм сливаларның булу-булмавын һәм эчтәлеген тәэмин итү;

- түбә һәм козырекларны кардан һәм боздан вакытында чистарту, карнизлардан, балконнардан һәм лоджиядән боз сөңгеләргә бетерү;

- мөһерләү, тегү, ярылу һәм чокыр;

- отмостокларны, подвал тәрәзәләрен һәм подвал подвалларын торгызу, ремонтлау һәм вакытында чистарту;

- электр яктырту фасадында урнаштырылганны төзек хәлдә тоту һәм караңгылык башлану белән аны кабызу;

- фасад өслекләрен аларның торышына һәм куллану шартларына карап вакытында чистарту һәм юю;

- тәрәзәләр һәм тәрәзәләр, билгеләр һәм күрсәткечләр вакытында юыла;

- язулардан, рәсемнәрдән, граффитидан, игъланнардан, плакатлардан һәм башка мөгълүмати-басма продукциядән чистарту.

8.5.4.3. Аерым детальләргә бетерү яки үзгәртү белән бәйлә биналарны үзгәртү, шулай ук яңаларын урнаштыру һәм булган тәрәзә, ишек ачыкларын реконструкцияләү, подъезд, пандус, юллар урнаштыру һәм төзү, төрле техник жайланмалар, реклама конструкцияләре, билге бинасына беркетү Яшел Үзән муниципаль районы Башкарма комитеты белән килештереп башкарыла.

8.5.4.4. Балконнарда, лоджияләрдә нинди дә булса үзгәрешләр ясау, урамга чыгучы биналарның тышкы фасадларының келәмнәрен, киёмнәрен, келәмнәрен, тәрәзәләрен асып кую, шулай ук аларны төрле көнкүреш әйберләргә белән тулыландыру тыела.

8.5.4.5. Ишегалды территорияләрен металл калдыклар, төзелеш һәм көнкүреш чүп-чары, өй савыт-сабалары һәм башка материаллар белән томалау һәм тыгылу тыела.

8.5.4.6. Биналарда урам атамасын һәм йортларның номерларын, расланган үрнәктәге номерларны, ә почмак йортларында кисешкән урамнарның исемнәрен күрсәтүче күрсәткечләр куелырга тиеш.

Биналарда урамның исеме һәм расланган йортларның номерларын, ә почмак йортларында кисешкән урамнарның исемнәрен күрсәтәп, Татарстан Республикасының ике дөүләт телендә күрсәткечләр куелырга тиеш.

8.5.5. Балалар һәм спорт майданчыларында, паркларда, скверларда, ел вақытына карамастан, маневр ясау (йөрү, борылыш), транспорт чаралары, прицеппар һәм башка хәрәкәт чаралары кую тыела.

8.6. Территорияләргә яшелләндерү һәм карап тоту буенча эшләр

8.6.1. Яшел киңлекләргә территориягә төзекләндерүнең мәжбүри элементы булып тора. Төзекләндерү эшләрен башкарганда булган яшеллекләргә максималь рәвештә саклап калу зарур.

яшелләндерү объектлары янында төзелеш майданчыларын оештырганда проектта саклана торган яшел үсентеләрнең тулылыгын саклау чараларын күрергә кирәк: койма белән каплау, түбән һәм киң түбәләргә кисәкчә кисү, агач кәүсәләргә саклау, куак тажларын бәйләү, туфракның тыгызлануын кисәтү максатларында юллар янындагы үсемлекләргә астындагы туфрак участкаларына шагыл туфрак салу;

территорияләргә планлаштыру, жир асты коммуникацияләргә сузу, юлларны, юлларны һәм тротуарларны төзекләндерү эшләргә яшелләндерү алдыннан тәмамлануына тиеш;

туфрак катламын бозу белән бәйләү ремонт, төзелеш һәм башка эшләр башкарганда, Яшел төзелештә киләчәктә кулланы өчен туфракның уңдырышлы катламын алып ташларга һәм сакларга кирәк. Югарыда күрсәтелгән эшләр тәмамлангач, бозылган жир участкаларын һәм утыртмаларны торгызырга кирәк. Реконструкция эш житештерү проектында каралырга тиеш;

ТР Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләргә министрлыгында консолидацияләгән һәм республика бюджетына кергән жир кишәрлекләргә арендага өчен кергән табыш нәтижәләргә ясалды.

Зеленодольский шәһәргә территориясендәгә барлык яшел үсентеләр, милек формаларына карамастан, саклануына тиеш.

Үзләрендә урнашкан яшел үсентеләргә булган жир кишәрлекләргә (алга таба - жирдән файдаланучылар) файдалануда (биләүдә) юридик яисә физик затлар яшел үсентеләргә сакларга һәм сакларга тиеш

Оешма һәм ведомстволарның яшелләндерелгән территорияләргә карап тоту өлгә объект карамагындагы юридик һәм физик затларга йөкләнә. Шулай ук вақытта яшелләндерелгән территориягә карап тоту категориягә Зеленодольский муниципаль районы Башкарма комитетының вәкаләтле органы тарафыннан яшелләндерү объектының урнашу урынына, функциясенә һәм әһәмиятенә карап билгеләнә.

Зеленодольский шәһәргә территориясендә яшел үсентеләргә булдыру, аларны карап тоту һәм саклау кагыйдәләрендә күрсәтелгән форма буенча, объектның төп состав элементларын һәм аны карап тотуның төп юнәлешләргә теркәп, һәрбер жирдән файдаланучы исәпләү объекты паспортына ия булырга тиеш

8.6.1.1. Яшел майданнар хужалары:

яшел үсентеләргә саклау һәм квалификациягә карау;

елның жәйгә вақытында коры һавада газоннар, чәчәк түтәлләргә, агачлар һәм куаклар сугаруны тәэмин итәләр;

газоннарның саклануын һәм бөтенлеген тәэмин итә;

яңа агачлар һәм куаклар утырту һәм күчәрәп утырту, шулай ук Башкарма комитет белән килешкән проектлар буенча гына юллар, майданчылар, газоннар чөлтәргә планлаштыру үзгәртелә;

яшелләндерү объектларында сулыклар булганда аларны чиста тоталар һәм 10 елга бер тапкыр капитал чистарталар;

8.6.1.2. Яшелләндерелгән территорияләрдә рөхсәт ителми:

урнаштыру биналар, аларның эшләвен һәм хезмәтен тәэмин итү өчен эшләнгән корылмалардан кала;

агачларны һәм куакларны үз белдегә белән утырту һәм кисү, газоннарны һәм чәчәк түтәлләргә юк итү;

хәрәкәт итү, ял итү һәм уеннар өчен бакчалар, скверлар, паркларның мемориаль зоналары газоннарында, гомуми файдаланудагы яшелләндерү объектлары булган бульварларда урнашу;

яшелләндерү объектларында чаңгы һәм чана шуу өчен махсус билгеләнгән урыннардан тыш;

агачларга һәм башка яшел үсентеләргә гамак, таган, турник, кер юу арканнарын асып куярга, агачларга тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары, күрсәткечләр, афишалар, игъланнар, агитация материаллары, техник конструкцияләр, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмат белән тәэмин итү чаралары, баганалардан, коймалардан, реклама щитларыннан, электр үткәргечләрдән, лампалар, чәнечкелә коймалар бәйләргә;

тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын, күрсәткечләргә (рөхсәтсез, паспортсыз), агитация материалларын, техник конструкцияләргә, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмат белән тәэмин итү чараларын урнаштырырга;

стационар булмаган объектлар, шулай ук юл сервисы объектларын урнаштыру, шулай икәпән ел вақытына карамастан, автостоянкалар һәм парковкалар урнаштыру;

төзелеш һәм башка материаллар, калдыклар, чүп-чар, бозга каршы материаллар һәм башка зарарлы матдәләр, шулай ук ком һәм бозга каршы реагентлар белән пычранган кар, боз киселгән;

яшелчә бакчалары өчен казу;

йорт хайваннары газоннарында һәм чәчәкләрдә йөрөгез;

куллануына Ротор кар чистарту машиналары утыртуга кар кәрмәсен өчен махсус кулланма жайланмаларсыз;

яфракларны, үләнне, ботакларны яндырырга, шулай ук аларның сметаларын лотокларга һәм башка суүткәргеч жайланмаларга кертәргә;

смета һәм чүп-чарны газоннарга ташлагыз;

янгыннарны кабызыгыз, шул исәптән ачык ут куллануны, ачык ут белән ризыкны жылылык белән эшкәртү өчен мангалалар һәм башка жиһазлар куллануны үз эченә алган чаралар үткәру;

сок, резинаны чыгару өчен агачларны кисегез, аларга башка механик зыян китерегез;

житештерү һәм куллану калдыкларын, шул исәптән автомобиль покрывкаларын территорияләренә төзекләндерү, шәһәр территориясендә клумбалар оештыру өчен файдаланырга;

күпеллек чөчәкләр белән мәшгуль булган жир кишәрлекләреннән кар чыгару, шулай ук кар яву урыннарыннан салкынга чыдам үсемлекләр утырту белән мәшгуль участокларны фаш итү;

санитар таләпләре югары булган урыннардан тыш, шәһәр территорияләрендә агач көүсәләрен агарту (чүп контейнерларына, жемәгать бөдрәфләрәненә якынлык һ. б.);

яшелләндерелгән территорияләрдә урнашкан скульптура, эскәмияләр, коймалар, чүп савытлары, балалар һәм спорт жиһазларын бозу;

агач тамырларын магистральдән 1,5 метрдан якынарақ фаш итү һәм агач муеннарын жир яки төзелеш калдыклары белән каплау;

транспорт чараларын, шул исәптән төзекләндерелмәгән (төзек булмаган), урман парклары, парклар, бакчалар, бульварлар, шәһәр урманнары яшелләндерелгән территорияләрдә ел вакытына карамастан, әлеге территорияләрдә кирәкле эшләр башкару очрактарынан тыш, торгызу эшләрен мәжбүри башкару шартларында урнаштырырга;

транспорт чараларын, шул исәптән төзекләндерелмәгән (төзек булмаган), дөвалау, балалар укуы һәм фәнни учреждениеләрәненә, сәнәгать предприятиеләрәненә, спорт комплексларының һәм торак кварталларының Яшел территорияләрендә ел вакытына карамастан, әлеге территорияләрдә кирәкле эшләр башкару очрактарынан тыш, урнаштырырга.

8.6.2. Территорияне яшелләндерү, паркларны, скверларны, яшел зоналарны карап тоту һәм торгызу эшләре Зеленодольский муниципаль районы Башкарма комитеты тарафыннан сатып алулар (контрактлар) буенча шәһәр бюджетында әлеге максатларга каралган акчалар чикләрендә муниципаль ихтыяждарны тәмин итү өчен гамәлгә ашырыла.

8.6.3. Барлык оештыру хокукый милек формаларының һәм формаларының юридик һәм физик затлары тиешле территорияләрдә булган яшел үсентеләрәненә тулысынча саклануын һәм агротехник кагыйдәләр нигезендә аларны квалификацияле карап тотуны тәмин итәргә тиеш:

- санитар чистарту;
- газоннарны, чөчәк түтәлләрен һәм үсентеләрне вакытында сугару;
- чүп үләннәренә, кортыкчыларга һәм авыруларга каршы көрәш;
- вакытында чөчү газоны үткәру;
- чөчәкләр утырту, газон үләннәре утырту;
- Яшел Үзән муниципаль районы башкарма комитеты раслаган проект нигезендә төзекләндерү эшләрен башкару.

- яшел үсентеләрне санитар һәм формалы рәвештә юу. Яшел үсентеләрне санитар һәм формалы кисү Зеленодольский муниципаль районы Башкарма комитеты белән килештерелгән очракта башкарыла.

Урамнар, майданнар, парклар, скверлар һәм күп катлы йортлар территорияләрендә агачлар һәм куаклар утырту, скверлар һәм паркларны чөчәк бизәлеше, шулай ук ландшафт архитектурасы объектларын капитал ремонтлау һәм реконструкцияләу бары тик Яшел Үзән муниципаль районы Башкарма комитеты белән килештерелгән проектлар буенча гына башкарылырга мөмкин.

8.6.4. Яшел үсентеләр майданнарында йорт яны территориясе чикләрендә тыела:

- газоннарда һәм яшь урман утыртмаларында йөрәргә һәм ятарга;
- агачларны, куакларны, ботакларны һәм ботакларны сындыру, яфрактарны һәм чөчәкләрне өзү, жимешләренә бәрәп төшерү һәм жыю;
- чатырларны вату һәм ут кабызу;
- газоннарны, чөчәк түтәлләрен, юлларны һәм сулыкларны чүпләргә;
- скульптура, эскәмияләр, коймалар;
- агачлардан сок чыгарырга, язулар, агачларга ябыштырырга игъланнар, номерлар, төрле билгеләр, чыбыклар һәм агачларга чүкәчләр, таган, аркан асарга, ботакларда кер юарга, кер юарга киптерәргә;
- велосипед, мотоцикл, ат, трактор һәм автомашиналарда йөрәргә;
- автотранспорт чараларын юарга, эчке киёмнәренә юарга, шулай ук яшел үсентеләр территориясендә урнашкан сулыкларда хайваннарны юарга;
- терлек көтү;
- боз шугалаклары һәм кар таулары оештыру, чаңгы шуу, тимераякта шуу, уеннар, биюләр оештыру, шушы максатлар өчен билгеләнгән урыннардан тыш;
- калкан үсентеләрәненә коймалар куймыйча, аларны зыяннан саклауны гарантияли торган төзелеш һәм ремонт эшләре башкару;
- магистральдән 1,5 метрдан якынарақ агач тамырларын фаш итү һәм агач муеннарына жир яки төзелеш чүп-чары салу;
- яшел үсентеләр территориясендә материаллар туплау, шулай ук якын-тирә территорияләрдә яшел үсентеләр кортыкчылары таралуга ярдәм итә торган материаллар складлары оештыру;
- чүп-чар, кар һәм боз чүпләкләре оештыру, яшел үсентеләр булган участокларда түбәләрдән кар ташлау, агачларны һәм куакларны саклауны тәмин итүче чаралар күрмичә;
- үсемлек жирен, комны казу һәм башка казу;
- паркларда, урман паркларында, скверларда һәм башка территорияләрдә йөрәп, этләренә аракыдан жибәрәргә;

8.7. Юлларны карап тоту һәм эксплуатацияләү

8.7.1. Муниципаль берәмлек территориясендә юл катламын саклап калу максатыннан тыела:

- йөк төпчеге белән ташу;
- рельс, бүрәнэләр, тимер балкалар, торбалар, кирпич, башка авыр әйберләргә төяү-бушату эшләре вакытында ташлау һәм аларны складлау;
- каты өслеге булган шәһәр урамнары арасы, машиналар чылбырлы йөрештә;
- квартал эчендәгә жәяүлеләр юлларында, тротуарларда зур йөк транспортының хәрәкәте һәм тукталышы.

8.7.2. Оешмалар 8.2.1 пунктында күрсәтелгән затлар белән килешүләр нигезендә муниципаль берәмлек территорияләрен жыештыралар. чын кагыйдәләр.

8.7.3. Муниципаль берәмлек чикләрендә гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын, күперләргә, тротуарларны һәм башка транспорт инженерлык корылмаларын агымдагы һәм капитал ремонтлау, төзү һәм реконструкцияләү (федераль һәм региональ әһәмияттәгә гомуми файдаланудагы автомобиль юлларыннан, күперләрдән һәм башка транспорт инженерлык корылмаларыннан тыш) Зеленодольск муниципаль районы Башкарма комитеты белән килешүләр буенча оешмалар тарафыннан капитал салулар планы нигезендә гамәлгә ашырыла.

8.7.4. Зеленодольск муниципаль районы Башкарма комитеты белән килешүләр буенча светофорларны, юл билгеләрен, тамгаларны һәм урам хәрәкәте иминлеген тәэмин итүнең башка объектларын агымдагы һәм капитал ремонтлауны гамәлгә ашыралар.

8.7.5. Жир асты чөптөрләргә карамагындагы оешмалар, элемент люкларының каплагычлары һәрвакыт юл өслеге дәрәжәсендә торсын, даими рәвештә төзек хәлдә һәм ябык булсын өчен, даими рәвештә күзәтү торырга тиеш.

Урамнарның һәм тротуарларның йөрү өлешендә урнашкан Люк, кое капкачларын, зыян күргән яки жимерелгән очракта, шунда ук койма белән уратып алырга һәм 6 сәгать эчендә коммуникацияләр карамагындагы оешмалар яңадан торгызырга кирәк.

8.8. Зеленодольский шәһәре территориясен яктырту

8.8.1. Урамнар, юллар, майданнар, яр буе, күперләр, бульварлар һәм жәяүлеләр аллеялары, жәмәгать һәм ял итү территорияләре, торак кварталлар, микрорайоннар территорияләре, торак йортлар, сәнәгать һәм коммуналь оешмалар территорияләре, шулай ук подъезд аркалары, юл билгеләргә һәм күрсәткечләргә, торак пунктлар турында мәгълүмат элементлары Зеленодольский муниципаль районы Башкарма комитеты расписаниесе буенча тәүлекнең караңгы вакытында яктыртылырга тиеш.

Өлеге объектларны яктырту бурычы аларның милекчеләргә яки милекчә тарафыннан вәкаләтле затларга йөкләнә.

8.8.2. Муниципаль берәмлек территориясен яктырту энергияне тәэмин итүче оешмалар тарафыннан физик һәм юридик затлар белән килешүләр буенча, билгеләнгән тәртиптә бирелгән жир кишәрлекләргә милекчеләргә булып торучы оештыру-хокук формаларына бәйсез рәвештә гамәлгә ашырыла.

8.9. Жир, төзелеш һәм ремонт эшләрен оештыру һәм үткөрү

8.9.1. Клиент бурычлары

8.9.1.1. Клиент бурычлы:

8.9.1.1.1. Эшләр житештерелә башлаганчы аларны житештерүгә рөхсәт (ордер) рәсмиләштерергә кирәк.

Эшләр эшли башлаганчы милекченең, жир кишәрлегеннән файдаланучының, объектны карап тотуны һәм техник эксплуатацияләүне гамәлгә ашыручы оешманың жир эшләргә башлануы турында хәбәр итәргә кирәк.

Заказ бирүче эш житештерүгә эш житештерүгә ордер рәсмиләштерергә хокуклы.

8.9.1.1.2. Подрядчы оешма тарафыннан эшләр башкарылган очракта аңа ордерның оригиналын жир эшләргә житештерүгә тапшырырга кирәк.

8.9.1.1.3. Эш житештерүче (башка оешма объектны тапшыру) алмаштырылган очракта, заказны шунда ук башка хезмәткәргә яки оешмага яңадан рәсмиләштерергә кирәк.

8.9.1.1.4. Автомобиль юллары буенча транспорт хәрәкәтен вакытлыча чикләү (вакытлыча туктату) турында Башкарма комитет күрсәтмәсен алырга.

Автомобиль юллары буенча транспорт чаралары хәрәкәте вакытлыча чикләнгән яки вакытлыча туктатылган очракта, мәгълүмат калканы мондый чикләү (туктату) башланганчы биш көннән дә соңга калмыйча билгеләнергә тиеш.

8.9.1.1.5. Ордерда күрсәтелгән эшләргә башкару срокларын үтәүне контрольдә тотарга. Жир эшләргә заказ 2 айга кадәр бирелә. Ордерда күрсәтелгән эш вакытын озайту 1 айга кадәр башкарыла.

8.9.1.1.6. Ордерда күрсәтелгән срокларда эшне төгәлләргә мөмкинлек бирми торган сәбәпләр килеп чыккан очракта, Башкарма комитетка эшләргә башкару вакытын биш календарь көннән дә соңга калмыйча, ордерда күрсәтелгән эшләргә башкару срогы чыкканчы озайту үтенече белән мөрәжәгать итәргә кирәк.

8.9.1.1.7. Бозылган юл өслеген, яшел үсентеләргә һәм башка төзекләндерү элементларын үз акчалары хисабына торгызу өчен җаваплылык тот.

Асфальт-бетон катламын торгызу сыйфатлы һәм бөтен юл яки тротуар киңлегенә һәм комплекста, шул исәптән машиналар йөрү өлешенә, борт ташына, тротуарларга, территорияләренә яшелләндерергә тиеш.

8.9.1.1.8. Объектны муниципаль ихтыяжлар өчен эксплуатациягә кайтару турындагы актка кул куелганнан соң билгеләнгән вакыт эчендә (биш ел) утырту һәм деформация килеп чыкканда торгызу эшләрен башкаруның гарантия срогын тәэмин итәргә.

Төзекләндерүне торгызу буенча башкарылган эшләренә һәм эшләренә тулысынча кабул итү Башкарма комитет вәкилләре һәм эшләр башкаручы имзалаган акт белән рәсмиләштерелә. Юл катламы бозылу белән бәйле инженер-коммуникация (жир) эшләрен башкарган башкарылган эшләренә Россия Эчке эшләр министрлыгының Яшел Үзән шәһәре буенча ЮХИДИ идарәсе бүлегә вәкилләре катнашында кабул ителәчәк.

8.9.1.1.9. Ордерда күрсәтелгән эшләр срогы чыкканнан соң өч көн эчендә объектны башкарылган эшләренә кабул итү һәм тышкы төзекләндерү элементларын бозуга бәйле эшләр башкарылганнан соң төзекләндерүне торгызу акты белән тапшыру.

8.9.1.1.10. Кышкы чорда (1 ноябрьдән 31 мартка кадәр) эшләр башкарылган очракта, төзекләндерүнең жимерелгән элементларын һәм юлларны торгызу буенча эшләренә ордерда күрсәтелгән эш вакыты чыкканнан соң өч көн эчендә арадаш кабул итү актын рәсмиләштерергә.

Төзекләндерүнең жимерелгән элементларын һәм юлларны тулысынча торгызу 8.9.8.6 пунктында билгеләнгән тәртиптә башкарыла һәм төзекләндерү элементларын һәм юлларны ахыргы торгызу эшләре тәмамланганнан соң өч көн эчендә кабул итү акты белән тапшырыла.

Алдан бирелгән ордерларны ябу сроклары һәм тәртибе системалы (ике тапкырдан артык) бозылган очракта, заказчыга жир эшләрен башкаруга рөхсәт алудан баш тартырга мөмкин.

8.9.1.1.11. Эш процессында проект карарларына төзәтмәләр керткән очракта, кирәкле килештерүләр белән төзәтелгән проект документларын тапшырып, ордерга тиешле үзгәрешләр кертергә кирәк.

Гамәлдәге ордерга үзгәрешләр һәм өстәмәләр аны бирү урыны буенча гына кертелә.

Заказның эше очрактарда туктатылырга мөмкин:

- ордерны рәсмиләштерүнең билгеләнгән тәртибен бозуларны, рөхсәтләрнең, килешүләрнең гамәлдә булуын вакытлыча туктатуны ачыклау;

- төзелеш мәйданчыгы янында урнашкан биналарның һәм корылмаларның конструкцияләренең һәм элементларының деформацияләре барлыкка килү.

Ордерның гамәлдә булуын туктатып торы кызыксынган затларның хәбәрләре нигезендә башкарыла. Ордерда аның гамәлдә булу вакыты турында билге куела. Ордер гамәлен торгызу хокук бозуларны бетерүне раслап язма мөрәжәгать буенча башкарыла.

8.9.1.1.12. Ордерда күрсәтелгән эшләр башланган көннән 10 көн эчендә, гамәлдә булу срогы дөвамында эш башланмаган очракта, ордерны гамәлдән чыгару турында гариза белән мөрәжәгать итәргә.

Заказны юкка чыгару шулай ук очрактарда башкарыла:

- төзелеш объектнында кешеләрнең тормышына яисә сәламәтлегенә куркыныч янаулар барлыкка килү яки аларны бетерү өчен шәһәрнең башка подрядчы оешмаларын яки хезмәтләрән жәлеп итү таләп ителә торган транспорт хәрәкәте;

- ордер гамәлдә булу яки аны туктатуга китергән сәбәпләрне бетермәгәннән соң эш алып бару;

- ордерны рәсмиләштерүнең билгеләнгән тәртибен тупас бозуларны ачыклау, рөхсәтләрнең (документларның, килештерүләрнең) гамәлдә булу-булмавын тикшерү.

8.9.2. Эш житештерүче бурычлары

Эшләр башкару өчен күрсәтелгән рөхсәт алган оешма тарафыннан башкарылырга мөмкин. Оешма ордерда күрсәтелә.

8.9.2.1. Эш житештерүче бурычлы:

8.9.2.2. Объектта автомобиль юллары буенча транспорт чаралары хәрәкәтен вакытлыча чикләү (вакытлыча туктату) һәм юл хәрәкәтен оештыру схемасын вакытлыча чикләү турында ЗМР башкарма комитеты боерыгы гамәлгә ашырыла торган жир кишәрлегенә хокук билгеләүче ордерның оригиналларына, расланган проект документларына, ә автомобиль юллары буенча транспорт чаралары хәрәкәтен вакытлыча чикләү яки вакытлыча туктату очрагында, юл хәрәкәтен оештыру схемасын күрсәтергә һәм аларны оешма вәкилләренә күрсәтергә, производствоны контрольдә тоту, шул исәптән, башкарма комитетның административ-техник инспекция идарәсе хезмәткәрләренә.

8.9.2.3. Эш урынында эш төре, заказчы, эш житештерүче һәм аның подрядчыларының атамаларын (субподряд шартнамәләре булган очракта), эшләренә башлау һәм тәмамлау, транспорт чаралары хәрәкәтен вакытлыча чикләү яки вакытлыча туктату срокларын (кирәк булганда, эшләр башкару өчен җаваплы вазыйфаи затларның фамилияләрен, исемнәрен, атамаларын, эш телефоннары номерларын күрсәтеп, мәгълүмат щитын билгеләргә. Төзелеш, ремонт, жир эшләре башкарган өчен җаваплы зат, эшләр башкарылган вакытта, эш урынында булырга тиеш.

8.9.2.4. Юл хәрәкәтен оештыру схемасы нигезендә Куркынычсыз юл хәрәкәте шартларын тәэмин итү.

8.9.2.5. Эшләр житештерү зонасында булган барлык вакытлы билгеләрнең, шулай ук юл хәрәкәтен җайга салуның техник чараларының куркынычсызлыгын һәм эчтөлгән тәэмин итү.

8.9.2.6. Төзелеш мәйданчыгын (эшләр житештерү зонасын) шәһәр урамнары белән тоташтыручы вакытлыча керү-чыгу җайланмаларын урнаштыру, аларны каты өслек һәм автомойка белән җиһазландыру зарур.

8.9.2.7. Эшләрне башкаруны контрольдә тотучы органнар вәкилләрен, шул исәптән ЗМР Башкарма комитетының Административ-техник инспекция идарәсе хезмәткәрләрен төзелеш майданчыгына (эшләр житештерү зонасына) керү белән тәэмин итәргә.

8.9.2.8. Транспорт һәм жәяүлеләрнең куркынычсыз хәрәкәттен тәэмин итә торган эшләрне житештерү зонасын киртәләүне оештырырга, эшләр житештерү зонасына керүче объектларның сакланышын тәэмин итәргә, юл хәрәкәттен оештыруның килешенгән схемасы нигезендә юл хәрәкәттен оештыруның техник чараларын, киртәләү һәм юнәлеш жайланмаларын, 1,5 метр киңлектәге жәяүлеләр күперләрен, коймалар почмакларында Кызыл фонарьларны һәм һәр 50 м аркылыдан ким булмаган саен урнаштырырга фехтовкалау.

Койма (өлешчә яки тулысынча) тротуарны яки машина йөрү өлешен, гамәлдәге нормалар нигезендә, вертикаль тамга ясалырга тиеш. 1 метрдан артык тирәнлектәге котлованнарны (траншеяларны) аларның диварларын беркетмичә урнаштыру рөхсәт ителми.

Урамның ике ягында да жәяүлеләр хәрәкәттен оештыру өчен, ким дигәндә 1,5 м киңлектәге тротуар өчен полосалар калырга тиеш, шул ук вакытта алар тимер юлларны мәжбүри урнаштыру белән бөтен киңлектә койма белән әйләндереп алынырга тиеш.

8.9.2.9. Эшләр башкарганда, траншея һәм жәяүлеләр күперләре аша юл аркылы чыгу урыннарын урнаштыру юлы белән ишегалларына (кварталларга) һәм төзелешләргә керү юлларын тәэмин итәргә. Кышын алар системалы рәвештә кардан һәм боздан чистартылырга, ком сибелергә тиеш.

8.9.2.10. Материалларны складлауны, техниканы вакытлыча саклауны һәм көнкүреш шәһәрчеген урнаштыруны ордерны рәсмиләштергәндә килештерелгән оешмалар белән килештерелгән проект (төзелеш, эшләр житештерүне оештыру) нигезендә оештырырга, мондый Материалларны, техниканы эш урыннарына ордерда күрсәтелгән оешмаларда ордер теркәлгәннән соң гына һәм гамәлдәге объектларның сак зоналарына кертүне алганнан соң гына (кирәк булса, гамәлдәге объектларның сак зоналарында территорияне вакытлыча биләргә).

8.9.2.11. Төзелеш майданын (эшләр житештерү зонасын) тиешле хәлдә тоту. Жиһаз, төзелеш материаллары, чүп-чар, грунт, кар, төзелеш производствосы калдыкларын туплау, шулай ук төзелеш майданчыгы территориясендәге көнкүреш вагоннарын урнаштыру тыела

8.9.4. Житештерү ордерлары рәсмиләштерелә торган эшләр.

Зеленодольский муниципаль районы Башкарма комитеты биргән ордер нигезендә түбәндәге эшләрне башкару рөхсәт ителә:

8.9.4.1. чыгару (алу), тупракны ачу һәм үстерү, шул исәптән аның эш төрләре өчен урнашуы;

8.9.4.2. юл киёмнәрен, тротуарларны, юл кырыйларын, аеру полосаларын, яшел үсентеләр зоналарын ачу;

8.9.4.3. әлеге бүлекнең 5 пунктында күрсәтелгән юл эшләренең барлык төрләре;

8.9.4.4. төзелеш, реконструкция, биналар, корылмалар, йортлар һ. б. инженерлык коммуникацияләрен төзегәндә, ремонтлаганда, ремонтлаганда, ремонтлаганда һәм капитал ремонтлаганда жир эшләрен башкарганда, аларны салу ысулына карамастан, шул исәптән төзелеш тапларынан инженерлык коммуникацияләрен чыгару буенча жир эшләре; төзелеш майданчыгы аша транзит белән уза торган инженерлык коммуникацияләрен төзү, реконструкцияләү, ремонтлау (капиталь ремонтлау) вакытында жир эшләре; төзелеш яисә аның чикләрендә тоташу нокталары бар; капитал төзелеш объектларын төзү, реконструкцияләү, капитал ремонтлау максатларында бирелгән жир участогынан тыш объектны төзү (реконструкцияләү, капитал ремонтлау) чорына вакытлыча инженерлык коммуникацияләрен корганда жир эшләрен житештерү;

8.9.4.5. электр, элемент линияләрен, электр транспортының контакт челтәрен, яктырту терәкләрен урнаштыру (алыштыру);

8.9.4.6. забивка шпунта, жайланма субай (шул исәптән пробных субай стадиясендә проект-тикшеренү эшләре);

8.9.4.7. инженерлык эзләнүләре, геодезик билгеләр кую вакытында казу эшләре житештерү;

8.9.4.8. Зеленодольский муниципаль районы Башкарма комитеты биргән ордер нигезендә урнаштырылган булса, вакытлыча коймалар һәм коймалар, шул исәптән төзелеш майданчыклары, эшләр житештерү зоналары киртәләрен урнаштыру (алыштыру) һәм урнаштыру, вакытлыча коймалар алмаштыру, план нигезләмәсен үзгәртмичә, вакытлыча коймалар алмаштыру, шулай ук даими коймалар һәм коймалар урнаштыру һәм алмаштыру;

8.9.4.9. стационар юл киртәләрен һәм тимер юл жайланмаларын урнаштыру;

8.9.4.10. төзелеш урманнарын һәм стационар каланчаларны биналарның һәм корылмаларның фасадларын реконструкцияләү, капитал һәм агымдагы ремонтлау, шулай ук биналарның (корылмаларның) фасадларын тикшерү вакытында урнаштыру;

8.9.4.11. территорияләрен төзекләндерү һәм яшелләндерү, шул исәптән агачлар утырту (күчәрәп утырту), бозылган төзекләндерүне локаль һәм комплекслы торгызу вакытында жир, юл эшләре башкару;

8.9.4.12. стационар булмаган һәм капитал булмаган вакытлыча файдалану объектларын, коллектив күпкатлы бер катлы гаражларны, ачык автостоянкаларны, жәмәгать бәдрәфләрен, спорт майданчыкларын һәм башка объектларны төзегәндә казу эшләре алып барыла;

8.9.4.13. шәһәр инфраструктурасы элементларын, шул исәптән аерым торучы реклама конструкцияләрен, 0,3 м дан артык күмелгәндә сөздә, тукталыш һәм башка павильоннарны яисә 10 кв. м дан артык майданлы павильоннарны урнаштыру.;

8.9.4.14. төрле материаллар, структуралар, жиһазлар складлары;

- 8.9.4.15. авария эшләрә житештерү һ. б.
- 8.9.5. Заказсыз житештерү рөхсәт ителгән эш
- ЗМР Башкарма комитетында ордер алу түбәндөгә эшләрне башкару өчен кирәк түгел:
- 8.9.5.1. яррыкларны мөһөрләү, юл өслегенә деформация буыннары;
- 8.9.5.2. traffl өслеген эшкәртү;
- 8.9.5.3. кое капкаларын, реперларны, газ һәм кабель келәмнәрән алыштыру һәм көйләү;
- 8.9.5.4. юл суүткәргеч корылмалары системасын пычрактан, чүп-чардан, әлегә корылмаларның эшлөвөн кыенлаштыра торган чит әйберләрдән чистарту;
- 8.9.5.5. юл хәрәкәтән оештыруның техник чараларын тышкы ремонтлау, аларның аерым элементларын алыштыру, тротуарларда һәм яшел үсентеләр зонасында юл билгеләре өчен 0,3 м га кадәр тимербетон нигезле стоеклар урнаштыру;
- 8.9.5.6. күперләрдә, юлүткәргечләрдә, тоннельләрдә деформацион тегү элементларын, яктырту баганаларын, парпетларны, кәрниз ташларын, тротуар плитәләрен, тауларны һәм конусларны ремонтлау белән бәйлә эшләр, юл хәрәкәтән чикләмичә башкарылган очракта;
- 8.9.5.7. яшел үсентеләрне карау (жимерелгән куаклар урынына куаклар утырту да кертеп), парклар, бакчалар, скверлар жәяүле юллар;
- 8.9.5.8. 10 кв. метрга кадәр мәйданлы павильоннарны жир житештерүсез урнаштыру работ;

8.9.6. Авария эшләрә житештерү тәртибе

8.9.6.1. Инженерлык коммуникацияләре хужалары, үзләренә караган коммуникацияләрдә һәлакәт турында сигнал алганда, авария бригадасын кичекмәстән жибәрергә тиешләр, ул жаваплы зат житәкчелегендә юл хәрәкәте иминлеген һәм янәшәдә урнашкан инженерлык коммуникацияләренә һәм башка объектларның сакланышын тәэмин итеп, һәлакәтне бетерә башларга тиеш.

8.9.6.2. Авария-торгызу эшләрән (шул исәптән ачу) инженерлык коммуникацияләрендә һәм корылмаларында, аларны эксплуатацияләгәндә яки төзелеш эшләрән башкарган булган аварияләренә бетерү максатыннан, авария-торгызу эшләрән (факсограммаларны) житештерү объектын хужасы тарафыннан Башкарма комитетка тапшырыла торган эшләрне жентекләп географик (адреслы) бәйләп авария телефонограммалары (факсограммалар) нигезендә рөхсәт ителә.

Авария телефонограммасын (факсограмманы) жибәрү белән бер үк вакытта аварияне бетерә торган оешма башкарма комитетта тәүлек дөвамында авария эшләрә башкаруга ордер рәсмиләштерергә тиеш.

Кичке һәм төнге вакытта, ял һәм бәйрәм көннәрәндә, алдагы эш көнәндә Башкарма комитетта ордер рәсмиләштерелгән очракта, авария эшләрән башкарырга рөхсәт ителә.

8.9.6.3. Авария зонасында жир асты коммуникацияләре булган оешмалар, телефон программасын алганда, авария булган урынга жирле коммуникацияләренә (корылмаларның) урнашуын ачыклау һәм эш ысулын килештерү өчен башкарма рәсемле вәкилле шунда ук жибәрергә тиеш.

Юл йөрү өлешендә авария эшләрән башкару тәртибе шулай ук Россия Эчке эшләр министрлығының Юл хәрәкәте буенча идарәсенә ЮХИДИ идарәсе белән килештерелергә тиеш.

Әгәр аварияне бетерү буенча эшләр юл йөрүен тулысынча яки өлешчә ябуны таләп итсә, Россия ЭЭМ ЮХИДИ органнары, башкарма комитет белән берлектә, юл йөрүен вакытлыча ябу, транспортны йөрөп чыгу маршруты һәм зыянны бетерүнең кыска срогы турында оператив карар кабул ителәр (кызыксынган эксплуатация оешмалары белән берлектә).

8.9.6.4. Аварияне бетерү эшләрә урынында даими рәвештә оешманың хезмәт таныклығы һәм Башкарма комитет тарафыннан бирелгән ордery булган жаваплы вәкиле яки Башкарма комитетка жибәрелгән эшләр башкару урынының географик (адреслы) бәйләнгән телефон программасы (факсограммасы) күчәрмәсе булырга тиеш.

8.9.6.5. Төрле материаллар һәм жиһазлар туплаган яки авария булган урында грунт яки төзелеш чүп-чары чүп-чарларын урнаштырган оешмалар, әгәр бу авария эшләрәнә комачауласа, аварияне бетерү буенча эшне оештыручы таләп буенча, эш зонасын шунда ук һәм үз хисабына бушатырга тиеш.

8.9.6.6. Аварияләр, нинди төрдәге коммуникацияләр (корылма) белән тулысынча төзекләндерелүенә карамастан, авария булган урыннарда биш тәүлек эчендә хәл ителергә тиеш.

Эшне башкаручы оешма аварияне вакытында бетермәү һәм төзекләндерүне торгызу өчен жаваплы.

8.9.6.7. Авария засвиданияләнгәннән соң, траншея (котлован) салынгач һәм чүп-чарны жыештырганнан соң, эшләр башкаручы оешма төзекләндерүне тулысынча торгызу буенча башкарылган эшләрне кабул итү акты белән, муниципаль берәмлек Башкарма комитетының вәкаләтле органнары тарафыннан кабул итү актын рәсмиләштереп, объектны тапшыра.

8.9.6.8. Төзекләндерү һәм яшелләндерү эшләрән махсус оешмалар башкарырга тиеш.

Шул ук вакытта машиналар йөрү өлешен һәм тротуарларны каплау эшләрә ел вакытына карамастан (автотранспортның һәлакәтсез хәрәкәтән һәм механикаштырылган жыештыруны тәэмин итү өчен) 24 сәгать эчендә башкарылырга тиеш.

8.9.6.9. Кышкы чорда (1 ноябрьдән 31 мартка кадәр) эшләр башкарганда, кече архитектура формаларын, яшел үсентеләрне торгыза алмау һәм асфальт катламын үзгәртү зарурлығы булмаганда, эш житештерүче 25 апрельдән 31 майга кадәр төзекләндерү эшләрән башкарырга тиеш.

8.9.6.10. Авария-торгызу эшләрә үткөрү объекты төзекләндерү һәм юл-ремонт эшләрән һәм аларның сыйфатын фактик рәвештә башкаруны тикшерүдән соң контрольдән төшерелә, бу хакта эшләр башкаручы оешма вәкилләре, территориянең баланс тотучысы, муниципаль берәмлек Башкарма

комитеты, шулай ук муниципаль берәмлек Башкарма комитетының вәкаләтле органнары, шулай ук Россия ЭЭМ ЮХИДИ идарәсенең юл йөрү өлешендә башкарылган очракта акт төзелә.

8.9.6.11. Авария эшләре зонасын төзекләндерү эшләрен торгызу эшләрен авария эшләре башкару ордeryнда күрсәтелгән срокларда башкарып булмаса, әлеге эшләргә башкару өчен Башкарма комитетта ордер рәсмиләштерелергә тиеш. Кичектерелгән ордер буенча эшләр заказсыз эшләргә тиңләштерелә.

8.9.6.12. Планлы эшләргә гадәттән тыш хәлләр рәвешендә башкару тыела.

8.9.6.13. Трассаның гомуми озынлыгы (траншеясе) булган инженерлык коммуникацияләрендә авария эшләрен башкару кирәк булганда, эшләр башкаруга ордер планлы эшләр башкаруга ордernы рәсмиләштерү өчен каралган тәртиптә рәсмиләштерелә.

8.9.7. Хокук бозуларны профилактикалау буенча Хөкүмәт комиссиясе

8.9.7.1. Объектларны төзү, реконструкцияләү яки ремонтлау (капиталь ремонт) буенча эшләр башкарылганнан соң, башкарма комитет биргән ордерда күрсәтелгән срокларда бозылган төзекләндерү эшләре башкарыла.

8.9.7.2. Траншея (котлован) салынганнан соң, урамнар кисешкән урыннарда һәм рельс юллары чикләрендә юл киёмнәрен торгызу эшләре кичекмәстән башланып, 24 сәгать эчендә тәмамланырга тиеш, ө калган очракларда өч тәүлек эчендә башкарылган.

Юл киеме аны ачканнан соң "автомобиль юллары" СНИП таләпләренә туры китереп торгызылырга тиеш 2.05.02-85, 17.12.1985, ГОСТ Р 50597-93.

8.9.7.3. Траншея (котлован) салу эшләрен башкаручы, түбәндәге эшләргә башкарганнан соң, юл киёмнәрен яки тышкы төзекләндерү элементларын (яшел үсентеләр, кара туфрак белән каплау, үләннәр чәчү, чүп үләннәре һәм майданчыклар, кече архитектура формалары һ. б.) торгызырга, торгызырга тиеш:

- төзелеш калдыклары белән эш итү буенча технологик регламент нигезендә калган материалларны, артык грунтны, төзелеш чүп-чарын объекттан чыгару;

- ремонт эшләре чит илләрдә башкарылган эшләр барышында юл өслегенә механик зыян килгән очракта, торгызу күләме объектны карап торучы һәм техник эксплуатацияләүче оешма вәкиле һәм эш житештерүчесе катнашында зыян акты төзеп, комиссия белән билгеләнә.

8.9.7.4. Траншеяларны (котлованнарны) машиналар йөрү өлешендә һәм тротуарларда торгызу срокларының үтәлеше Башкарма комитетның административ-техник инспекциясе идарәсе тарафыннан контрольдә тотыла.

8.9.7.5. Асфальт-бетон катнашмаларын урнаштырганчы янәшә полосалар тоташуының тотрыксызлыгын тәэмин итү өчен эш житештерүче аларны түбәндәге таләпләргә исәпкә алып башкарырга тиеш:

а) гамәлдәге асфальт читләре горизонталь һәм Вертикаль кәкреләрсез булырга тиеш;

б) асфальт-бетон каплау нигезләре коры булырга һәм пычрактан чистартылырга тиеш;

в) нигезләре 0,5 л/кв. м исәбеннән сыек яки сыек битум яки битум эмульсиясе белән эшкәртелергә тиеш.

Шул рәвешле әзерләнгән урынга кайнар асфальт-бетон катнашмасы салына.

Яңа салынган һәм иске асфальтны парлаштыру урыннары жентекләп шомартыла. Каплау өслеге тигез булырга тиеш, агым һәм ачык тегүләр юк.

Асфальт катламын торгызу юлның һәм тротуарның бөтен киңлегә буенча башкарыла.

Юл катламын күтөрү ел әйләнәсендә башкарыла.

Кышкы чорда (1 ноябрьдән 31 мартка кадәр) эшләр башкарылган очракта, зарарланган урынны кар һәм боздан тулысынча чистартырга, эшләр башкару урыннарын грунт белән күмергә, юл киёмнәре конструкциясе нигезендә катламлы ком һәм таш нигезләрен тиешле коэффициентка кадәр әзерләргә, алга таба тыгызланып жәелдерергә, жәелдерергә кирәк сыек асфальтобетоннан яки булган асфальт-бетон белән бер ярлыкта бетон катнашмадан.

8.9.7.6. Төзекләндерү 25 апрельдән 31 майга кадәргә вакыт аралыгында башкарыла.

Технологик эзлеклелектә асфальт-бетон каплауларны торгызу тышкы һава температурасында 10° тан түбән булмаган һәм көз белән 5° С - яздан да түбән булмаска тиеш.

8.9.7.7. Яшел зонаны торгызу үсемлек туфрагы белән генә башкарыла (кар һәм боз юк). Үсемлек туфрагының катлам калынлыгы, аның чүпләү урыннарында, ким дигәндә, 30 см булырга тиеш. Яшел зонаны планлаштыру нәкъ горизонталь һәм вертикаль булырга тиеш.

8.9.7.8. Эш урынында утырту эшләргә тәмамланганнан соң биш ел эчендә килеп чыккан очракта, заказчы аларны бетерүне тәэмин итәргә тиеш.

8.9.7.9 оешма житекчеләре, прораблар, осталар һәм башка вазыйфаи затлар эшне тиешенчә башкармау, юлларны һәм тротуарларны, яшел үсентеләргә, газоннарны, торак пунктларны төзекләндерү элементларын ремонтлау өчен жаваплы.

8.9.8. Жир, биек биеклектәге эшләр житештергәндә юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү

8.9.8.1. Эш житештерүчә килешенгән тәртипне, эшләргә башкару чиратын тәэмин итәргә, аларны үтәү вакытын үтәргә, юл хәрәкәте иминлеген оештырырга тиеш.

8.9.8.2. Юл йөрү өлешендә, тротуарларда, юл кырыйларында, бүлү полосаларында, урам газоннарында(яшел үсентеләр утыртылган территорияләрдә) эш тәртибе һәм вакыты бу эшләр чорына юл хәрәкәтен оештыру схемасы белән билгеләнә.

8.9.8.3. Юл хәрәкәтен оештыру схемасы проект документлары составында эшләнәргә тиеш.

8.9.8.4. Эшләр житештерү урыны билгеләнгән үрнәктәге калкан-заставкалар (вакытлыча юл аеру су блоклары) белән саклана.

8.10. Шәһәр мохитенә махсус таләпләр

8.10.1. Торак мохитне, урамнарны һәм юлларны, мәдәни-көн күреш объектларын төзекләндерү объектларын проектлаганда әлеге объектларны картлар һәм инвалидлар хәрәкәтенә ярдәм итүче элементлар һәм техник чаралар белән тәэмин итүне күздә тотарга кирәк.

8.10.2. Өлкәннәр һәм инвалидлар хәрәкәтенә ярдәм итә торган техник чаралар һәм жиһазлар проектка, төзү, урнаштыру заказчы тарафыннан расланган проект документлары нигезендә яңа төзелеш алып барыла.

8.11. Территорияне бәйрәмчә бизәү

8.11.1. Муниципаль берәмлек территориясен бәйрәмчә бизәү Яшел Үзән муниципаль районы башкарма комитеты карары буенча дәүләт һәм шәһәр бәйрәмнәре, истәлекле вакыйгалар белән бәйле чаралар уздыру чорына башкарыла.

Биначарны, корылмаларны рәсмиләштерү муниципаль берәмлек территориясен бәйрәмчә бизәү концепциясе кысаларында хужалары тарафыннан башкарыла.

8.11.2. Гомумшәһәр тантаналы һәм бәйрәм чараларын үткөрүгә бәйле эшләр оешмалар тарафыннан үз акчалары хисабына, шулай ук Яшел Үзән муниципаль районы Башкарма комитеты белән килешүләр буенча Яшел Үзән муниципаль районы бюджетында әлеге максатларга каралган акчалар чикләрендә башкарыла.

8.11.3. Бәйрәм бизәлешенә флаглар, лозунглар, гирляндлар, панно билгесе, декоратив элементлар һәм композицияләр, стендлар, киосклар, трибуналар, эстрада куярга, шулай ук бәйрәм иллюминациясен урнаштыру керә.

8.11.4. Бәйрәм бизәлеше концепциясе чаралар программасы һәм Яшел Үзән муниципаль районы Башкарма комитеты раслаган бәйрәм бизәлеше объектларын һәм элементларын урнаштыру схемасы белән билгеләнә.

8.11.5. Бәйрәм бизәлеше элементларын әзерләгәндә һәм урнаштырганда юл хәрәкәтен жайга салуның техник чараларының күрүчәнлеген төшерү, зыян салу һәм бозу тыела.

8.12. Биналар (биналар), корылмалар һәм корылмалар милекчеләренә катнашу тәртібе якин-тирә территорияләренә төзекләндерүдә

8.12.1. Биналарның (биналарның), корылмаларның милекчеләре әлеге кагыйдәләренә үтәүне, төзекләндерү эшләре исемлеген системалы рәвештә үтәүне тәэмин итәргә тиеш.

8.12.2. Беркетелгән территориядә берничә бина (биналар), корылмалар һәм корылмалар милекчеләре булса, аны төзекләндерү бурычлары якларның килешүләре арасында бүленергә мөмкин.

8.12.3. Күпфатирлы йортлар урнашкан беркетелгән территорияләрдә төзекләндерү элементларын проектка һәм урнаштыру буенча чаралар комплексын башкаручы оешмалар Зеленодольск шәһәрәндә яшәүчеләренә уңайлы яшәү мөхитен булдыру, Яшел Үзән шәһәре территориясенә санитар һәм эстетик торышын саклау һәм яхшырту максатларында тиешле территорияләрдә территорияль ижтимагый үзидарә органнары белән хезмәттәшлек итәләр.

9 бүлек. Инженер коммуналь челтәрләренә эчтәлеге

9.1. Жир асты һәм жир өсте инженерлык коммуникацияләре (жылылык, су, газ, телекоммуникация һәм канализация челтәрләре) булган оешмалар хужаларына бурычлы:

9.1.1. Бина һәм корылмаларны, күп фатирлы торак йортларны жир асты юлы белән гомуми файдаланудагы элемент челтәренә, асылмалы элемент линияләрен кулланмыйча тоташтырырга;

9.1.2. Милекчеләр, шулай ук кызыксынган оешмалар белән килештереп, торак йортлар, биналар һәм корылмалар эчендә абонент элемент челтәрләрен төзәргә.

9.2. Жир асты һәм жир өсте инженерлык коммуникацияләре (жылылык, су, газ, телекоммуникация һәм канализация челтәрләре) булган хужа-оешмаларга тиешле:

9.2.1. Элементнең кабель элементларын, бина диварларын, шулай ук башка корылмаларны һәм конструкцияләрен (моржалар, вентиляция конструкцияләре, фронтоннар, козыреклар, ишекләр, тәрәзәләр, күмәк тел - һәм радиоалгычлар антенналарын, элемент системалары антенналарын, биналарда урнаштырылган антенналар урнаштыру өчен мачталар) беркетү сыйфатында куллану 2 катлы һәм азрак һәм шәхси торак фондына карый.

9.2.2. Элемент челтәрен, электр линияләрен, урам яктырту баганаларын, электрофикацияләнгән транспортның элемент челтәрләрен, реклама щитларын һәм башка реклама конструкцияләрен асып куя элементларын беркетү сыйфатында куллану.

9.2.3. Юл билгеләрен, светофор, информатив панельләрен урнаштыру өчен эшләнгән корылмаларны һәм конструкцияләрен элемент кабельләре итеп куллану, бер юл киселешендә светофорлар һәм мәгълүмат панельләре белән идарә итү өчен эшләнгән.

9.2.4. Автомобиль транспорты хәрәкәте өчен ике полосадан артык киңлектәге урам элемент кабелен һәм юлы белән кисешү, кабель биеклегенә һәм Асылу ысулына карамастан.

9.2.5. Элемент кабельләрен һәм юлы белән урнаштыру, биеклеккә һәм автомобиль транспорты хәрәкәте өчен урамнар буйлап кабельне асып куя ысулына карамастан.

10 нчы бүлек. Әлеге кагыйдэләрнең үтәлешен контрольдә тоту аларны бозган өчен җаваплылык

10.1. Әлеге кагыйдэләрне үтәмәгән өчен муниципаль берәмлек территориясендә даими яки вакытлыча яшәүче яки үз эшчәнлеген башкаручы барлык юридик, физик һәм вазыйфаи затларга йөкләнә.

10.2. Гражданның һәм вазыйфаи затларның әлеге кагыйдэләрне бозган өчен җаваплылыкка тарту административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе Кодексы, административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы һәм Россия Федерациясенең һәм Татарстан Республикасының башка закон һәм норматив хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

10.3. Әлеге кагыйдэләрне бозган өчен административ хокук бозулар турындагы беркетмәләргә рәсмиләштерү хокукынан Россия Федерациясенең һәм Татарстан Республикасының Административ хокук бозулар турындагы кодекслары нигезендә дөүләт инспекторлары, контрольлек итүче, күзәтчелек һәм башка органнар хезмәткәрләргә файдалана.

10.4. Административ хокук бозу турындагы беркетмәләр нигезендә әлеге кагыйдэләрне бозучыларның административ җаваплылыкка тарту турындагы карарларның административ комиссия, шулай ук РФ һәм ТР Административ хокук бозулар кодексында билгеләнгән компетенция чикләрендә органнар һәм вазыйфаи затлар кабул итә.

Транспорт чарасын кулланып йә жир кишәрлегенең милекчесе яисә башка хужасы яисә башка күчмәс мөлкәт объектын тарафыннан башкарыла торган, фото һәм кино төшерү, видеоязма функцияләргә булган махсус техник чараларны кулланып теркәлгән муниципаль берәмлек территориясен тәзекләндерү өлкәсендә административ хокук бозу ачыкланган очракта- кино төшерү, видеоязма, административ хокук бозу турындагы беркетмә төзелми, ә административ хокук бозу турындагы эш буенча карар административ хокук бозу турындагы эш кузгатылган зат катнашыннан башка чыгарыла.

10.5. Административ жәза билгеләү шәхесне административ жәзаны үтәмәгән вазифасыннан азат итми, шулай ук ул китергән матди зыянны каплау бурычы да бар.

11 нче бүлек. ФАСАД БИНАЛАР, КОРЫЛМАЛАР ЭЧТӘЛЕГЕ

11.1 биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту:

11.1.1.1 фасадларның конструктив элементларын һәм бизәкләрен, шул исәптән керү ишекләрен һәм козырекларын, балкон һәм лоджия коймаларын, кәрниз, подъезд һәм аерым баскычларны, төшү һәм баскыч коймаларын, витриналарны, декоратив детальләргә һәм башка конструктив элементларны һәм аларның төсләрен вакытында ремонтлауны һәм торгызуны тәмин итә;

11.1.2. Дренаж, дренаж торбалары һәм сливаларның дәрәс торышын тәмин итү;

11.1.3 Мөһерләү, тегү, ярылу һәм чокыр;

11.1.4. Отмостокларны, подвал тәрәзәләрен һәм подвал подвалларын торгызу, ремонтлау һәм вакытында чистарту;

11.1.5. Электр яктырту фасадында урнаштырылганны тәзек хәлдә тоту һәм аны караңгылык җиткәч кабызу;

11.1.6. Фасад өслекләрен аларның торышына һәм кулланыу шартларына карап вакытында чистарту һәм юю;

11.1.7. Тәрәзәләргә һәм дисплейларны, билгеләргә һәм күрсәткечләргә вакытында юю;

11.1.8. Язулардан, рәсемнәрдән, игъланнардан, плакатлардан һәм башка мөгълүмати-басма продукциядән, шулай ук кулланылган граффитидан чистарту.

11.2. Биналарның, биналарның һәм корылмаларның фасад элементлары составына керә:

1) приямки, подвал бүлмәләренә керү һәм чүп-чар камералары;

2) керү төркемнәре (баскычлар, мөйданчыклар, тимер юл, подъезд өстендәге козыреклар, коймалар, стеналар, ишекләр һ. б.);

3) подвал һәм отмостка;

4) дивар самолетлары;

5) фасадларның чыгыш элементлары (балконнар, лоджия, эркерлар, кәрнизлар һ. б.);

6) түбәләр, шул исәптән вентиляция һәм төтен торбалары, койма такталары, түбә капкалары һ. б.;

7) архитектура детальләре һәм тышлау (баганалар, пиластерлар, розеткалар, капитительләр, фризалар, билбаулар һ. б.);

8) функция кертеп, дренаж торбалары;

9) парапет һәм тәрәзә коймалары, треплис;

10) Тәрәзәләр, балконнар, билбаулар, цоколь чыгышлары, свеслар һ. б. металл бизәкләр.;

11) асылмалы металл конструкцияләр (флаг йөртүчеләр, якорлар, янғын баскычлары, вент жиһазлары һ. б.);

12) панельләр һәм блоklar арасындагы горизонталь һәм Вертикаль буыннар (зур панель һәм зур блок биналарының фасадлары);

13) пыяла, рамка, балкон ишекләре;

14) биналар янындагы стационар коймалар.

11.3. Милекчеләр, биналарның, корылмаларның башка хокук ияләре һәм тиешле вазыйфалар йөкләнгән башка затлар бурычлы:

11.3.1. Кирәк булганда, ләкин елга бер тапкыр ким түгел, фасадларны чистарту һәм юу, махсус техника һәм методика буенча ююу;

11.3.2. Кирәк булганда, ләкин елына кимендә ике тапкыр, язда (жылыту системаларын сүндергәннән соң) һәм көздә (жылыту сезоны башланганчы), тәрәзәләргә, балкон һәм лоджия ишекләрен, подъездлардагы керү ишекләрен чистартырга һәм ююрга;

11.3.3. Агымдагы ремонтны, шул исәптән фасадны буяуны да, фасадның фактик торышын исәпкә алып, 5-6 ел эчендә үткәргә;

11.3.4. Фасадның аерым элементларын (цоколь, подъезд, баскыч, приямка, керү ишекләре, капка, подвал тәрәзәләре, балкон һәм лоджия, су агып төшү торбалары, тәрәзә төбе кастинглары, сызыклы ачышлар һәм башка конструктив элементлар) ремонтлау.

Ярдәмче ремонт өч елга ким дигәндә бер тапкыр үткөрелергә тиеш. Фасадларның конструктив элементлары һәм бизәлеше, гадәттөгечә, тузган яки кинәт зыян (авария, табигать афәтләре, янғын һ. б.) килеп чыкканда, әлеге Шартларның гамәлдә булуы туктатылган көннән ике ай эчендә торгызылырга тиеш;

11.3.5. Чыгыш ясаучы фасад конструкцияләре жимерелергә мөмкин булган очракта, сак-кисәтү чараларын (коймалар, сеткалар кую, элементның жимерелә торган өлешен сүтү һ.б.) башкарырга.

11.4. Фасадларны эксплуатацияләгәндә рөхсәт ителми:

11.4.1 биналарның һәм корылмаларның фасадлары өслегенә зыян китерү(пычрату): агызу, буяуны кабыгы, ватылган штукатурка, тышлау, кирпеч салу, тимер-бетон конструкцияләргә саклагыч катламын катламлау һ. б.;

11.4.2. Биналарның һәм корылмаларның архитектура һәм сәнгать-скульптура детальләре: капеллар, фризалар, тарту, барельефлар, экәм бизәнү әйберләре, орнаментлар, мозаик, сәнгать язмалары һ. б.;

11.4.3. Панельара буыннарның мөһерләнүен бозу;

11.4.4. Гипс, тышлау, фасадларның, биналарның яки корылмаларның подвал өлешенең төсле катламы, шул исәптән тәрәзә конструкциясенә, керү юлларының эшләмәве;

11.4.5. Биналарның һәм корылмаларның: балконнар, лоджия, эркерлар, тамбурлар, кәрнизләр, козыреклар һ. б. фасадларының чыгыш элементларына зыян китерү (пычрату) ;

11.4.6. Балкон, ложа, парапет һ. б. коймаларны юк итү (юк итү, пычрату).;

11.4.7. Фасадны һәм аның элементларын төс буенча әлеге бина өчен урнаштырылган, кохлер паспорты белән корылмадан аерылып торган материаллар белән бизәү һәм буяу;

11.4.8. Проспект, урам, тыкрык, майдан, бина, корылма номерлары, корпус яки төзелеш номерлары күрсәткечләрен вәкаләтле орган белән килештермичә урнаштыру һәм эксплуатацияләү;

11.4.9. Бинаның фасадында һәм (яки) түбәсендә урнаштыру һәм эксплуатацияләү, флаг тотучылар корылмалары, вәкаләтле орган белән килешенгән проект юк;

11.4.10. Яңа архитектура детальләрен чыгару, алыштыру яки урнаштыру, булган ачылуларны урнаштыру, тәрәзә формасын үзгәртү, яңа балкон һәм Лоджа, эркерларны үзгәртү яки урнаштыру, балконнар арасындагы киңлекне тигезләү һәм билгеләнгән тәртиптә рөхсәт алмыйча төзү;

11.4.11. Гомуми файдаланудагы территориядә фасадлар белән чыга торган биналар, корылмаларның (төзелеш корылмаларынан тыш) фасадларын тышлау өчен профнастил, сайдинг, металлопрофильләр, металл таблицалар һәм башка шундый материалларны (житештерү, склад, индивидуаль торак төзелешеннән тыш), гомуми файдаланудагы территорияләргә (шул исәптән майданнар, урамнар, юллар, яр буйлары, су объектларының яр буйлары мәдәни мирас объектларынан тыш кулланулар, скверлар, бульварлар);

11.4.12. Бозылган яки бозылган архитектура детальләрен торгызганчы фасадларны буяу;

11.4.13. Фасадларның өлешчә буяу (биналарның беренче катларында тулы төс);

11.4.14. Фасадлар, тәрәзәләр һәм витриналар, ишекләр, балконнар һәм лоджия жайланмаларының төс чишелеше, рәсем, бәйләү калыңлыгы һәм башка элементлар, фасадның гомуми архитектура карарына туры килми торган иреккә үзгәреш;

11.4.15. Хәзерге визорларны һәм тишекләргә жиһазлау, аларның декоратив чишелешен һәм тышкы кыяфәтен бозучы биналарның һәм корылмаларның фасадларының өстәмә элементлары һәм жайланмалары;

11.4.16. Гомуми файдаланудагы территорияләрдән чыккан һәм карала торган фасадлары булган биналарда һәм корылмаларда саңгырау металл полотеналар урнаштыру, фасадның архитектур карарына, фасадның характерына һәм башка подъездларның төскә керүенә туры килми торган ишек тутыру;

11.4.17. Фасад яссылыгына карата ачылу ишек блокуның аранжировкасын үзгәртү;

11.4.18. Тәрәзә белән ишек тартмасы белән фасадның тышкы кыяфәтен бозучы тишек арасындагы сыйфатсыз чишелеш;

11.4.19. Ачылыкны үзгәртү, пыяла өслегенә декоратив пленкаларын буяу һәм каплау, пыяла блокуларны алыштыру;

11.4.20. Фасад, түбә, бина һәм корылма стеналары элементларын (мич, вентиляция, күмәк кабул итү системалары антенналары, чыбыклы радиотапшырулар челтәргә өстәлләр, фронтоннар, козыреклар, ишекләр, тәрәзәләр, парапетлар, янгынга каршы баскычлар, жир элементлары һ. б.) асылмалы элемент линияләрен һәм һава-кабель элементларын беркетү сыйфатында куллану күчеш;

12 нче бүлек. Индивидуаль торак төзелеш территорияләрен карап тоту

12.1. Индивидуаль торак төзелеш территориясен карау гамәлдәге санитар кагыйдәләр һәм нормалар, шулай ук өлгә Кагыйдәләр нигезендә җаваплы затлар тарафыннан башкарыла. Индивидуаль торак йортлар территорияләрен көндәлек жыештыру өчен җаваплылык территория хужаларына йөкләнә.

12.2. Индивидуаль торак йорт хужалары бурычлы:

- 1) индивидуаль торак йортларны һәм башка корылмаларны, шулай ук коймаларны, шул исәптән йорт хужаларының коймаларын төзекләндергә һәм аларның фасадларын һәм башка аерым элементларын (көрү ишекләрен һәм козырекларын, подъездларны һәм баскычларны) ремонтларга;
- 2) Зеленодольск муниципаль районы Башкарма комитеты белән йортлар биеклеген, тышкы кыяфәтен һәм йорт хужасын киртәләүнең төсле карарын Килештерү;
- 3) Яшел майданнар турында кайгырту;
- 4) Зеленодольск муниципаль районы Башкарма комитеты белән килештереп, индивидуаль торак йортларның фасадларында проспект яки урам атамалары, Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә тыкрык күрсәткечләрен, шулай ук йорт номерларын урнаштырырга;
- 5) сүүткәргеч чокырларны һәм торбаларны жиһазлау һәм чистарту, язгы чорда эрегән суларны үткөрүне тәмин итү;
- 6) житештерү һәм куллану калдыкларын махсус билгеләнгән урыннарда (контейнер майданчыкларында) туплау.

Шәхси торак төзелеш территорияләрендә тыела:

- 1) фехтовкалау йорт хужасы чит илләрдә;
- 2) йортлар территорияләрендә һәм алар янындагы территорияләрдә яфрактарны, теләсә нинди калдыкларны һәм чүп-чарны яндырырга;
- 3) карны чыгарырга, чүп-чарны чыгарырга, шлакны түгәргә, сыек көнкүреш калдыкларын йорт милеге территориясенә агызырга;
- 4) муниципаль берәмлек Башкарма комитетының вәкаләтле органы биргән рәхсәтнән башка йорт хужасы территориясенә күмер, тара, утын, печән, тирес, чүп-чар, төзелеш материаллары һ.б. жыярга. Вақытлыча склад ике айдан артык булмаган вақытка рәхсәт ителә;
- 5) транспорт чараларын йорт милеге артында юыгыз;
- 6) йорт хужасы территориясе артында чокыр урнаштыру, төзү, эксплуатацияләү. Йорт хужасы территориясе артында урнашкан ишү чокырларын төзекләндергән, файдаланган затлар үз хисабына ишү чокырын сүтеп, алга таба демонтажлау урынын төзекләндергә тиешләр;
- 7) өлгә территориянең урам юлларында махсус транспорт һәм урып-жыю техникасын алуны кыенлаштыручы яисә комачаулый торган киртәләр урнаштырырга;
- 8) төзекләндерү объектларын, кече архитектура формаларын, яшел үсентеләргә һәм бозарга, территорияне житештерү һәм куллану калдыклары белән пычратырга, сулыкларны чүпләргә.

13 нче бүлек. Инженер-коммуникация (Жир), төзелеш, ремонт һәм башка эшләргә оештыру, үткөрү һәм житештерү. Төзелеш, реконструкция (реставрация), капитал ремонт объектларын карап тоту.

13.1. Төзелеш майданнарын һәм алар янәшәсендәге территорияләргә карап тоту СНиП 12-04-2002, СНиП 12-03-2000, СанПиН 2.2.31384-03, шулай ук өлгә Кагыйдәләр нигезендә башкарыла.

13.2. Жаваплы затлар, генераль подрядчы оешмалар, башкаруучылар бурычлы:

- 1) төзелеш майданчыгы территориялөрөн, казу һәм казу эшлөрөн башкару урыннарын бөтен периметр буенча койма урнаштырырга. Фехтовкалау гамәлдәге дөүлөт стандартлары, нормалары һәм кагыйдәләре таләплөрөнә туры килергә тиеш;
- 2) гомуми тотрыкчылыкны, ныклыкны, ышанычлыкны, төзелеш майданчыгын койма белән эксплуатацион куркынычсызлыкны, казу һәм казу эшлөрөн башкару урыннарын тәэмин итү;
- 3) төзелеш майданчыгын, казу һәм казу эшлөрөн башкару урынын, аның чисталыгын, пычрактан, кардан, боздан вакытында чистартылуын, шулай ук мөгълүмати-басма продукцияне тиешле техник торышын күзәтеп торырга;
- 4) төзелеш майданчыгы янындагы территорияне СНиП 12-04-2002, СанПин 2.2.31384-03 таләплөрөнә туры китереп төзекләндерергә;
- 5) төзелеш майданчыгы территориясенә кергәндә объект исеме, генераль подрядчы, заказчы, жаваплы эш житештерүчеләрнең фамилияләре, телефон номерлары, эшләрне башлау һәм тәмамлау сроклары күрсәтелгән төзелеш объектын паспортын урнаштырырга һәм аны тиешле хәлдә тотарга;
- 6) төзелеш майданына төзекләндерелгән подъездларны, урамнарның (юлларның) йөрү өлешенә пычрак һәм чүп чыгармый торган транспорт чараларының тәгәрмәчләрән юу урыннарын жиһазландырырга;
- 7) төзелеш майданчыгы территориясеннән махсус жиһазландырылган чүплекләргә кар чыгарырга;
- 8) көн саен пычрак һәм чүп-чардан, кар һәм боздан тротуарларны һәм төзелеш майданына керү юлларын жыештырырга;
- 9) төзелеш майданчыгы чикләреннән биш метрлы зона чикләрендәге территорияне пычрактан һәм чүп-чардан, кардан һәм боздан көндәлек жыештыруны тәэмин итәргә (әгәр бу затларның калдыкларның милекчеләре булуы исбатланса, яки күрсәтелгән калдыклар аларга мөрәжәгать иткән);
- 10) төзекләндерү объектларында инженер-коммуникация (Жир), ремонт һәм башка эшләр башкарганда норматив-хокукий актлар таләплөрөн үтәргә;
- 11) төзелеш эшлөрөн башкарганда тышкы яктырту, яшел үсентеләр һәм кече архитектура формалары чөптөрлөрөнәң сакланышын тәэмин итәргә;
- 12) төзелеш эшләре вакытында жиңмерелгән һәм жиңмерелгән юл өслекләрен, яшел үсентеләрне, газоннарны, тротуарларны, кече архитектура формаларын торгызуны тәэмин итәргә;
- 13) жир эшләре башкарылган очракта грунт чыгаруны тәэмин итәргә;
- 14) төзелеш майданчыгында каты коммуналь калдыклар, зур габаритлы һәм төзелеш чүп-чары, шулай ук житештерү һәм куллануның башка калдыкларын жыю өчен контейнерлар һәм (яки) бункерлар булуын тәэмин итәргә;
- 15) төзелеш майданыннан каты коммуналь калдыкларны, эре габаритлы һәм төзелеш чүп-чар, шулай ук житештерү һәм куллануның башка калдыкларын гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә чыгаруны оештыруны тәэмин итәргә.

13.3.Тыю:

- 1) торақ зона янында гражданның шөхси һәм жөмөгәт куркынычсызлыгын тәэмин итү белән бөйлө коткару, авария-торгызу һәм башка кичектергесез эшләрдән тыш, тынлыкны бозу белән бергә төзелеш, ремонт, төяү-бушату һәм башка эшләр башкару 23.00 сәгәтәтән 6.00 сәгәткә кадәр;
- 2) тиешле рөхсәтсез шөһәр урамнарының, юлларның һәм тротуарларның таралуы яки ябылуы;
- 3) койма биеклегендәге төзелеш майданындагы грунтны складлау;
- 4) төзелеш материаллары, төзелеш материаллары, чүп-чар, грунт, кар, төзелеш производствосы калдыклары туплау, шулай ук төзелеш майданчыгы территориясендәге көнкүрөш вагоннарын урнаштыру;
- 5) төзелеш калдыкларын һәм калдыкларын яндыру;
- 6) төзелеш майданчыгы территориясе артында тиешле рөхсәтсез башкарыла торган жир асты инженерлык коммуникацияләрен чыгару буенча эшләр башкару;
- 7) теләсә нинди көнкүрөш һәм төзелеш чүп-чары, кәгазь, житештерү һәм куллану калдыклары, тара, киселгән агачлар, яфраклар, кар (махсус урыннардан тыш) оештыру.
- 8) калдыкларны зарарсызландыру һәм куркынычсыз урнаштыру технологияләре белән жиһазландырылмаган биналарны, корылмаларны һәм башка объектларны файдалануга тапшыру.

Вазыйфаи затларның гамәллөрөнә (гамәл кылмауларына) шикаять биру

Вөкаләтле органның яисә аларның вазыйфаи затларының гамәллөрөнә (гамәл кылмавына) шикаять биру турында гариза Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә каралырга тиеш.

14 нче бүлек. Йомгаклау нигезләмәсе

Өлеге Кагыйдәләргә барлык үзгәрешләр һәм өстәмәләр Зеленодольский шәһәре Советы карары белән кертелә.

ТӨП ТЕРМИННАР ҺӘМ ТӨШЕНЧӨЛӨР

Ассимиляция потенциалы (сыйдырышлыгы) - экосистеманың үз-үзен чистарту сәләте, пычраткыч матдәләр санының максималь сыйдырышлыгы күрсәткече, ул вакыт берәмлеге эчендә тупланырга, жимерелергә һәм нормаль эшчәнлеген бозмыйча экосистемадан читкә чыгарылырга мөмкин.

Чик буендагы пандус-жәяүлеләр юлыннан юлга төшкән яки капланган чик ташы аша үтү юлын тээмин итүче корылма.

Вертикаль яшелләндерү-биналарның һәм корылмаларның алгы өслеген куллану, шул исәптән балконнар, лоджия, галереялар, стеналар һ.б., аларда стационар һәм мобиль Яшел урыннар урнаштыру өчен.

Зональлек (типик зональлек) - территориянең табигый-географик шартларына карап үсемлек структурасының характеристикалары.

Түбә яшелләндерү-биналарның һәм корылмаларның түбәләреннән аларда архитектура -андшафт объектлары (газоннар, чәчәкләр, бакчалар, агачлар һәм куаклар белән майданчыклар һ.б.) булдыру өчен файдалану.

Искусствашафт сәнгате объектларының киңлек структурасы-торак пункт мохитенандшафт оештыру ысулы яки формасы; күләмле киңлек структурасы төрләре: ябык (боскетлар, массивлар, бакчалар), ачык (аланнар, газоннар, партерлар, эре чәчәкләкләр, майданнар, сулыклар, яссылык спорт корылмалары), ярым ачык (агачлар, төркемнәр, шулай ук элементларның берләшмәләре ябык һәм ачык структуралар).

Жәяүлеләр зоналары - жәяүлеләр һәм мәдәни-көнкүреш максатларында халык хәрәкәте гамәлгә ашырыла торган торак пункт территориясе участкалары, транзит максатларында һәм билгеле характеристикаларга ия: тиз йөрешле һәм жир өсте жәмәгать транспорты тукталышлары, хезмәт күрсәтү объектларының, тарих һәм мәдәният һәйкәлләренен, рекреацияләренен югары концентрациясе, жәяүлеләр агымының суммар тыгызлыгы. Жәяүлеләр зоналары эспланадаларда, жәяүлеләр урамнарында, торак пункт майданнарының жәяүлеләр өлешләрендә формалашырга мөмкин.

Жәяүлеләр урамнары, кагыйдә буларак, торак пунктның төрле территорияләре һәм районнары арасында тарихи яктан урнашкан, транспорт элементсе өчен ябык һәм жәяүлеләр өчен жайлаштырылган элементләр. Жәяүлеләр урамнарының оптималь озынлыгын 800-1200 М, киңлеген, объектларны ике яклы кабул итүдән чыгып, билгеләргә киңеш ителә - 10 м дан ким түгел һәм 30 м дан артык түгел (оптималь рөвештә 12-20 м).

Майданның жәяүлеләр өлешләре-жәяүлеләр хәрәкәте өчен билгеләнгән майданнар һәм майданнар майданның бөтен территориясе (вәкиллек һәм мемориаль) яки аның өлеше (объектлар) белән күрсәтелергә мөмкин.

Рекреацион потенциал-территориянең ял итүчеләрне психофизиологик уңайлыklar һәм табигый тирәлекне деградиацияләмичә ял итү (спорт-ныгыту эшчәнлеге) мөмкинлеге белән тээмин итү сәләте. Берәмлек майданына кешеләр саны (яки кеше-көннәр) күрсәтелә.

Утыртма түбәсенен ябыклығы-горизонталь (вертикаль) проекция майданының чагыштырмасы-үсентеләр түбәсе мәгрифәтсез бөтен идәннең горизонталь (вертикаль) проекциясе майданына карый, берәмлекнең уннан бер өлешендә чагыла.

Тактиль каплау-өслек катламы текстурасының сизелерлек үзгәрүе белән каплау.

Эспланада-магистральләр буендагы киң жәяүлеләр юлы, халык йөреше, аеруча әһәмиятле объектларга карашлар оештыру өчен. Эспланаданың киңлеге жәяүлеләр агымын үткәрү өчен кирәк булган тротуарның киңлеге 1,5 - 2 тапкырга артырга тиеш.

Өлеге Кагыйдәләренен 4 нче кушымтасы терминнары һәм билгеләмәләре

Туфракның биологик пычрануы-туфракның төре һәм пычрану дәрәжәсе, анда ул үсемлекләренен нормаль эшләвен югалта.

Туфрак-табигый һәм антропоген чыгышы булган минераль һәм органик матдәләрдән торган субстрат.

Минималь туфрак бүленеше-агачның тулы тормыш циклын тээмин итә алган өч үлчәмле туфрак.

Уңдырышлы катлам-табигый туфракта бу ГУМУС офыкы. Урбокоструктоземаларда-20 см га кадәр егәрлекле уңдырышлы грунттан торган катлам (горизонт).

Уңдырышлы жир - минераль һәм органик материалдан ясалма формалашкан һәм физик, химик һәм биологик үзлекләргә ия булган яки бозылган табигый ГУМУС субстратыннан торган туфрак. Уңдырышлы жирдә көнкүреш һәм төзелеш чүп-чары кертелергә тиеш түгел. Физик балчыкның этчәлеге (0,01 мм) - 30-40% тан ким түгел, ГУМУС этчәлеге - 3-4%, рН-5,5-7,0.

Туфрак формалаштыручы туфрак-туфрак формалаштыру процеслары белән үзгәртелә һәм үсемлекләренен яшәешен тээмин итү өчен оптималь үзенчәлекләргә ия.

Пычратуның өстенлекле компоненты-матдә яки биологик агент, ул беренче чиратта контрольдә тотыла.

Туфракның санитар торышы-туфракның физик-химик һәм биологик үзлекләре жыелмасы, аның эпидемия һәм гигиена ягыннан куркынычсызлык дәрәжәсен билгели.

ТӘКЪДИМ ИТЕЛГӨН ПАРАМЕТРЛАР

1 нче Таблица. Урамнарның машиналар йөрү өлешләрә һәм юл лотокларында яңгырны кабул итү скважиналарын урнаштыру

Урамның машиналар йөрү өлеше укланы, яңгыр кабул итү коелары арасы, м		
Али промилле		
До 4	50	
5 - 10	60 - 70	
10 - 30	70 - 80	
Свыше 30	Не более 60	
Искәрмә 1-бер горизонталь Су кабул итү сәләте		
рәшәткә формула буенча билгеләнә: $n \leq 1,33 W/l Q = 1/5 H$ куб. м/с,		
при шул ук вакытта $H \geq 1,33 W / l Q = 2W h$ куб. м/с, анда: H-тулы басым, тигез		
$ H + V/2 ; H$ -рәшәткә янындагы су агымы тирәнлеге, м; V - тизлек		
1 1		
суның якын килүе, м/с; W-барлык рәшәткә тишекләренең мәйданы, кв. м; l - озынлыгы		
водосливный фронтның, М, решетка периметрына тигез, ә янәшәдә		
треллисны бер яклы бортка таба - аның өч ягының озынлыгы суммасы.		
Искәрмә 2-яңгырлы климат ераклыктагы торак пунктларда		
as жирле метеорология күзәтүләре мәғлүматлары нигезендә ачыкланырга мөмкин.		

2 нче Таблица. Агачлар һәм куаклар өчен кома, чокыр, окоп зурлыклары

Наименование	Объем	Ед.	Размер	Объем	Площ.	Расход	
посадок	кома, изм.	посадочных ям,	ямы, ямы,	растительной			
	куб. м	м	куб. м	кв. м	земли при		
					замене		
					50% 100%		
Усенделәр							
чыршы кома: хвойные	-	шт.	1,0 x 1,0 x 0,8	0,63	0,79	0,25	0,565
лиственные	-	шт.	0,7 x 0,7 x 0,6	0,27	0,38	0,11	0,241
Для деревьев с							
комом:							
0,8 x 0,8 x 0,5	0,25	шт.	1,5 x 1,5 x 0,85	1,50	1,76	0,48	1,08
1,0 x 1,0 x 0,6	0,6	шт.	1,9 x 1,9 x 0,85	3,07	3,61	0,99	2,23
1,3 x 1,3 x 0,6	1,01	шт.	2,2 x 2,2 x 0,85	4,11	4,84	1,24	2,97
1,5 x 1,5 x 0,6	1,46	шт.	2,4 x 2,4 x 0,85	5,18	5,76	1,49	3,35
1,7 x 1,7 x 0,6	1,88	шт.	2,6 x 2,6 x 0,85	6,08	6,76	1,68	3,79
2,0 x 2,0 x 0,6	3,20	шт.	2,9 x 2,9 x 1,05	8,83	8,41	2,25	5,06
Куаклар							
Беррәтле. тере	-	п. м.	0,5 x 0,5	0,25	0,5	0,1	0,225
изгородь б/кома							
Ике рәтле. тере		п. м.	0,7 x 0,7	0,35	0,7	0,14	0,315
изгородь б/кома							
Куаклар в	-	шт.	0,5 x 0,5	0,14	0,29	0,057	0,127
группах б/кома							
куаклар өчен							
с комом:							
Д - 0,5 Н - 0,4	0,08	шт.	1,0 x 0,65	0,51	0,79	0,17	0,39
Д - 0,8 Н - 0,5	0,25	шт.	1,5 x 0,85	1,50	1,76	0,48	1,08
Д - 1,0 Н - 0,6	0,6	шт.	1,9 x 1,9 x 0,85	3,07	3,61	0,99	2,23

Таблица 3. 1 га яшелләндерелгән территориядә агачларның һәм куакларның максималь саны

Агач объектлары төрләре агачлар куаклар		
Гомуми файдаланудагы территорияләр		
Парклар шәһәр һәм район парклары	120 - 170	800 - 1000
Скверлар	100 - 130	1000 - 1300

Күләме

Бульварлар	200 - 300	1200 - 1300	
Төзелеш участкаларында яшеллэндерелгән территорияләр			
Объектларның төрләрә	чыршы агачлар	чыршы куаклар	
Торак төзелеше участкалары	100 - 120	400 - 480	
Балалар бакчалары һәм ясле участкалары		160 - 200	640 - 800
Мәктәп участкалары	140 - 180	560 - 720	
Спорт комплекслары	100 - 130	400 - 520	
Хастаханәләр һәм дөвалау учреждениеләре		180 - 250	720 - 1000
Сәнәгать участкалары предприятиеләре	150 - 180 <*>	600 - 720	
Махсус билгеләнештәге территорияләр			
Урамнар, яр буйлары <*>	150 - 180	600 - 720	
Санитар саклау зоналары	Зонаны яшеллэндерү процентына карап <***>		
Предприятие профиленә карап <*>.			
Чыршы <***> үсентеләрнең рәхсәт ителүе шарты белән 1 км.			
Сан <***> 2.28 п. нигезендә СанПИН 2.2.1/2.1.1.1031.			

4 нче Таблица. Яшеллэндерелгән рекреация объектлары территорияләрдә чәчәк түтәлләре өлеше

В процентах

Рекреация объектларының төрләрә	Чәчәкчеләрнең чагыштырма авырлыгы <*> объектларны яшеллэндерү
Парклар	2,0 - 2,5
Бакчалар	2,5 - 3,0
Скверлар	4,0 - 5,0
Бульварлар	3,0 - 4,0
<*> Шул исәптән яртысыннан ким түгел чәчәк түтәлләре кирәк күпьяеллыклардан формалаштыру.	

5 нче Таблица. Яшеллэндерелгән ижтимагый, торак, житештерү төзелеше участкалары территорияләр белән тәэмин итү

Процентларда

Участок территорияләре жәмәгать, торак, житештерү төзелеше	Яшеллэндерү территорияләре
Балалар бакчасы-ясле участкалары	Не менее 50
Мәктәп участкалары	Не менее 40
Хастаханә участкалары	50 - 65
Мәдәни-агарту участкалары	20 - 30
учреждениеләре	30 - 40
Югары уку йортлары территориясе участкалары	Не менее 40
Техникум участкалары	Не менее 40
Һөнәри техник училище участкалары	40 - 60
Торак төзелеше участкалары	10 - 15 <*>
<*> Житештерүнең тармак юнәлешенә карап.	

6 нчы Таблица. Торак пункт территориясендә яшел зона өчен һаваның пычрануы чикләре

Миллиграммы на куб. метр

Ингредиентлар	Фитотоксичные ПДК	
	Максимальные разовые	Среднесуточные
Күкерт газы	0,100	0,05
Азот газы	0,09	0,05
Аммоний	0,35	0,17
Озон	0,47	0,24

Углеводородлар	0,65	0,14
Углерод газы	6,7	3,3
Бензлар (а)пирен	0,0002	0,0001
Бензол	0,1	0,05
Взвешенные матдөләр (пром. тузан, цемент)	0,008	0,008
Водород сульфиды	0,02	0,003
Формалдегид	0,025	0,015

7 нче Таблица. Көтелгән тавышның кимү дәрәжәсе

Яшел киңлек полосасы	Ширина полосы, м	Кимү тавыш дәрәжәсе L Азел в дБА
Бер рәт яки шахмат утырту 10 - 15 4 - 5	Бер рәт яки шахмат утырту 10 - 15 4 - 5	Бер рәт яки шахмат утырту 10 - 15 4 - 5
Да 16 - 20 5 - 8	Да 16 - 20 5 - 8	Да 16 - 20 5 - 8
Рәтләр арасындагы ераклыкта ике рәт 3	Рәтләр арасындагы ераклыкта ике рәт 3	Рәтләр арасындагы ераклыкта ике рәт 3
- 5 м; рәтләр бер рәт утыртуга охшаш 21 - 25 8 - 10	- 5 м; рәтләр бер рәт утыртуга охшаш 21 - 25 8 - 10	- 5 м; рәтләр бер рәт утыртуга охшаш 21 - 25 8 - 10
Аралар арасында ике яки өч рәт		

8 нче Таблица. Төрле утырту категорияләрендә үсемлек төрләре

Үсемлек исеме	Түбәндәге категорияләрдә куллану өчен күрсәтмәләр үсентеләр				
	садов, парков	скверов, бульваров	улиц и дорог	внутри-квартальных	специальных
1	2	3	4	5	6
Агачлар					
Ель колючая	+	+	-	-	+
Лиственница русская	+	+	-	+	+
Туя западная	+	+	+ только ул., с огр.	+	+
Белая акация	+	+	-	+	+
Береза повислая	+	+	+ только ул., с огр.	+	+
Боярышник даурский	+	+	+	+	-
Боярышник колючий	+	+	+	+	+
Боярышник кроваво-красный	+	+	+	-	-
Боярышник Максимовича	+	+	-	-	-
Боярышник полумягкий	+	+	+	+	+
Боярышник приречный	+	+	+	+	+
Вишня обыкновенная	+	+	-	+	-
Вяз гладкий	+	+	+	+	+
Вяз приземистый	+	+	-	+	+

Груша обыкновенная	+	+	+ маг. с огр.	+	+
Груша уссурийская	+	+	-	+	+
Дуб красный (северный)	+	+	-	+	+
Дуб черешчатый	+	+	-	+ с огр.	+
Жостер слабительный	+	+	-	+	+
Ива белая	+	+ бульв. с огр.	+ только ул.	+	+
Ива ломкая	+	+ с огр.	-	-	-
Ива ломкая (ф. шаровидная)	+	+	+	+	+
Клен Гиннала	+	+	+ с огр.	+	+
Клен остролистный и его формы	+	+ с огр.	+ с огр.	+	+
Клен серебристый	+	+ бульв. с огр.	-	+	+
Клен татарский	+	+	+	+	+
Конский каштан обыкновенный	+	+ с огр.	+ с огр.	+	+
Липа голландская	+	+	+	+	+
Липа мелколистная	+	+ с огр.	+ с огр.	+	+
Липа крупнолистная	+	+ с огр.	+ с огр.	+	+
Лох узколистный	+	+ с огр.	-	+	+
Орех маньчжурский	+	+ бульв. с огр.	-	+	+
Рябина гибридная	+	+ с огр.	-	+	+
Рябина обыкновенная	+	+ огр.	+ с огр.	+	+
Рябина обыкновенная (ф. плакучая)	+	+ с огр.	+ (только для улиц)	+	+
Тополь бальзамический	-	+ с огр.	+ с огр.	+	+ с огр.
Тополь белый	+	+ бульв. с огр.	+ только ул., с огр.	+	+
Тополь берлинский	+	+	+	+	+
Тополь канадский	+	+	+	+	+
Тополь китайский	+	+ бульв. с огр.	+ только ул.	+	+
Тополь советский (ф. пирамидальный)	+	+	+	+	+
Тополь черный	+ с огр.	-	-	+ с огр.	+ с огр.
Черемуха Маака	+	+ с огр.	-	+	+
Черемуха обыкновенная	+	+	-	+ с огр.	+ с огр.
Яблоня домашняя	-	+ с огр.	-	-	-
Яблоня Недзведского	+	+	-	-	-
Яблоня ягодная	+	+	-	-	-
Ясень пенсильванский	+	+	+	+	+
Ясень обыкновенный	+	+	+ с огр.	+	+
Кустарники					
Барбарис обыкновенный	+	+ с огр.	-	+	+
Барбарис обыкновенный (ф. пурпурный)	+	+	+ с огр.	+	+
Барбарис Тунберга	+	+	+	+	+

Бирючина обыкновенная	+	+	-	+	+
Вишня войлочная	+	+	+ с огр.	+	+
Дерен белый	+	+	-	+	+
Карагана древовидная (желтая акация)	+	-	-	+	+
Карагана кустарник	+	+	+	+	+
Кизильник обыкновенный	+	+		+	+
Жимолость (различные виды)	+	+ с огр.	+ с огр.	+	+
Ирга (различные виды)	+	+ с огр.	-	+	+
Калина гордовина	+	+ с огр.	+ с огр.	+	+
Калина обыкновенная	+	+ бульв. с огр.	-	+	+
Кизильник блестящий	+	+	+	+	+
Пузыреплодник калинолистный				+	+
Роза (различные виды)	+	+	-	+ с огр.	+
Сирень венгерская	+	+ с огр.	+ с огр.	+	+
Сирень обыкновенная	+	+ с огр.	+ с огр.	+	+
Смородина альпийская	+	+	+	+	+
Смородина золотистая	+	+ с огр.	-	+	+
Снежноягодник белый	+	+ с огр.	+ с огр.	+	+
Спирея (различные виды)	+	+	+ с огр.	+	+
Форзичия	+	+ с огр.	+ с огр.	+	+
Чубушник венечный	+	+ с огр.	-	+	+
Лианы					
Девичий виноград	+	+	-	+	+
Примечания - сокращения в таблице: с огр. - с ограничением; скв. - сквер, ул. - улицы, бульв. - бульвар.					

9 нчы Таблица. Зур агачларны сортлау параметрлары һәм таләпләре

Наименование	Требования	Сортировка
Крупномерные деревья (Кр. д.), пересаженные дважды (2 x Пер)	Кр. д. должны быть предварительно приведены в равноценное состояние с помощью соответствующих агроприемов. Независимо от мероприятий они обозначаются как "пересаженные два раза". Они должны соответствовать одному из сортов, иметь прямой ствол не менее 180 см в высоту и выраженный центральный побег внутри кроны (исключения: шарообразная и плакучая формы). Кр. д. должны выращиваться на одном месте не менее четырех вегетационных периодов после последней пересадки	Сортировка осуществляется по обхвату ствола (см): 8 - 10, 10 - 12

Крупномерные деревья, пересаженные трижды	Кр. д., пересаженные трижды, должны	Сортировка
выращиваться на одном месте не менее	осуществляется по	
пересаженные трижды	четырёх вегетационных периодов после	обхвату ствола (см):
последней пересадки. Высота ствола		
(3 x Пер), должна составлять не менее 200 см.	10 - 12, 12 - 14,	
крупномерные деревья, происходить соответственно виду,	14 - 16, 16 - 18,	
пересаженные недопустимы мутовчатое разветвление	и далее с интервалом	
четыре раза	или раздвоение (исключения: прививка	5 см, при обхвате
и более	в штамп, шарообразная и плакучая	более 50 см - с
форма кроны). Крона должна регулярно	интервалом 10 см.	
подрезаться. Последняя стрижка должна		
быть проведена не позднее чем в	В зависимости от	
предпоследний вегетационный период	вида, сорта и	
(исключением может быть, например,	размеров могут быть	
Робиния псевдоакация). Стрижка	указаны	
проводится по годичному приросту в	дополнительные данные	
установленные сроки. Поставляются с	по общей высоте и	
комом, упакованным в мешковину и	ширине кроны.	
металлическую сетку или в	Ширина кроны в см:	
контейнерах	60 - 100, 100 - 150,	
	150 - 200, 200 - 300,	
	300 - 400, 400 - 600	
	Общая высота в см:	
	выше 300 см с	
	интервалом 100 см	
	выше 500 см с	
	интервалом 200 см	
	выше 900 см с	
	интервалом 300 см.	
	Количество пересадок	
	дается у растений с	
	комом в металлической	
	сетке (4 x Пер,	
	5 x Пер и т.д.)	

Аллеиные деревья (Кр. д. для озеленения улиц)	Аллеиные деревья - это высокоствольные деревья, у которых обрезаются ветви, выступающие за пределы кроны. У них должен быть прямой ствол, а удаление сучьев	Сортировка
	проведено до начала последнего вегетационного периода. Высота ствола: при обхвате до 25 см не менее 220 см при обхвате более 25 см не менее 250 см	осуществляется как для Кр. д. (3 x Пер)

Кр. д. с шарообразной и плакучей формой кроны	Так как у них нет прямых приростов ствола в крону, они выращиваются с различной длиной штамба	Сортировка
		осуществляется как для Кр. д. (3 x Пер)

<*> Крупномерные деревья (Кр. д.) - это древесные растения с четкой границей между стволом и кроной.
 <***> При пограничных значениях интервала посадочный материал следует относить к низшей группе показателей (например: при обхвате ствола 10 см - к интервалу 8 - 10 см, а не 10 - 12 см)

Ял итү-ул йөк, кеше/га	Территориядән файдалану режимы килүчеләр белән		Төзекләндерү чаралары һәм яшелләндерү
До 5	ирекле куллану	ирекле куллану	
5 - 25	Уртача-көйләнә торган	Хәрәкәт күбесенчә юл буенча-сукмак ау. Мөмкин куллану аланнарда һәм газоннар шарт махсус системалы алар турында кайгырту	5-8% тыгызлыктагы юл - сукмак челтәрен оештыру, экологик салу сукмак
26 - 50			Организация дорожно-тропиночной сети плотностью 12-15%, прокладка экологических троп, создание на опушках полян буферных и почвозащитных посадок, применение устойчивых к вытаптыванию видов травянистой растительности, создание загущенных защитных полос вдоль автомагистралей, пересекающих лесопарковый массив или идущих вдоль границ
51 - 100	Кырыс-көйләнә торган	Хәрәкәт буенча гына юл аллеям. Ял итү махсус жиһазлы майданчык, көчле кайгырту үсентеләр артында, шул исәптән, алар актив яклау, кадәр киртәләр	Территорияне функциональ зоналаштыру һәм тыгызлыгы 20-25% тан артмаган юл-сукмак челтәрен оештыру, буфер һәм куакның туфракны саклаучы утырту, автомагистраль чикләре буйлап калын саклагыч полосалар булдыру. Суүткәргечләрне (шул исәптән автоматик сугару һәм сугару системаларын), дренаж, яңгыр канализациясе, тышкы яктырту, ә парк биналары һәм корылмалары - суүткәргеч һәм канализация, жылылык белән тәэмин итү, кайнар су белән тәэмин итүне оештыру, телефонлаштыру. Чүп жыю, бәдрәфләр, МАФ урнаштыру
более 100			Гомуми тыгызлыгы 30-40% булган юл-сукмак челтәрен (юлларның тыгызлыгы керү юлларына һәм актив ял итү зоналарына якынарак) оештыру, 51-100 кеше / га йөкләнеш өчен төзекләндерү дәрәжәсе, кыйммәтле үсентеләр яки гомумән декоратив коймалар булган участокларны коймалау
Искәрмә. Йөкләнештән артып китмәсә, булган зоналарда рекреация объектн формалаштыруны (таблица 11) күздә тотарга кирәк.			

11 нче Таблица. Рекреацион йөкләнешнең маргиналь дәрәжәсе

Тип рекреационного объекта населенного пункта	Предельная рекреационная нагрузка - число единовременных посетителей в среднем по объекту, чел./га	Радиус обслуживания населения (зона доступности)
Лес	Не более 5	-
Лесопарк	Не более 50	15 - 20 мин. трансп. доступн.
Сад	Не более 100	400 - 600 м

Парк (многофункционал.)	Не более 300	1,2 - 1,5 км
Сквер, бульвар	100 и более	300 - 400 м
Искөрмөләр:		
1. Рекреация объекты территориясендә зоналар бүлөп бирелергә мөмкин пред төрле дәрәжәдәге маргиналь ял итү йөгә .		
2. Факттагы ял итү йөгә үлчәүләр белән билгеләнә, көтелгән үсеш-г = Ni/Si формуласы буенча исәпләнә, анда R ял итү рек йөк, Ni - рекреация объектларына килүчеләр саны, Si мәйданы рекреацион территориянең үсеше. Килүчеләр саны, бер үк вакытта рекреация территориясендә булганнарны 10-15% кабул итәргә киңәш ителә, объектның һәркем файдалана алырлык зонасында яшәүче халык саныннан ял итү үсеше.		

12 нче Таблица. Пандусның күтәрелеш биелегенә таяну

В миллиметрах

Уклон пандуса (соотношение)	Высота подъема
От 1:8 до 1:10	75
От 1:10,1 до 1:12	150
От 1:12,1 до 1:15	600
От 1:15,1 до 1:20	760

УЕН ҺӘМ СПОРТ ЖИҺАЗЛАРЫ
13 нче Таблица. Балаларның яшенә карап
Уен һәм спорт жиһазларының составы

Возраст	Назначение оборудования	Рекомендуемое игровое и физкультурное оборудование
Дети преддошкольного возраста (1 - 3 г.)	А) Для тихих игр, тренировки усидчивости, терпения, развития фантазии: Б) Для тренировки лазания, ходьбы, перешагивания, подлезания, равновесия:	- песочницы - домики, пирамиды, гимнастические стенки, бумы, бревна, горки - кубы деревянные 20 x 40 x 15 см; - доски шириной 15, 20, 25 см, длиной 150, 200 и 250 см; доска деревянная - один конец приподнят на высоту 10 - 15 см; - горка с поручнями, ступеньками и центральной площадкой, длина 240 см, высота 48 см (в центральной части), ширина ступеньки - 70 см; - лестница-стремянка, высота 100 или 150 см, расстояние между перекладинами - 10 и 15 см.
	В) Для тренировки вестибулярного аппарата, укрепления мышечной системы (мышц спины, живота и	- качели и качалки.

ног),
совершенствования
чувства равновесия,
ритма, ориентировки в
пространстве:

Дети дошкольного
возраста (3 - 7 лет)

А) Для обучения и совершенствования лазания: - пирамиды с вертикальными и горизонтальными перекладинами; - лестницы различной конфигурации, со встроенными обручами, полусферы; - доска деревянная на высоте 10 - 15 см (устанавливается на специальных подставках).

Б) Для обучения равновесию, перешагиванию, перепрыгиванию, прыгиванию: - бревно со стесанным верхом, прочно закрепленное, лежащее на земле, длина 2,5 - 3,5 м, ширина 20 - 30 см; - бум "Крокодил", длина 2,5 м, ширина 20 см, высота 20 см; - гимнастическое бревно, длина горизонтальной части 3,5 м, наклонной - 1,2 м, горизонтальной части 30 или 50 см, диаметр бревна - 27 см; - гимнастическая скамейка, длина 3 м, ширина 20 см, толщина 3 см, высота 20 см.

В) Для обучения лазанию, движению на четвереньках, скатыванию: - горка с поручнями, длина 2 м, высота 60 см; - горка с лесенкой и скатом, длина 240, высота 80, длина лесенки и ската - 90 см, ширина лесенки и ската - 70 см

Г) Для обучения развитию силы, гибкости, координации движений: - гимнастическая стенка, высота 3 м, ширина пролетов не менее 1 м, диаметр перекладины - 22 мм, расстояние между перекладинами - 25 см; - гимнастические столбики

Д) Для развития глазомера, движений, для обучения метанию в цель: - стойка с обручами для метания в цель, высота 120 - 130 см, диаметр обруча 40 - 50 см; - оборудование для метания в виде "цветка", "петуха", центр мишени расположен на высоте 120 см (мл. дошк.) - 150 - 200 см (ст. дошк.); - кольцебросы - доска с укрепленными колышками высотой 15 - 20 см, кольцебросы могут быть расположены горизонтально и наклонно; - мишени на щитах из досок в виде четырех концентрических кругов диаметром 20, 40, 60, 80 см, центр мишени на высоте 110 - 120 см от уровня пола или площадки, круги красятся в красный (центр), салатный, желтый и голубой; - баскетбольные щиты, крепятся на двух деревянных или

	металлических стойках так, чтобы кольцо находилось на уровне 2 м от пола или поверхности площадки.
Дети школьного возраста	Для общего физического развития: - гимнастическая стенка высотой не менее 3 м, количество пролетов 4 - 6; - разновысокие перекладины, перекладина-эспандер для выполнения силовых упражнений в висе; - "рукоход" различной конфигурации для обучения передвижению разными способами, висам, подтягиванию; - спортивно-гимнастические комплексы - 5 - 6 горизонтальных перекладин, укрепленных на разной высоте, к перекладинам могут прикрепляться спортивные снаряды: кольца, трапеции, качели, шесты и др.; - сочлененные перекладины разной высоты: 1,5 - 2,2 - 3 м, могут располагаться по одной линии или в форме букв "Г", "Т" или змейкой.
Дети старшего школьного возраста	Для улучшения мышечной силы, телосложения и общего физического развития - спортивные комплексы; - спортивно-игровые комплексы (микроскалодромы, велодромы и т.п.).

14 нче Таблица. Уен жиһазлары таләпләре

Уен жиһазы	Таләпләр
Таганнар	Биекlege нче дәрәжәдәге таган кадәр утыргычлар ял халәтендә булырга тиеш кимендә 350 мм һәм артык түгел 635 мм. рөхсәт ителә, артык ике утыргычлар бер рамке таган. Ике тапкыр селкенә кечкенә балалар өчен урындык (бишек) һәм олы балалар өчен яссы урынны бергә кулланырга тиеш түгел.
Качалкалар	Жирдән алып урындыкка кадәр тигезлектә 550-750 мм булырга тиеш. артка һәм алга барганда максималь урындык 20 градустан артмаска тиеш. Качалка дизайны анда утыручы баланың таяныч кисәкләре астына элөгүенә юл куймаска тиеш, кискен почмаклар булырга тиеш түгел, аларны әйләндерү радиусы булырга тиеш ким дигәндә 20 мм.
Каруселләр	Жир дәрәжәсеннән түбән әйләнүче структурага кадәр минималь ара карусель ким дигәндә 60 мм һәм 110 ммнан артык булырга тиеш. әйләнүче платформаның аскы өслеге шома булырга тиеш. Түбән карусель дәрәжәсеннән аның өске ноктасына кадәр максималь биеклек 1М.

Таучыклар	Таучыкка керу баскыч, мену бүлөгө яки башка жиһазлар аша башкарыла. Керу төрөнө карамастан, аерым торучы тау борынының биеклегө 2,5 метрдан артмаска тиеш. Ачык һәм туры слайдның киңлегө ким дигәндә 700 мм һәм 950 мм дан артык түгел. старт майданы - ким дигәндә 300 мм озынлыкта 5 градуска кадәр, ләкин, гадәттә, майданның киңлегө слайд майданының горизонталь проекциясенә тигез булырга тиеш. Аерым басып торган тауда, старт майданында Ян койма биеклегө 0,15 метрдан ким булмаска тиеш. Слайд почмагы теләсә нинди ноктада 60 градустан артмаска тиеш. Скатның соңгы өлөшөндә уртача омытылыш 10 градустан артмаска тиеш. Тау кыры ким дигәндә 50 мм радиус һәм ким дигәндә 100 градус бөкләү почмагы белән жиргә таба борылырга тиеш. Горки рәтеннән жиргә кадәр ара 100 мм дан артмаска тиеш. сикерү участогы озынлыгы 1,5 мм дан ким булмаган соңгы участка койма бортының биеклегө 200 мм дан да ким түгел, сикерү участогы озынлыгы 1,5 мм дан артык булганда - 350 мм дан артык түгел. Слайд тоннеле минималь биеклектә һәм киңлегө 750 мм булырга тиеш.
-----------	---

15 нче Таблица. Уен жиһазларын урнаштырганда минималь куркынычсызлык дистанцияләре

Уен жиһазы	Минималь дистанцияләр
Таганнар	Як-якка 1,5 метрдан да ким түгел һәм ким дигәндә 2,0 м алга (артка) нче крайних нокталары таган бу омытылыш шартлары
Качалкалар	Як-якка 1,0 метрдан да ким булмаска тиеш кимендә 1,5 м алга нче крайних нокталары качалки в омытылыш шартлары
Каруселләр	Ян конструкцияләрдән 2 метрдан да ким булмаска тиеш Түбән әйләнүче өслөктән 3 мдан да азрак карусель
Таучыклар	ким дигәндә 1 м яклардан һәм 2 м алга слайдның аскы кыры

АГАЧ УТЫРТУ

16 нчы Таблица. Урам категориясенә карап Тәкъдим ителгән агач утырту дистанцияләре

В метрах

Урам һәм юл категориясе юлдан ераклык	Урам һәм юл категориясе юлдан ераклык
баррельгә кадәр өлөшләр	баррельгә кадәр өлөшләр
Гомумшәһәр әһәмиятендәге магистраль урамнар 5-7	Гомумшәһәр әһәмиятендәге магистраль урамнар 5-7
Район әһәмиятендәге магистраль урамнар 3-4	Район әһәмиятендәге магистраль урамнар 3-4
Жирле әһәмияттәге урамнар һәм юллар 2-3	Жирле әһәмияттәге урамнар һәм юллар 2-3
1,5 - 2 юллар	

3 нче кушымта

ЖӘЯҮЛЕ ЭЛЕМТӨ КИҢЛЕГЕН ИСӘПЛӨ

Тротуарларның һәм башка жәяүлеләр элементләренең киңлеген исәпләү формула буенча житештерелергә тиеш:

, кайда

В-жәяүлеләр аралашуының исәпләнгән киңлегө, м;

- жәяүлеләр хәрәкәтенең бер полосасының стандарт киңлегө 0,75 м га тигез;

N - «пик» сәгатьләрендә жәяүлеләр хәрәкәтенең чын интенсивлыгы, жәяүлеләр коммуникацияләре жайланмасы участогында ике юнөлеш буенча кеше/сәгать (бу табигый тикшерү мәгълүматлары нигезендә билгеләнә);

k - жәяүлеләр хәрәкәтенең интенсивлыгын перспективалы үзгәртү коэффициенты (территориянең шәһәр төзелешө үсешен анализлау нигезендә билгеләнә);

p-жәяүлеләр элементенең бер стандарт полосасының норматив киңлегө, кеше/сәгать, таблица буенча билгеләргә киңеш ителә:

Элементы пешеходных коммуникаций	Пропускная способность одной полосы движения	
Тротуары, расположенные вдоль красной линии улиц с развитой торговой сетью		700
Тротуары, расположенные вдоль красной линии улиц с незначительной торговой сетью		800
Тротуары в пределах зеленых насаждений улиц и дорог (бульвары)		800 - 1000
Пешеходные дороги (прогулочные)		600 - 700
Пешеходные переходы через проезжую часть (наземные)		1200 - 1500
Лестница		500 - 600
Пандус (уклон 1:10)		700
<*> Предельная пропускная способность, принимаемая при определении максимальных нагрузок, - 1500 чел./час.		
Примечание. Ширина одной полосы пешеходного движения - 0,75 м.		

4 нче кушымта

ТУФРАК КАПЛАВЫ

Шәһәр туфракларын классификацияләү

1. Муниципаль берәмлекләр шартларында туфрак катламы төрле генезиска ия. Туфрак төренә карап, аны яшелләндерү системасында кулланганчы, аны культуралауның төрле алымнары кулланыла.

1.1. Табигый туфрак-тиешле табигый шартларда формалашкан һәм Тулы профиле булган туфрак(аларны формалаштыру шартларына туры килгән барлык генетик офыклар).

1.2. Өстән үзгәртелгән туфрак-туфрак-профильнең өске өлешендәге (40 см га кадәр) табигый туфракның генетик горизонтларының туфраклары белән пычратылмаган туфрак.

1.3. Урбаноземалар-ясалма туфрак, алар торак пункт мохитен формалаштыру процессында булдырылган. Түбәндәге төрләр аерыла:

урбаноземалар - конструктороземалар-туфрак, катламлы вертикаль структуралы махсус туфракларда формалаша, гидрогеологик шартлардан, аларда формалашкан яшел үсентеләрнең характерыннан һәм рельефтагы урыннардан чыгып бирелә;

урбаноземалар-антропоген бозылган (читтән кертелгән, өстәлгән бозылган һ.б.) туфрак туфраклары (1,5 метрга кадәр) бөтен тирәнлеккә максатчан рекультивациягә дучар ителмәгән һәм гумуссияле горизонтка (ясалма рәвештә ясалган яки туфрак барлыкка китерүче процесслар белән формалашкан) барлыкка килә in situ).

2. Атропоген эшчәнлек белән бозылган территорияләрдә яшел үсентеләр формалаштырганда, барлык яшелләндерелә торган участка туфрак барлыкка китерүче грунтның катламлы калынлыгын булдыру тәкъдим ителә, ул үсемлекләрнең туклану, дым һәм һавага ихтыяжын канәгатьләндерә ала. Туфракның төрле дәрәжәдәге пычрануы булган очракта, яшел үсентеләрне төзү һәм реконструкцияләү

эшлөрен башкарганда, аны пычратуның сыйфат параметрлары һәм дәрәжәсе нигезендә рекультивацияләү гамәлгә ашырыла.

3. Агачлар һәм куаклар астында утыртканда уңдырышлы туфрак белән тутырылган чокырлар ясала. Үсемлекләр өчен уңайсыз грунтлар белән катламланган территориядә туфрак барлыкка китерүче грунт катламын формалаштырганда, аны механик һәм сорпцияле геохимик барьер ролен үти торган авыр авырлыктагы 0,5 метр катлам изоляцияләргә киңәш ителә. Авыр металллар белән пычранганда грунтка авырлыгынан кимендә 6% күләмдә углекислый известь кертергә киңәш ителә.

4. Туфрак каплавы өслеге һәм туфрак барлыкка китерүче туфракның калынлыгы бөтен куәте буенча көнкүреш һәм төзелеш чүп-чарыннан чистартылырга тиеш. Туфрак барлыкка китерүче туфрак төзү өчен кулланыла торган субстрат чүп үләннәренә түбән дәрәжәсенә ия булырга тиеш (өлгеге Кагыйдәләргә 4 нче кушымтаның 2 нче таблицасы).

5. Туфрак каплавын проеклаганда туфрак туфрагының химик пычрану дәрәжәсен исәпкә алырга киңәш ителә. Аның пычрану дәрәжәсе санитария һәм биологик аспектларда билгеләнә. Кеше һәм йорт хайваннары эшчәнлегә өлкәсенә кәргән өслек катламы өчен санитар халәт характеристикасы бирелә. Бу катламның куәте 30 см тәшкил итә. туфрак катламы өчен үсемлекләрнең нормаль үсешен тәэмин итә һәм 2 м тәшкил итә (өлгеге Кагыйдәләргә 4 нче кушымтаның 3, 5, 6 таблицалары).

6. Туфракның санитар бәяләү пычраткыч матдәләренең фактик концентрацияләрен санитар-эпидемиологик күзәтчелек органнары тарафыннан билгеләнгән чикләнгән концентрация (CDC) яки якынча рөхсәт ителгән концентрация (ОДК) белән чагыштырыла. Туфракның пычрану дәрәжәсен биологик бәяләү, гадәттә, пычраткыч матдәләренең концентрацияләрен фитотоксик PDA белән чагыштырып ясала (хәзерге Кагыйдәләргә 4 нче таблицаның 4, 8 кушымтасы).

7. Туфракның биологик пычрану дәрәжәсе, гадәттә, минималь туфрак чыгару чикләрендә пычрануның өстенлекле компонентының уртача дәрәжәсе буенча билгеләнә.

8. Көчле фильтрлаучы грунтларда (ком, грунтлар, шагыл, вак ташлар 40% тан артык) конструкторемалар арасында конструкторемалар белән алар белән конструкторемалар арасында 20 см егәрлектәге урта һәм авыр суглинкалардан су тотар торган катлам куярга киңәш ителә. 30 см авырлыктагы грунт (аллювиаль). Конструкторемаларны 5° тан артык озын тау битләрендә формалаштырганда, аларны күзәнәкләрне уңдырышлы, авыр күкрәкле грунт белән тутырып, юдырту зарур. Тузган грунтның куәте-15-20 см.

9. Басусыз грунт суларының залог дәрәжәсе булган өслек белән су астында калган территорияләрдә туфрак катламы, гадәттә, капилляр күтәрү чикләрен өзә торган грунт катламын булдыру юлы белән, төрле яшел үсентеләр өчен тамырлы катламы агызу таләпләрен исәпкә алып төзелә. Аның катламының зурлыгы һәм тирәнлегә таблица буенча билгеләнә. Грунт сулары утырту тирәнлегә 2 метрдан да ким булган өслек суы белән су баскан территорияләрдә яшел үсентеләр системасын проеклаганда капилляр чигенү барлыкка китерә торган катламы конструкцияләү белән бергә даими дренаж салырга киңәш ителә.

10. Жил эрозиясенә (3 метрдан артык тизлек) дучар булган территорияләрдә яшел үсентеләр системасын проеклаганда (жилнең тизлегә 3 метрдан артык) 80-90% тыгызлыктагы торф горизонтын булдыруны күздә тотарга киңәш ителә. Спорт газоннарын урнаштыру өчен туфрак калынлыгын булдырганда, гадәттә, асты туфракның фильтрлау сәләтенә карап дүрт төр конструкция кулланыла (бу Кагыйдәләргә 4 нче кушымтаның 7 таблицасы).

11. Муниципаль берәмлек шартларында газон һәм чокырларга грунтлар, кагыйдә буларак, тулы алмаштыруга мохтаж. Газон астындагы үсемлек жирләрә катламы үсемлек туфрагының механик составын мәжбүри яхшырту, өстәмәләр кертү һәм кат - кат кузгату белән 20 см булырга тиеш: ком - 25%, торф - 25%, үсемлек жире-50%. Шулай ук минераль һәм органик ашламалар кертү белән үсемлек туфрагының уңдырышлылыгын яхшырту тәкъдим ителә. Төзекләндерүне проеклаганда төзекләндерелә торган газоннарның сыйфатын яхшырта торган яңа ысулларны кулланырга киңәш ителә: гидропосевом, «пикс» һ.б. шәһәр шартларында газоннар корганда орлыклар чөчү нормасы шартларга туры килә торган үлән катнашмалары проектында күрсәтеләп, кимендә 40 г/кв. метр тәшкил итә.

Яшел үсентеләрне төзүне һәм реконструкцияләүне, төзелеш яки реконструкцияләүнең бөтен чорын эксплуатацияләүче оешма объекты тапшырылганчы башкарырга киңәш ителә.

1 нче Таблица. Шәһәр туфракларының сыйфаты таләпләре

Показатели почвообр. слоев и горизонтов	Глубины слоев, см		
	0 - 20	20 - 50	50 - 150
Физические свойства			
Содержание физической глины < 0,01 мм	30 - 40	20 - 40	30 - 40
Плотность сложения г/см ³	0,8 - 1,1	1,0 - 1,2	1,2 - 1,3
Химические свойства			
Гумус в/о	4 - 5	1 - 0,5	0,5
pH	5,5 - 6,5	5,5 - 7,0	5,0 - 6,0
Содержание ТМ отношение к ОДК	1	1	1
Величина РВ мкр/ч	<20	<20	<20

Мин. уровень обеспеченности минеральным азотом мг/100 г почвы	4,0	4,0	4,0
Содержание P2O5 и K2O мг/100 г почвы (мин. допустимое / оптим.)	10/40 и 35	10/20 и 15	10/15 и 10
Биологические свойства			
Величина патогенных микроорганизмов, шт./грамм почвы			
Разнообразию мезофауны, шт. Видов	4	3	2
Фитотоксичность, кратность к фону	<1,1	1,1 - 1,3	1,1 - 1,3

2 нче Таблица. Чүп үләне белән пычрану дәрәжәсе

Количество штук на кв. метр	
Пычрату дәрәжәсе чүп үләне саны	Пычрату дәрәжәсе чүп үләне саны
Зәгыйфь 1-50	Зәгыйфь 1-50
Уртача 51-100	Уртача 51-100
100 дән артык көчле	100 дән артык көчле

Таблица 3. Туфракның биологик күрсәткечләре аларның бәяләү критерийлары

Биологические показатели	Удовлетв. ситуация	Относительно удовлетворит. ситуация	Неудовлетв. ситуация	Чрезвычайная экологическая бедствие	Экологическая логич.
Уровень активности микробомассы (кратность уменьшения)	<5	5 - 10	10 - 50	50 - 100	>100
Количество патогенных микроорганизмов в 1 г почвы	-	2 3 10 - 10	3 4 10 - 10	5 6 10 - 10	6 >10
Содержание яиц гельминтов в 1 кг почвы	-	до 10	10 - 50	50 - 100	>100
Колититр	>1,0	1,0 - 0,01	0,01 - 0,05	0,05 - 0,001	<0,001
Фитотоксичность (кратность)	<1,1	1,1 - 1,3	1,3 - 1,6	1,6 - 2,0	>2,0
Генотоксичность (рост числа мутаций в сравнении с контролем)	<2	2 - 10	1 - 100	100 - 1000	>100

4 нче Таблица. Туфракның фитотоксиклыгы, ОДК

В миллиграммах на килограмм

Cr	Ni	Zn	Pb	Cu	As	CL иона
100	100	300	100	100	20	100

5 нче Таблица. Туфракның энзиматик активлыгы кысаларында туфракның пычрану дәрәжәсе

В миллиграммах на 100 грамм

Ферменты <*>	Туфрактагы дәрәжәсе		
	кадмий	свинец	цинк
Каталаза	3	700	300
Дегидрогеназа	5	300	700
Кире	10	>1000	10000
Протеаз	50	>1000	> 10000
Уреаза	>100	>1000	> 10000

<*> Төрле минерализация һәм синтез процессларында катнашучы ферментлар туфрактагы матдәләр.

6 нчы Таблица. Орлыкларны каплау өчен
Туфракның биологик пычрану дәрәжәсе

В миллиграммах на килограмм

Уровень загрязнения	Содержание элемента мг/кг							
	мышьяк	ртуть	свинец	цинк	кадмий	медь	никель	хром
В песчаных и супесчаных почвах (валовые формы)								
Нормальн. <*>	1,0 - 2,0	1,0 - 2,1	16,0 - 32,0	27,1 - 55,0	0,26 - 0,5	16,1 - 33,0	10,1 - 20,0	50,0 - 100
Средний <*>	2,1 - 4,0	2,2 - 4,2	32,1 - 64,0	55,1 - 110	0,6 - 1,0	33,1 - 165	20,0 - 100	101 - 500
Высокий <*>	4,1 - 6,0	4,3 - 6,2	64,1 - 96	110,1 - 165	1,1 - 1,5	165,1 - 330	100,1 - 200	501 - 1000
Оч. высок. <*>	>6,0	>6,2	>96,0	>165	>1,5	>330	>200	>1000
В суглинистых и глинистых почвах рН менее 5,5 (валовые формы)								
Нормальн.	2,5 - 5,0	-	32 - 65	55 - 100	0,5 - 1,0	33 - 66	20 - 40	-
Средний	5,1 - 10,0	-	66 - 130	111 - 220	1,1 - 2,0	67 - 330	41 - 200	-
Высокий	10,1 - 15,0	-	131 - 195	221 - 330	2,1 - 3,0	331 - 660	201 - 400	-
Оч. высокий	>15	-	>195	>330	>3,0	>660		-
В суглинистых и глинистых почвах, рН более 5,5 (валовые формы)								
Нормальн.	5 - 10	-	65 - 130	110 - 220	1,0 - 2,0	66 - 132	40 - 80	-
Средний	11 - 20	-	131 - 260	221 - 400	2,1 - 4,0	133 - 660	81 - 400	-
Высокий	21 - 30	-	261 - 390	401 - 660	4,1 - 6,0	661 - 1320	401 - 800	-
Оч. высокий	>30	-	>390	>660	>6,0	>1320	>800	-
Подвижные формы								
Нормальн.	-	-	3,0 - 6,0	10,0 - 23,0	-	1,5 - 3,0	2,0 - 4,0	3,0 - 6,0
Средний		-	6,1 - 12,0	24,0 - 46,0	-	3,1 - 15,0	4,1 - 20,0	6,1 - 30,0
Высокий	-	-	12,1 - 18,0	47,0 - 69,0	-	15,1 - 30	20,1 - 40,0	31,0 - 60,0
Оч. высокий	-		>18,0	>69	-	>30,0	>40,0	>60,0
<*> Нормальный уровень - нормальное развитие растения, Средний - уменьшение урожайности семян, поражение корневой системы, Высокий - изменения морфологии растения, Очень высокий - гибель растения.								

7 нче Таблица. Спорт газоннары булдыру өчен
Урбоконструктозем конструкцияләренең төрләре

В сантиметрах

Тип коренной породы	Глубина по профилю, см			
	0 - 15	16 - 30	31 - 45	46 - 60
Среднесуглинистые со средней фильтрацией	Гумуссированный слой	Коренная порода среднесуглинистая	Коренная порода среднесуглинистая	Коренная порода среднесуглинистая
Песчаные хорошо фильтрующие грунты	Гумуссированный слой	Среднесуглинистый почвообразующий слой	Коренная порода песчаная	Коренная порода песчаная
Тяжелосуглинистые плохо фильтрующие грунты	Гумуссированный слой	Среднесуглинистый почвообраз. слой	Дренарующий слой из щебня и песка	Коренная порода тяжелосуглинистая

8 нче Таблица. Рөхсәт ителгән авыр металл һәм мышьяк концентрацияләре
торак пункт туфрактарында

В миллиграммах на килограмм

Дәрәжә концентрацияләр авыр металл һәм	концентрацияләр					
	авыр металл һәм		авыр металл һәм		авыр металл һәм	
		Арсеник эчтәлеге		Арсеник эчтәлеге		Арсеник эчтәлеге
	2 куркынычлык сыйныфы 1 куркыныч класс		2 куркынычлык сыйныфы 1 куркыныч класс		2 куркынычлык сыйныфы 1 куркыныч класс	

РЕКРЕАЦИОН БИЛГЕЛӘНЭШТӨГЕ ТЕРРИТОРИЯЛӘРНЕ ТӨЗЕКЛӘНДЕРҮ
Алымнары

1 нче Таблица. Аллея һәм парк юлларын, урман паркын оештыру
һәм башка зур рекреация объектлары

Типы аллея и дорог	Ширина (м)	Назначение благоустройству	Рекомендации по
Основные пешеходные аллеи и дороги *	6 - 9	Интенсивное пешеходное движение (более 300 ч/час). Допускается проезд внутрипаркового транспорта. Соединяет функциональные зоны и участки между собой, те и другие с основными входами.	Допускаются зеленые разделительные полосы шириной порядка 2 м, через каждые 25 - 30 м - проходы. Если аллея на берегу водоема, ее поперечный профиль может быть решен в разных уровнях, которые связаны откосами, стенками и лестницами. Покрытие: твердое (плитка, асфальтобетон) с обрамлением бортовым камнем. Обрезка ветвей на высоту 2,5 м.
Второсте- пенные аллеи и дороги *	3 - 4,5	Интенсивное пешеходное движение (до 300 ч/час). Допускается проезд эксплуатационного транспорта. Соединяют второстепенные входы и парковые объекты между собой. или др.	Трассируются по живописным местам, могут иметь криволинейные очертания. Покрытие: твердое (плитка, асфальтобетон), щебеночное, обработанное вяжущими. Обрезка ветвей на высоту 2,0 - 2,5 м. Садовый борт, бордюры из цветов и трав, водоотводные лотки
Дополни- тельные пешеходные дороги	1,5 - 2,5	Пешеходное движение малой интенсивности. Проезд транспорта не допускается. Подводят к отдельным парковым сооружениям.	Свободная трассировка, каждый поворот оправдан и зафиксирован объектом, сооружением, группой или одиночными насаждениями. Продольный уклон допускается 80 промилле. Покрытие: плитка, грунтовое улучшенное
Тропы	0,75 - 1,0	Дополнительная прогулочная сеть с естественным характером ландшафта.	Трассируется по крутым склонам, через чаши, овраги, ручьи. Покрытие: грунтовое естественное.
Велосипед- ные дорожки	1,5 - 2,25	Велосипедные прогулки	Трассирование замкнутое (кольцевое, петельное, восьмерочное). Рекомендуется пункт техобслуживания. Покрытие твердое. Обрезка ветвей на высоту 2,5 м.

Дороги для конной езды	4,0 - 6,0	Прогулки верхом, в экипажах, санях. Допускается проезд эксплуатационного транспорта.	Наибольшие продольные уклоны до 60 промилле. Обрезка ветвей на высоту 4 м. Покрытие: грунтовое, улучшенное.
------------------------	-----------	--	---

Автомобильная дорога (парквей)	4,5 - 7,0	Автомобильные прогулки и проезд транспорта. Допускается проезд эксплуатационного транспорта	Трассируется по периферии лесопарка в стороне от пешеходных коммуникаций. Наибольший продольный уклон 70 промилле, макс. скорость - 40 км/час. Радиусы закруглений - не менее 15 м. Покрытие: асфальтобетон, щебеночное, гравийное, обработка вяжущими, бордюрный камень.
--------------------------------	-----------	---	---

- Искөрмәләр: 1. Жәяүлеләр аллеялары киңлегенә зоналар кертелә жәяүлеләр хәрәкәте үсеше, аергыч Яшел полосалар, су үткәргеч эскәмияләр урнаштыру өчен поднослар һәм корылмалар. Дистрибьютор жайланмасы | яшел полосаларның үсүе 6 мнан артык булганда кирәк. |
2. "Дип" язылган аллея һәм юл төрләрендә рөхсәт ителә махсус ролик такталарда, тимераякта, скутерларда йөрү | жиһазландырылган Территорияләр үсеше. |
3. Автомобиль юлларын урман паркларында күздә тотарга кирәк | 100 гектардан артык территория зурлыгында. |

2 нче Таблица. Шәһәр паркы мәйданчыкларын оештыру

В кв. метрах

Парковые площади и площадки	Назначение	Элементы благоустройства	Размеры норма	Мин.
		на посетителя		
Основные площадки	Центры парковой планировки, размещаются на пересечении аллей, у входной части парка, перед сооружениями	Бассейны, фонтаны, скульптура, партерная зелень, цветники, парадное и декоративное освещение. Покрытие: плиточное мощение, бортовой камень	С учетом пропускной способности отходящих от входа аллей	1,5
Площади массовых мероприятий	Проведение концертов, праздников, большие размеры. Формируется в виде лугового пространства или площадки регулярного очертания. Связь	Осветительное оборудование (фонари, прожекторы). Посадки - по периметру. Покрытие: газонное, твердое (плитка), комбинированное	1200 - 5000	1,0 - 2,5

	по главной аллее				
Площадки отдыха, лужайки	В различных частях парка. Виды площадок: - регулярной планировки с регулярным озеленением; - регулярн. планировки с обрамлением свободными группами растений; - свободной планировки с обрамлением свободными группами растений	Везде: освещение, беседки, перголы, трельяжи, скамьи, урны. Декоративное оформление в центре (цветник, фонтан, скульптура, вазон). Покрытие: мощение плиткой, бортовой камень, бордюры из цветов и трав. На площадках-лужайках - газон	20 - 200	5 - 20	
Танцевальные площадки, сооружения	Размещаются рядом с главными аллеями или второстепенными аллеями	Освещение, ограждение, скамьи, урны. Покрытие: специальное	150 - 500	2,0	
Игровые площадки для детей: - до 3 лет - 4 - 6 лет - 7 - 14 лет	Малоподвижные индивидуальные, подвижные коллективные игры. Размещение вдоль второстепенных аллей	Игровое, физкультурно-оздоровительное оборудование, освещение, скамьи, урны. Покрытие: песчаное, фунтовое	10 - 100 120 - 300 500 - 2000	3,0 5,0 10,0	
Игровые комплексы для детей до 14 лет	Подвижные коллективные игры	улучшенное, газон	1200 - 1700	15,0	
Спортивно-игровые для детей и подростков 10 - 17 лет, для взрослых	Различные подвижные игры и развлечения, в т.ч. велодромы, скалодромы, мини-рампы, катание на роликовых коньках и пр.	Специальное оборудование и благоустройство, рассчитанное на конкретное спортивно-игровое использование	150 - 7000	10,0	
Предпарковые площадки с автостоянкой	У входов в парк, у мест пересечения подъездов к парку с городским транспортом	Покрытие: асфальтобетонное, плиточное, плитки и соты, утопленные в газон, оборудованы бортовым камнем		Определяются транспортными требованиями и графиком движения транспорта	

Таблица 3. Парк майданнары, корылмалар һәм майданчыкларның житерүшәнлеге

Наименование объектов и сооружений	Пропускная способность одного места или объекта (человек в день)	кв. м на одно место или один объект	Норма площади в
1	2	3	
Аттракцион крупный <*> Малый <*>	250 100	800 10	
Бассейн для плавания: открытый <*>	50 x 5 50 x 100	25 x 10	
Игротека <*>	100	20	
Площадка для хорового пения	6,0	1,0	
Площадка (терраса, зал) для танцев	4,0	1,5	
Открытый театр	1,0	1,0	
Летний кинотеатр (без фойе)	5,0	1,2	
Летний цирк	2,0	1,5	
Выставочный павильон	5,0	10,0	
Открытый лекторий	3,0	0,5	
Павильон для чтения и тихих игр	6,0	3,0	
Кафе	6,0	2,5	
Торговый киоск	50,0	6,0	
Киоск-библиотека	50,0	60	
Касса <*>	120,0 (в 1 час)	2,0	
Туалет	20,0 (в 1 час)	1,2	
Беседки для отдыха	10,0	2,0	
Водно-лыжная станция	6,0	4,0	

Физкультурно-тренажерный зал	10,0	3,0	
Летняя раздевалка	20,0	2,0	
Зимняя раздевалка	10,0	3,0	
Летний душ с раздевалками	10,0	1,5	
Стоянки для автомобилей <*>	4,0 машины	25,0	
Стоянки для велосипедов <*>	12,0 машины	1,0	
Биллиардная (1 стол)	6	20	
Детский автодром <*>	100	10	
Каток <*>	100 x 4	51 x 24	
Корт для тенниса (крытый) <*>	4 x 5	30 x 18	
Площадка для бадминтона <*>	4 x 5	6,1 x 13,4	
Площадка для баскетбола <*>	15 x 4	26 x 14	
Площадка для волейбола <*>	18 x 4	19 x 9	
Площадка для гимнастики <*>	30 x 5	40 x 26	
Площадка для городков <*>	10 x 5	30 x 15	
Площадка для дошкольников	6	2	
Площадка для массовых игр	6	3	
Площадка для наст. тенниса (1 стол)	5 x 4	2,7 x 1,52	
Площадка для тенниса <*>	4 x 5	40 x 20	
Поле для футбола <*>	24 x 2 96 x 94	90 x 45	
Поле для хоккея с шайбой <*>	20 x 2	60 x 30	
Спортивное ядро, стадион <*>	20 x 2	96 x 120	

Консультационный пункт	5	0,4	
<*> Норма площади дана на объект.			
<*> Объект расположен за границами территории парка.			

6 нчы кушымта

ПРОИЗВОДСТВО БИЛГЕЛӘНЭШЕНДӨГЕ ТЕРРИТОРИЯЛӘРНЕ ТӨЗЕКЛӘНДЕРҮ
Алыманры

Төрле тармаклардагы житештерү объектларын төзекләндерү

Отрасли предприятий	Мероприятия защиты окружающей среды	Рекомендуемые приемы благоустройства
Приборостроительная и радиоэлектронная промышленность	Изоляция цехов от подсобных зон и улиц; защита территории от пыли и других вредностей, а также от перегрева солнцем.	Максимальное применение газонного покрытия, твердые покрытия только из твердых непляющих материалов. Устройство водоемов, фонтанов и поливочного водопровода. Плотные посадки защитных полос из массивов и групп. Рядовые посадки вдоль основных подходов. Недопустимы растения, засоряющие среду пылью, семенами, волосками, пухом. Рекомендуемые: фруктовые деревья, цветники, розарии.
Текстильная промышленность	Изоляция отделочных цехов; создание комфортных условий отдыха и передвижения по территории; шумозащита	Размещение площадок отдыха вне зоны влияния отделочных цехов. Озеленение вокруг отделочных цехов, обеспечивающее хорошую аэрацию. Широкое применение цветников, фонтанов, декоративной скульптуры, игровых устройств, средств информации. Шумозащита площадок отдыха. Сады на плоских крышах корпусов. Ограничений ассортимента нет: лиственные, хвойные, красивоцветущие кустарники, лианы и др.
Маслосыр-дельная и молочная промышленность	Изоляция производственных цехов от инженерно-транспортных коммуникаций; защита от пыли	Создание устойчивого газона. Плотные древесно-кустарниковые насаждения занимают до 50% озелененной территории. Укрупненные однородные группы насаждений "опоясывают" территорию со всех сторон. Ассортимент, обладающий бактерицидными свойствами: дуб красный, рябина обыкновенная, лиственница европейская, ель белая, сербская и др. Покрытия проездов - монолитный бетон, тротуары из бетонных плит.

Хлебопекар- ная промышлен- ность	Изоляция прилегающей территории	Производственная зона окружается живописными растянутыми группами и полосами древесных насаждений (липа, клен, тополь канадский, рябина обыкновенная, лиственница, сибирская, ель белая).
	населенного пункта от производственного шума;	хорошее прветривание территории
		В предзаводской зоне - одиночные декоративные экземпляры деревьев (ель колючая, сизая, серебристая, клен Шведлера).
Мясокомбина- ты	Защита селитебной территории от проникновения запаха;	Размещение площадок отдыха у административного корпуса, у многолюдных цехов и в местах отпуска готовой продукции.
	защита от пыли; аэрация территории	Обыкновенный газон, ажурные древесно-кустарниковые посадки.
		Ассортимент, обладающий бактерицидными свойствами. Посадки для визуальной изоляции цехов
Строительная промышленность	Снижение шума, скорости ветра и запыленности на территории;	Плотные защитные посадки из больших живописных групп и массивов.
	изоляция прилегающей территории	Площадки отдыха декорируются яркими цветниками.
	населенного пункта; оживление монотонной бесцветной среды	Активно вводится цвет в застройку, транспортные устройства, малые архитектурные формы и др. элементы благоустройства.
		Ассортимент: клены, ясени, липы, вязы и т.п.

7 нче кушымта

ТРАНСПОРТ ҺӘМ СӘЯХӘТ ЭЛЕМТӘЛӘРЕН КАПЛАУ ТӨРЛӘРЕ

1 нче Таблица. Транспорт элементләрен каплау

Объект комплексного благоустройства улично- дорожной сети	Материал верхнего слоя покрытия проезжей части	Нормативный документ
Улицы и дороги Магистральные улицы общегородского значения: - с непрерывным движением	Асфальтобетон: - типов А и Б, 1 марки; - щебнемастичный; - литой тип II.	ГОСТ 9128-97 ТУ-5718-001- 00011168-2000 ТУ 400-24-158-89
	Смеси для шероховатых слоев износа.	ТУ 57-1841 02804042596-01

- с регулируемым движением	То же	То же	
Магистральные улицы районного значения	Асфальтобетон типов Б и В, 1 марки	ГОСТ 9128-97	
Местного значения:			
- в жилой застройке и Д	Асфальтобетон типов В, Г	ГОСТ 9128-97	
в производственной и коммунально-складской зонах	Асфальтобетон типов Б и В	ГОСТ 9128-97	
Площади Представительские, приобъектные, транспортные	Асфальтобетон типов Б и В. Пластбетон цветной. Штучные элементы из искусственного или природного камня.	ГОСТ 9128-97 ТУ 400-24-110-76	
Транспортных развязок	Асфальтобетон: - типов А и Б; - щебнемастичный	ГОСТ 9128-97 ТУ 5718-001-00011168-2000	
Искусственные сооружения	Асфальтобетон: - тип Б; - щебнемастичный;	ГОСТ 9128-97 ТУ 5718-001 - 00011168-2000	
Мосты, эстакады, путепроводы, тоннели	ТУ 400-24-158-89 <*> - литой типов I и II. Смеси для шероховатых слоев износа	ТУ 57-1841-02804042596-01	

2 нче Таблица. Юл йөрү коммуникацияләренең капларышы

Объект комплексного благоустройства	Материал покрытия:			
	тротуара	пешеходной зоны озелененной территории технической зоны	дорожки на	пандусов
Магистральные улицы общегородского районного значения	Асфальтобетон типов Г и Д. Штучные элементы из искусственного или природного камня	- Штучные элементы из искусственного или природного камня. Смеси сыпучих материалов, неукрепленные или укрепленные вяжущим		
Улицы местного значения в жилой застройке в производственной и коммунально-	То же	-	-	Асфальтобетон типов В, Г и Д. Цементобетон.

складской зонах									
Пешеходная улица	Штучные элементы из искусственного или природного камня. Пластбетон цветной	Штучные элементы из искусственного или природного камня. Пластбетон цветной	Штучные элементы из искусственного или природного камня. Пластбетон цветной	-					
Площади представительские, приобъектные, общественно-транспортные	Штучные элементы из искусственного или природного камня. Асфальтобетон типов Г и Д. Пластбетон цветной.	Штучные элементы из искусственного или природного камня. Асфальтобетон типов Г и Д. Пластбетон цветной.	Штучные элементы из искусственного или природного камня. Асфальтобетон типов Г и Д. Пластбетон цветной.						
транспортных развязок	Штучные элементы из искусственного или природного камня. Асфальтобетон типов Г и Д.								
Пешеходные переходы наземные, подземные и надземные		То же, что и на проезжей части или Штучные элементы из искусственного или природного камня. Асфальтобетон: типов В, Г, Д. Штучные элементы из искусственного или природного камня.							
Мосты, эстакады, путепроводы, тоннели	Штучные элементы из искусственного или природного камня. Асфальтобетон типов Г и Д.	-	-	То же					